

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ผู้ศึกษา นางสาวณญา ทับเคลียว ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ชนรัฐ ศิริสวัสดิ์ ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน
ที่ให้ความรู้ในด้าน ๆ ของเมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน
จังหวัดชุมพร ให้มีประสิทธิภาพ

ตรวจสอบประสิทธิภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประเมินโครงร่างขอบข่าย
เนื้อหา ด้วยแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 คนและนักเรียน 10 คน ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการศึกษาพบว่า (1) หนังสือที่สร้างขึ้นมี เนื้อหาประกอบด้วย ย้อนอดีตเมืองหลังสวน
วันนี้ของหลังสวน วัฒนธรรมทางภาษา: เพลงพื้นบ้าน มรดกวัฒนธรรม: การแข่งเรือ เทียว
หลังสวน คนดีศรีหลังสวน ของดีเมืองหลังสวน โครงสร้างของหนังสือประกอบด้วย เนื้อหาและ
กิจกรรมท้ายเรื่อง แหล่งที่มาของหัวเรื่องและเนื้อหาคือท้องถิ่นอำเภอหลังสวน (2) ความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า หนังสือมีคุณภาพในด้านการจัดทำรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้าน
ภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับดีและหนังสือมี
ความเหมาะสมในระดับมาก (3) ความคิดเห็นของนักเรียนสรุปได้ว่า หนังสือมีคุณภาพในด้าน
การจัดทำรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่
ได้รับ อยู่ในระดับดีและหนังสือมีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับมาก

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามผลการศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิดเสมอมา จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้ารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งได้แก่ นายอุทัย ชูโชติ ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ อาจารย์ลักขไชย มลอุ่น รองศาสตราจารย์เชาวลิต ผู้ภักดี นายธเนศร์ ชาญเชาว์ และอาจารย์สุปรียา ศรีสง ที่ให้ความอนุเคราะห์แก้ไขเสนอแนะการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้

นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลในท้องถิ่นอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมาจัดทำเป็นหนังสือ อีกทั้งได้รับความช่วยเหลือจากครูและนักเรียนโรงเรียนสวนศรีวิทยา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ในการประเมินคุณภาพของหนังสือ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายผู้ศึกษาค้นคว้าต้องขอขอบพระคุณผู้ที่ให้กำลังใจตลอดเวลาคือคุณแม่ผัน ไชยณรงค์ คุณมานิดา วสะยางกูร คุณสมพงศ์ ทับเคลียว นางสาวกมลพัฒน์ ทับเคลียวและนายเพ็ชรพันธ์ ทับเคลียว ซึ่งให้ความช่วยเหลือในด้านการพิมพ์รายงานและการจัดทำหนังสือจนสำเร็จลุล่วง

หากผลของการศึกษาค้นคว้านี้มีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์แก่วงการศึกษายูบ่าง ผู้ศึกษาขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณพ่อแม่ ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้ความรักความอาทรแก่ผู้ศึกษา

สรัญญา ทับเคลียว

กรกฎาคม พ.ศ. 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตของการสร้างหนังสือ.....	4
กรอบและแนวคิด.....	4
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวทางการสร้างหนังสือ.....	25
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	29
บทที่ 2 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน.....	32
บทที่ 3 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	129
บรรณานุกรม.....	139
ภาคผนวก.....	143
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	145
ข การประเมินความถูกต้องของโครงร่างขอบข่ายเนื้อหา.....	147
ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	151
ง การประเมินคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	153
จ รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ.....	160
ฉ การประเมินคุณภาพของหนังสือโดยนักเรียน.....	162
ประวัติผู้ศึกษา.....	168

ต้องการให้ผู้เรียนใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต การอ่านหนังสือจึงมีความสำคัญเพราะหนังสือคือสื่อที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ มีความคิด มีความสนุกสนาน ฯลฯ หนังสือจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

อีกทั้งแม้นมาส ชวลิต (2540 : 1-4) ก็ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของหนังสือในสังคมข้อมูลข่าวสารหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ “ ในสังคมแห่งการเรียนรู้ รัฐมีหน้าที่สร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อแสวงหาความรู้และนำความรู้ไปทำประโยชน์แก่ตนและสังคม รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตหนังสือที่มีคุณภาพในวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร” และนิสัยรักการอ่านดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องมีหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนให้นักเรียนได้อ่านด้วย

แม้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมจะมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน แต่ปัจจุบันพบว่าการจัดการเรียนการสอนที่นำเรื่องในท้องถิ่นมาเป็นเนื้อหา นั้นยังขาดสื่อที่เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมอีกจำนวนมาก ทำให้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในส่วนที่เป็นสาระเพิ่มเติมซึ่งเป็นเรื่องของท้องถิ่นยังไม่บรรลุเป้าหมาย ครูผู้สอนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นเรื่องราวของท้องถิ่นให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ วิจิตรธรรม (2537 : 64-65) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนสนองความต้องการของท้องถิ่น มีปัญหาเรื่องการขาดสื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสืออ่านเพิ่มเติม จึงควรส่งเสริมให้มีการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหา กล่าวถึงเรื่องราวในท้องถิ่นของตนให้มากขึ้น และสอดคล้องกับที่จินตนา ไบกาชุย (2537 : 159) ได้กล่าวไว้ในเรื่องการกำหนดเนื้อหาของหนังสืออ่านเสริมประสบการณ์เอาไว้ว่า “สภาพท้องถิ่นหรือปัญหาในท้องถิ่นก็ควรนำมาเป็นหัวข้อเรื่องในการเขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ได้ โดยเฉพาะสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นซึ่งสามารถจะอวดคนต่างถิ่นให้รู้จักของดีในท้องถิ่นของตนได้” และมีความจำเป็นอย่างมากในการจัดสร้างสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ดังที่โกวิท วรพิพัฒน์ (2532 : 3-6) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนตามที่ท้องถิ่นต้องการจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรักท้องถิ่นของตนเองยิ่งขึ้นและยังส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีความต้องการพัฒนาและสร้างสรรค์ท้องถิ่นของตน เรื่องราวของท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่คนในท้องถิ่นทุกคน ควรได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะพัฒนานิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชนของชาติอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมอย่างหลากหลายเช่น

จันทรา ทองสมัคร (2541) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณี
ท้องถิ่นนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์และนักเรียนมีความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับเห็น
ด้วยมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อเรื่องด้านการใช้ภาษา ด้านภาพประกอบ อาจารย์และนักเรียนมี ความ
คิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นด้านรูปเล่มและการพิมพ์ อยู่ในระดับเห็น
ด้วยมากที่สุด แต่อาจารย์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เช่นเดียวกับสมทรง พิทักษ์พิเศษ (2541) ที่ศึกษา
การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นไทยรามัญ จังหวัดราชบุรี สำหรับ นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนรายวิชา ส 071 ท้องถิ่น
ของเรา 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเอกสารเก็บข้อมูลภาคสนาม
วิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วนำมาเขียน เรียบเรียงเป็นหนังสืออ่าน เพิ่มเติมและหาประสิทธิภาพของ
หนังสือ ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่าน เพิ่มเติมในด้านเนื้อหาสาระมีความ
ถูกต้องร้อยละ 94.16 (2) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการ
พัฒนาหนังสือ มีระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (3) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
ที่ประเมิน โดยนักเรียนมีระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี และ(4) คุณภาพของหนังสืออ่าน
เพิ่มเติมที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหนังสือและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน
ในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และชนิสิตา คชาทอง (2543) ที่ได้ศึกษาการสร้าง
หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองสงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็น
หนังสือคำบรรยายประกอบภาพวาดและภาพถ่ายสีเลียนแบบของจริง ขนาด 8 หน้ายก ผลการศึกษา
สรุปได้ว่า หนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพ 80.27/ 80.53 หมายความว่า หนังสือส่งเสริมการ
อ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่าน ผู้เรียนอ่าน
แล้วเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีส่งผลให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.27 และทำ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.53 แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวทำให้พบว่า การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อในการ
ฝึกทักษะการอ่าน สามารถช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านมากขึ้นและคาดว่าจะสามารถฝึกให้
นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่านได้

ด้วยเหตุผลนี้ผู้ศึกษาจึงต้องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอ
หลังสวน จังหวัดชุมพร ในด้านต่าง ๆ เนื่องจากอำเภอดังกล่าวมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน
และน่าสนใจศึกษา ปัจจุบันนี้เป็นอำเภอที่เจริญมากรองจากอำเภอเมืองชุมพร ประกอบกับเป็น
แหล่งกำเนิดมรดกวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาเป็นร้อยปี คือการแข่งขันเรือยาวที่ตัดสินการแพ้-ชนะ

ด้วยการขึ้น โชนและชิงชง นอกจากนี้ยังเป็นเมืองที่ได้ชื่อว่าเมืองผลไม้ เพราะมีผลไม้หลายชนิด ซึ่งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เช่น ทุเรียน มังคุด กล้วยเล็บมือนาง ลองกอง เงาะ ลางสาด ส้มโอ ฯลฯ และจากประวัติอันยาวนานของเมืองหลังสวนทำให้เกิดโบราณสถานที่น่าสนใจหลายแห่ง ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวที่มาจากอำเภอหลังสวนเป็นจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้ทำให้อำเภอหลังสวนมีความน่าสนใจและมีความเหมาะสมในการที่จะนำมาเป็นเนื้อหาในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียน

หนังสือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจะสร้างสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียนและเพื่อฝึกทักษะการอ่านด้วย โดยผู้ศึกษาเห็นว่าการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น นอกจากจะให้ความรู้เรื่องท้องถิ่นและได้ฝึกทักษะการอ่านแล้ว ยังจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

3. ขอบเขตของการสร้างหนังสือ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน หมายถึง หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ที่ให้ความรู้ในด้านต่างๆของเมืองหลังสวนหรืออำเภอหลังสวนในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ย้อนอดีตเมืองหลังสวน วันนี้ของหลังสวน วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือยาว เทียวหลังสวน คนดีศรีหลังสวน ของดีเมืองหลังสวนและกิจกรรมทำเรื่องแต่ละเรื่อง โดยมีภาพถ่ายประกอบคำบรรยาย

4. กรอบและแนวคิดในการสร้างหนังสือ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
 - 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก
 - 1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเมืองหลังสวนหรืออำเภอหลังสวนในปัจจุบัน
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ในที่นี้ขอกล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของการอ่าน พัฒนาการความสนใจในการอ่านของเด็ก ความหมายของนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

1.1.1 ความสำคัญและคุณค่าของการอ่าน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย 2543 : 4) สรุปได้ดังนี้

- 1) การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การฟัง
- 2) การอ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีภาระจำกัดเวลาและสถานที่สามารถนำไปไหนมาไหนได้
- 3) หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่นๆ ซึ่งมีอายุใช้งานโดยจำกัด
- 4) ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้ด้วยตนเองในขณะที่อ่าน
- 5) การอ่านช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านมีสมรรถนะ ดังนั้นผู้อ่านจึงต้องมีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่นทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความและพินิจพิเคราะห์ข้อความตลอดเวลา
- 6) ผู้อ่านกำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่าน

ข้ามหรืออ่านตัวอักษรเป็นไปตามใจของผู้อ่านหรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากมายสามารถเลือกอ่านได้ตามความต้องการ

7) หนังสือมีมากมายหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนคติได้มาก ทำให้ผู้อ่านไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ

8) ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วิจัยสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี

จากบทบรรยายนี้สรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับหนังสือซึ่งผู้อ่านสามารถเลือกอ่านได้ทุกเวลาโดยไม่จำกัดสถานที่ การอ่านทำให้เกิดความคิดเห็นและสร้างแนวคิดได้ด้วยตนเองและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

นภลัย สุวรรณธาดา (2531: 527-537) กล่าวว่า การอ่านหนังสือเปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะไขไปสู่ห้วงคลังแห่งวิชาการทั้งปวง หนังสือและการอ่านจึงมีความสำคัญต่อบุคคลทั่วไปและต่อนักเรียนเป็นอย่างยิ่งและในการส่งเสริมการอ่านครูควรชี้แนะให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการอ่านซึ่งเป็นแนวทางในการเลือกหนังสือด้วย คุณค่าดังกล่าวมีดังนี้

1. คุณค่าทางอารมณ์

หนังสือที่ให้คุณค่าทางอารมณ์ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณคดีที่มีความงามทั้งถ้อยคำน่าเลียง ลีลาในการประพันธ์ตลอดจนความงามในเนื้อหาที่มีใช้หนังสือจะแทรกตำราวิชาการเพียงอย่างเดียว อาจแทรกอารมณ์ไว้ด้วยไม่มากนักน้อยเพื่อนำอ่านและสนองอารมณ์ของผู้อ่านในด้านต่าง ๆ

2. คุณค่าทางสติปัญญา

หนังสือย่อมให้คุณค่าทางสติปัญญาได้แก่ ความรู้และความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีใช้ความคิดในทางทำลาย ความรู้ในที่นี้รวมถึงความรู้ทางการเมือง สังคม ภาษาและสิ่งต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านเสมอ หนังสืออาจปรากฏในรูปลงกระดาษ เศษกระดาษก็ได้ แต่จะให้คุณค่าช่วยแก้ปัญหาที่คิดไม่ได้มานาน ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่วิจารณ์ญาณและพื้นฐานของผู้อ่านด้วย คุณค่าทางสติปัญญาจึงมีใช้ขึ้นอยู่กับหนังสือเท่านั้นหากขึ้นอยู่กับผู้อ่านด้วย

3. คุณค่าทางสังคม

การอ่านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ หากมนุษย์ไม่มีนิสัยในการอ่านวัฒนธรรมคงสูญสิ้นไป ไม่มีการสืบทอดมาจนบัดนี้ วัฒนธรรมทางภาษา การเมือง การประกอบอาชีพ การศึกษา ฯลฯ เหล่านี้ต้องอาศัยหนังสือและการอ่านเป็นเครื่องมือเผยแพร่และพัฒนาให้คุณค่าแก่สังคม หนังสือและผู้อ่านจึงอาศัยซึ่งกันและกันเป็นเครื่องสืบทอดวัฒนธรรมของมนุษย์ในสังคมที่เจริญแล้ว การอ่านจึงให้คุณค่าทางสังคมในทุกด้าน

ดังนั้นนอกจากการอ่านจะมีความสำคัญในด้านก่อให้เกิดความรู้และความคิดแล้ว การอ่านยังช่วยให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของหนังสือในด้านต่าง ๆ จนสามารถเลือกหนังสืออ่านได้ด้วยตนเอง

1.1.2 พัฒนาการความสนใจในการอ่านของเด็ก

ในการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ผู้สร้างจะต้องคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจและความเหมาะสมกับวัยของเด็ก จะต้องอาศัยหลักจิตวิทยา พัฒนาการในเรื่องการอ่านของเด็กแต่ละวัยว่ามีความแตกต่างกัน

ความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 11-14 ปี จีวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 54 - 57) กล่าวไว้ดังนี้ วัยนี้จะเรียกว่าวัยรุ่นก็ได้ ความสนใจในการอ่านกว้างขวางมากขึ้นรู้จักวินิจฉัยการอ่าน หาข้อเท็จจริงมาพิสูจน์สนับสนุน รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติม ชอบเรื่อง บุคคลสำคัญ เรื่องโรงเรียน เด็กวัยเดียวกัน กีฬา งานอดิเรก เรื่องสัตว์ แมลงต่างๆ วิทยาศาสตร์ เรื่องท้องถิ่น เด็กชายสนใจวิทยากรไกล่ตัว คณิตศาสตร์ การประดิษฐ์ การทดลอง เด็กหญิงสนใจนวนิยายรัก แต่ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายสนใจเรื่องแมลงเช่น ผีเสื้อมาก และจินตนา ไบกาซูยี (2537 : 36 - 40) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 10-11 ขวบไว้ว่า เป็นช่วงที่มีความสนใจในการอ่านอย่างแท้จริงและอ่านได้คล่อง เด็กหญิงและเด็กชายจะแยกกันอ่านตามความสนใจของตน เด็กหญิงชอบเรื่องกระจุ้มกระจิม ตลกขบขัน นิทาน นิยาย ชีวิตในครอบครัว เด็กชายชอบอ่านเรื่องกีฬา ผจญภัย หุ่นยนต์และเครื่องกลไกต่าง ๆ นอกจากนี้ยังชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ชอบเรื่องความรู้วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา เด็กวัยนี้เป็นวัยที่บุชชาวีรบุรุษและวีรสตรี ดังนั้นเด็กจึงสนใจหนังสือชีวประวัติที่เน้นชีวิตในวัยเด็กและหนังสือภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ซึ่งเขียนในรูปแบบการท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆ

สรุปได้ว่า เด็กในวัย 10-14 ปีมีความสนใจในการอ่านกว้างขวางขึ้นเรื่องที่เด็กชอบอ่านมีหลายประเภท เช่น เรื่องบุคคลสำคัญ เรื่องท้องถิ่น วิทยาศาสตร์ เรื่องแมลง ฯลฯ ดังนั้นในการสร้างหนังสือสำหรับเด็กจึงควรคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นหลัก ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านหนังสือและทำให้เด็กมีเจตนาที่ดีต่อการอ่าน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของเด็ก

ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงใช้เรื่องราวของท้องถิ่นเป็นเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อสนองความสนใจในการอ่านของเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.1.3 ความหมายของนิสัร้การอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525 : 451) ให้คำอธิบายว่า นิสัร้ น. ความประพฤติที่เคยชิน เช่นทำงานเป็นนิสัร้

ศรีรัตน เจิงกลันจันทร (2538 : 36) อธิบายว่า นิสัร้การอ่าน หมายถึง การฝึกใฝ่มุงมันแต่การอ่านและอ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัร้แม้บางครั้งมีปัญหาและอุปสรรคต่อการอ่านบ้างก็ไมย่อท้อ คนที่มีนิสัร้การอ่านยอมอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุสำหรับในการอ่านไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ หรือแม้แต่กระดาษห่อของอ่านได้ทุกสถานที่ ทุกโอกาสแม้แต่อยู่ในห้องสุขาและไม่ปล่อยให้เวลาว่างไปกับกิจกรรมอื่นใดนอกจากการอ่าน

ดังนั้นนิสัร้การอ่านจึงหมายความว่า ความประพฤติหรือพฤติกรรมที่เคยชินกับการอ่านโดยไมจำกัดเวลา สถานที่ รูปแบบและเนื้อหา

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก

ในที่นี้ขอกกล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก ลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก ขั้นตอนการทำหนังสือเด็ก การจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็ก และเกณฑ์การประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1.2.1 วัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก

ฉัตรชัย สุภระกาญจน์ (2523 :1) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กเอาไว้ว่า เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความบันเทิง ช่วยให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีค่านิยมที่ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและเพื่อให้เด็กเกิดนิสัร้การอ่าน

ณรงค์ ทองปาน (2524 : 118) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กเอาไว้ว่า เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความจรโรงใจ ให้เด็กมีนิสัร้การอ่าน ใครเรียนใครรู้และเสริมสร้างจินตนาการพร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมอันดีของสังคม

รัฐจวน อินทรกำแหง (2525 : 25) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กเอาไว้ว่า เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กก้าวไปสู่โลกแห่งความจริงอกงามทางสมอง สติปัญญา ตลอดจนทั้งพัฒนาการทางจิตใจและอารมณ์

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน รักการอ่านหนังสือ เสริมสร้างจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังค่านิยมอันดีงามของสังคม พัฒนาความเจริญงอกงามทางสมอง สติปัญญา จิตใจและอารมณ์ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2.2 ลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก

วินัย รอดจ่าย (2534 : 9) ได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้ ลักษณะหนังสือเด็กที่ดีคือ หนังสือที่เด็กอ่านแล้วสนุกสนานเพลิดเพลิน มีเนื้อหาสาระตรงกับใจที่เด็กอยากอ่าน มีรูปเล่มสีสันสวยสะดุดตา ชวนให้หยิบขึ้นมาดูมาอ่าน โดยไม่ต้องบังคับ ไม่ว่าจะหนังสือที่ให้ความรู้หรือบันเทิงคดีก็ตาม หนังสือเด็กแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ บันเทิงคดี สารคดีและร้อยกรอง หนังสือทั้ง 3 ประเภทควรมีลักษณะที่ดี 3 ประการคือ ด้านเทคนิคการพิมพ์ ด้านเนื้อหา และด้านภาพประกอบ

บันลือ พฤษะวัน (2533 : 59) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือเด็กเอาไว้ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์เสริมสร้างความสนใจในการอ่าน อ่านแล้วสนุกประทับใจ เสริมสร้างประสบการณ์ ขยายประสบการณ์เฉพาะเรื่องได้กว้างขวางลึกซึ้ง

รัศพร ชังชาดา (2531 : 1) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือเด็กเอาไว้ว่า ต้องช่วยเสริมทักษะในการอ่าน เป็นสื่อนำไปสู่การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ช่วยเสริมสร้างค่านิยม ทักษะคิด คุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน สร้างศรัทธาทางมรดกวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ

สรุปได้ว่าหนังสือที่ดีสำหรับเด็กจะต้องเสริมสร้างความสนใจในการอ่านและเสริมทักษะการอ่าน เสริมสร้างประสบการณ์ในด้านต่างๆ ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และที่สำคัญคือตรงกับความต้องการของเด็กที่อยากจะอ่าน

1.2.3 ขั้นตอนการทำหนังสือเด็ก

ถวัลย์ มาศจรัส (2536 : 72) ได้แนะนำไว้ดังนี้

- 1) เขียนเรื่อง กำหนดจำนวนหน้า (อายุ 11-13 ปี ประมาณ 25-30 หน้า)
- 2) ตัดกระดาษ ทำหนังสือ 8 หน้ายก (18.5 × 26 เซนติเมตร) เหมาะสำหรับเด็กมัธยมต้น
- 3) แบ่งเนื้อที่ สำหรับการเขียนเรื่อง และภาพประกอบให้สวยงาม
- 4) บนภาพปก เขียนชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่งให้เรียบร้อย

เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้วให้เตรียมนำเข้ามา ส่วนต่างๆที่จะเข้าเล่มมีดังนี้

- ก. ปกหน้า – ปกหลัง ข้อความบนปกหน้ามีเพียงชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง
สำนักพิมพ์หรือตราของสำนักพิมพ์
- ข. ไบรอนหน้าปก จะเป็นหน้าว่าง มีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
- ค. หน้าชื่อเรื่อง จะมีชื่อเรื่องหนังสือปรากฏอยู่เท่านั้น
- ง. หน้าปกใน เป็นหน้าที่สำคัญเพราะประกอบด้วยรายการต่างๆ คือ
ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วาดภาพประกอบ ชื่อชุด ผู้จัดพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่
พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ ราคา
- จ. หน้าลิขสิทธิ์ หน้านี้จะบอกถึงผู้เขียน ผู้วาดภาพ ปีที่พิมพ์ จัดทำ
ลิขสิทธิ์และอื่นๆที่ผู้จัดทำเห็นว่าควรจะได้
- ฉ. คำนำ จะบอกความมุ่งหมายในการแต่งหนังสือ และเนื้อเรื่องของ
หนังสือ เป็นการกล่าวขอบคุณของผู้เขียนหรือสำนักพิมพ์ต่อผู้ที่ช่วยเหลือในการจัดทำหนังสือ
- ช. หน้าคำอุทิศ เป็นคำที่ผู้เขียนกล่าวแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
- ซ. สารบัญ มีไว้เพื่อให้เด็กได้เลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่ตนสนใจ
- ฅ. เรื่องทั้งหมด หน้าแรกของหนังสือจะเป็นหน้าขวามือ
สรุปได้ว่า การสร้างหนังสือสำหรับเด็กผู้เขียนจะต้องเขียนเรื่องและ
กำหนดหน้าให้มีความเหมาะสมกับอายุของเด็ก เมื่อเขียนเสร็จแล้วการนำมาเข้าเล่มก็เป็นสิ่งที่
สำคัญมากโดยจะต้องเรียงหน้าดังนี้คือ ปกหน้า ไบรอนปก หน้าชื่อเรื่อง หน้าปกใน หน้าลิขสิทธิ์
คำนำ หน้าคำอุทิศ สารบัญ เรื่องทั้งหมด

1.2.4 การจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็ก

การจัดทำหนังสือสำหรับเด็กนั้นต้องเน้นความสวยงามเพื่อให้สร้างความสนใจ
ของเด็กให้อยากอ่าน ดังนั้นการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลัก
จิตวิทยา ความสนใจและความต้องการของเด็กเป็นหลักสำคัญ ทั้งในเรื่อง การออกแบบปก การ
จัดเล่มการเขียนเรื่องตลอดจนภาพประกอบเรื่อง ดังที่ ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 70-71) ได้
ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสือ สรุปได้ดังนี้

1) การออกแบบปก ออกแบบให้ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของเด็กด้วยสีและ
ภาพที่ตรงกับเนื้อเรื่อง โดยเลือกตอนที่น่าสนใจที่สุดและเอารายละเอียดมาให้หมด สีสปกควรเป็นสี
ฉูดฉาด บนปกควรเขียนชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่งและผู้วาดภาพประกอบ ใช้ตัวหนังสือโตสะกดทุกตัว
อักษรเนื้อเรื่อง ไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์เพราะจะทำให้อ่านยาก ปกหนังสืออาจเป็นปกแข็งหรือ
ปกอ่อนก็ได้

2) การจัดภาพ ต้องจัดภาพประกอบให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง โดยอาศัยหลักในการจัดภาพคือ ความเป็นหนังสือประเภทใด เขียนให้เด็กวัยใดอ่าน คำนึงถึงลักษณะภาพที่เด็กเข้าใจง่าย ภาพต้องเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา สมจริง สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือ

3) การจัดหน้า นับเป็นงานสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่กระทบสายตาและความรู้สึกของเด็กทุกขณะที่เด็กอ่านหนังสือ หน้าหนังสือของเด็กประกอบด้วยภาพ ต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก สีต้องให้สีทั้งภาพและตัวอักษร ตัวหนังสือ ต้องใช้ขนาดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

หลักในการจัดหน้าหนังสือสำหรับเด็กต้องจัดให้มีลักษณะดังนี้

ก. ต้องจัดให้มีดุลยภาพ (Balancing) คือ ต้องสร้างความรู้สึกที่สมดุลของผู้อ่าน มีแกนกลางของเนื้อหาทั้งซ้ายและขวา มีน้ำหนักถ่วงดุลทั้งซ้ายและขวา มีการจัดเว้นขอบว่างริมหนังสือ ช่องว่างทั้งด้านใน ด้านนอก ด้านบน ด้านล่าง ช่วยให้เกิดความสวยงามและทำให้เด็กไม่เมื่อยสายตาเวลาอ่าน

ข. ต้องจัดให้มีความกลมกลืน (Harmony) เช่น รูปต่อรูป และตัวหนังสือ ควรมีความต่อเนื่องกัน มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันทั้งหมดตั้งแต่หน้าแรกจนหน้าสุดท้าย สีต่าง ๆ ไม่ควรให้ขัดกัน

ค. มีเอกภาพ (Unity) เนื้อหาภายในหนังสือมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ง. มีจุดเด่นเร้าอารมณ์ (Gazamotion) ภายในหน้าหนังสือต้องมีจุดน่าสนใจ จุดดึงความสนใจอาจดึงด้วยภาพ ดึงด้วยสี จุดสนใจของสายตาจะอยู่ที่กลางครึ่งบนของหน้าหนังสือ จึงควรออกแบบเอาภาพไว้ด้านบน ตัวหนังสือไว้ด้านล่างของภาพ

4) ลักษณะการจัดวางภาพในหน้าหนังสือ

ก. ภาพกับตัวหนังสืออยู่ในหน้าเดียวกัน อาจจะใช้แบบภาพกับตัวหนังสือแยกกัน โดยภาพอยู่ด้านบนตัวหนังสืออยู่ด้านล่างหรือตัวหนังสือแทรกอยู่ระหว่างภาพหรือภาพกับตัวหนังสือทับกัน

ข. ภาพกับตัวหนังสืออยู่คนละหน้า ต้องคำนึงถึงการไล่สายตา จุดแรกของสายตาต้องมองด้านขวาก่อน จึงมักวางภาพไว้ทางขวาเสมอ

ค. การวางภาพและตัวหนังสือควบบสองหน้า เป็นที่นิยมในหนังสือสำหรับเด็กสมัยใหม่ เพราะช่วยให้ผู้อ่านใช้สายตาได้เสรีเมากขึ้น

ง. การจัดภาพมิติ โดยประดิษฐ์ภาพให้แยกตัวจากหน้าบนของหนังสือด้วยการตัดต่อให้เห็นภาพหนาขึ้น ตัวหนังสือวางบนพื้นราบของหน้าหนังสือ

5) **ขนาดของหนังสือสำหรับเด็ก** หนังสือของเด็กไทยนิยมใช้รูปเล่มขนาดใหญ่ คือ แปกหน้ายกและขนาดกลางสืบทอดหน้ายก ขนาดหนังสือสำหรับเด็กขึ้นอยู่กับจำนวนคำด้วย หนังสือสำหรับเด็กเล็กจะใช้คำประมาณ 100-500 คำ หนังสือเด็กโตใช้คำประมาณ 1,000-3,000 คำ

6) **ขนาดของตัวหนังสือหรือตัวอักษรพิมพ์** ขนาดตัวหนังสือมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็กมาก เด็กยิ่งเล็กยิ่งต้องใช้อักษรตัวใหญ่ ถ้าเด็กโตใช้อักษรเล็กลง ลักษณะตัวอักษรควรใช้ตัวดำ ตัวหนา เพื่อเหมาะกับสายตาของเด็ก

การจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็ก สรุปได้ว่าจะต้องคำนึงถึง การออกแบบปก การจัดภาพ การจัดหน้า การจัดวางภาพในหน้า ขนาดของหนังสือ ขนาดของตัวอักษรที่พิมพ์

1.2.5 **หลักการประเมินคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็ก**

ชุตินา สัจจามันท์ (2543) ได้ให้เกณฑ์การประเมินค่านหนังสือสำหรับเด็กวัย 12-14 ปี สรุปได้ดังนี้

เกณฑ์การประเมินค่านหนังสือสำหรับเด็กวัย 12-14 ปี แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เกณฑ์ทั่วไปและเกณฑ์เฉพาะประเภทของหนังสือ ซึ่งครอบคลุม 5 ประเด็น ได้แก่ เกณฑ์ทั่วไปครอบคลุม 2 ประเด็นคือ รูปเล่มและการจัดหน้า เกณฑ์เฉพาะประเภทหนังสือครอบคลุม 3 ประเด็นคือ สารคดี บันเทิงคดีและกวีนิพนธ์ ซึ่งในที่นี้ขอเสนอเฉพาะสารคดีโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **เกณฑ์ทั่วไป** มีรายละเอียดดังนี้

1.1 รูปเล่ม พิจารณาจากขนาดของเล่มพอเหมาะสมกับผู้อ่าน รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน การออกแบบปกน่าสนใจ การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ กระจายคุณภาพดี ขนาดตัวอักษรเหมาะกับวัยของผู้อ่าน การเข้าเล่มแข็งแรงทนทาน

1.2 การจัดหน้า พิจารณาจากการจัดวางภาพประกอบและตัวอักษร ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้อ่าน ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น ภาพประกอบมีคำบรรยายสั้น ๆ ภาพประกอบน่าสนใจ ภาพประกอบให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ปริมาณภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา

2. **เกณฑ์เฉพาะประเภทของหนังสือสารคดี**

ครอบคลุมประเด็น 3 ประเด็น ได้แก่เนื้อหา แนวการเขียน และภาษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เนื้อหา พิจารณาจาก เนื้อหาให้ความรู้ที่ถูกต้อง เนื้อหาให้ความรู้ที่ทันสมัย และเหมาะสมกับวัย เนื้อหาให้ความเพลิดเพลิน เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม เนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เนื้อหาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื้อหา มีความยาวเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

2.2 แนวการเขียน พิจารณาการนำเสนอความคิดชัดเจน การนำเสนอเนื้อหา ลำดับเป็นขั้นตอน การนำเสนอที่น่าสนใจ การนำเสนอแบ่งเป็นบทอย่างเหมาะสม วิธีการนำเสนอ เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับความสนใจของผู้อ่าน

2.3 ภาษา พิจารณาจากภาษาสละสลวย ภาษาชัดเจน ภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การใช้โวหารเหมาะกับเนื้อหา การยกตัวอย่างชัดเจนเข้าใจง่าย ภาษาที่ใช้ ถูกต้อง

เช่นเดียวกับรัฐจวน อินทรกำแหง (2520 : 77-79) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้าง หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีสำหรับเด็กนั้นจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

- 1) ตรงกับความสนใจของเด็ก จำแนกได้ดังนี้
 - ก. เป็นหนังสือที่อ่านแล้วสนุกได้รับความเพลิดเพลิน
 - ข. ส่งเสริมจินตนาการ
 - ค. ส่งเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจ
 - ง. สนองอารมณ์ที่ปรารถนา
 - จ. ส่งเสริมความรู้
 - 2) คำโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีแนวคิดเอกที่เด่นชัด ซึ่งเด็กสามารถจับแนวคิดได้ง่าย เรื่องไม่ยาวเยิ่นเย้อ ตัวละครอยู่ในวัยเดียวกับผู้อ่าน
 - 3) ส่วนวนภาษา ใช้ภาษาที่ง่าย ชัดเจน เป็นคำธรรมดาที่เด็กสามารถเข้าใจได้ทันที
 - 4) ภาพ เป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กไม่ควรขาดภาพเป็นอันขาด ภาพประกอบจะมีลักษณะใดก็ได้ ภาพสีหรือขาวดำก็ได้ แต่ต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว สอดคล้องกับเรื่องและอธิบายเรื่องได้
- จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็กทำให้ผู้ศึกษาได้แนวทางในการสร้างหนังสือให้มีความเหมาะสมกับเด็กในวัย 12-14 ปี ซึ่งเป็นเด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จะต้องพิจารณาครอบคลุมตั้งแต่หน้าปก เนื้อหา การใช้ภาษา ฯลฯ เพื่อทำให้การสร้างหนังสือในครั้งนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ในที่นี้ขอกล่าวถึง ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม วิธีการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมในรูปของสารคดี วัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ขั้นตอนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมและการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ถวัลย์ มาศจรัส (2538 : 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นหนังสือที่จัดอยู่ในประเภทหนังสือเสริมประสบการณ์ ที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตรช่วยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล อีกทั้งก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา เสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ตามหลักสูตร กลวิธีการเขียนเคร่งขรึม โดยใช้กลวิธีการเขียนในรูปของสารคดีเป็นหลัก

จันทรา ทองสมัคร (2541 : 10) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมหมายถึงหนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรตอนใดตอนหนึ่ง เนื้อหาเจาะลึกในความรู้เฉพาะวิชาโดยเพิ่มเติมให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้นกว่าเดิม ใช้ในการประกอบการเรียนการสอน สำหรับให้นักเรียนอ่านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเลือกอ่านได้ตามความสนใจและตามกำลังสติปัญญา

สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีสาระเนื้อหาความรู้ตามหลักสูตรใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและเพื่อส่งเสริมการอ่านการค้นคว้าด้วยตนเองของผู้เรียน

1.3.2 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาชุย (2536 : 215-218) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีไว้ดังนี้

- 1) **สำนวนภาษา** จะต้องเป็นภาษาไทยที่ดี
- 2) **ใช้เครื่องหมายวรรคตอน** เพื่อให้ข้อเขียนแน่นยำ กระชับน่าอ่าน
- 3) **คำย่อต่าง ๆ** ควรใช้ให้ถูกต้อง
- 4) **มีเอกภาพ**
- 5) **มีสัมพันธภาพ** มีการลำดับความที่ดี
- 6) **มีความกระชับและรัดกุม**
- 7) **มีความยาวเหมาะสม**

สมพร จารุณัฐ (2540 : 5-8) ได้เสนอลักษณะที่สำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังนี้

1) *ส่งเสริมความรู้* หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะ ความคิดรวบยอดและหลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญของงวมและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

2) *ส่งเสริมสติปัญญา* หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุและผล จำแนก แจกแจง วิเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

3) *ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม* หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว ยังควรสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสมในการนำความรู้นั้นไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์ เป็นประโยชน์แก่ตนและแก่ส่วนรวม

4) *ส่งเสริมความเข้าใจ* หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของผู้อ่าน เสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และตามพัฒนาการสติปัญญาของผู้อ่าน ให้ตัวอย่างที่เหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเรื่องส่งเสริมความเข้าใจอื่น ๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถาม อภิธานศัพท์ เป็นต้น

5) *ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง* หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้ความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สอดแทรกคำถามช่วยต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่น ๆ ที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้งขึ้นตามความสนใจ

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะดังนี้คือ เสริมสร้างความสนใจในการอ่าน มีความกระชับ ใช้ภาษาได้ถูกต้องน่าอ่าน ส่งเสริมสติปัญญาความรู้และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3.3 วิธีการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมในรูปของสารคดี

ถวัลย์ มาศจรัส (2538 :122 - 124) กล่าวถึงวิธีการเขียนสรุปได้ดังนี้

1) การเลือกเนื้อหาที่เขียนต้องเป็นเรื่องจริงไม่ใช่จินตนาการ มีสาระและตรวจสอบได้

2) การใช้ภาษา ต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผนเช่น เป็นคำสุภาพ ไม่ใช่ภาษาสแลง ฯลฯ

3) สารคดีต้องมีภาพประกอบเพราะภาพถ่ายซึ่งเป็นภาพสีธรรมชาติจะช่วยเสริมเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าได้ไปรับรู้เรื่องราวดังกล่าวนั้นด้วยตนเอง อีกทั้งช่วยให้งานเขียนมีความสมบูรณ์น่าเชื่อถือและยังเป็นการเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านอีกด้วย

การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป สมพร จารุณัฐ (2538 : 6 – 8) กล่าวว่า นิยมเขียนในเชิงสารคดี เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมเชิงสารคดีคือ เน้นให้ผู้อ่านได้ความรู้เป็นสำคัญเนื้อหาในหนังสือจึงมักจะเกี่ยวกับเรื่องของบุคคล สถานที่และเหตุการณ์ที่เป็นความจริง ซึ่งเนื้อหาที่นำมาเขียนจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง

1.3.4 วัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ถวัลย์ มาศจรัส (2538 : 1) และฉัตรชัย สุกระกาญจน์ (2523 : 1) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

- 1) เพื่อสนองตอบจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2) เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน
- 3) เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- 4) เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมของถวัลย์ มาศจรัสและฉัตรชัย สุกระกาญจน์ ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสร้างหนังสือในครั้งนี้

1.3.5 ขั้นตอนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 12 – 21) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็ก โดยศึกษาจากหนังสือที่ชนะการประกวดหรือการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก

2) **เลือกเนื้อหา** อาจนำมาได้หลายทางเช่น เนื้อเรื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาหรือท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสามารถหาเนื้อหาได้จากการศึกษาความสนใจและความต้องการของเด็กวัยต่าง ๆ

3) **เขียนโครงเรื่อง (Plot)** โครงเรื่องจะครอบคลุมจำนวนหน้าจำนวนหัวข้อเรื่อง ความสั้นยาวของแต่ละหัวข้อ เพื่อจะได้นำไปสู่การจัดรูปเล่มและการจัดวางหน้าให้เหมาะสมกับภาพประกอบ โครงเรื่องควรจัดทำย่อๆให้เห็นชัดเจนทั้งเรื่อง โดยเริ่มที่การวางจุดหมายหรือแก่นของเรื่องก่อน เมื่อได้แก่นของเรื่องแล้วจึงค่อยผูกเป็นโครงเรื่อง

4) **เขียนบท (Script)** เป็นการนำเรื่องราวที่ได้จากโครงเรื่องหรือเนื้อเรื่องย่อ เขียนบอกขั้นตอนของเนื้อเรื่องและรูปภาพ โดยการบอกว่าแต่ละหน้าของหนังสือจะมีภาพและคำบรรยายอะไรบ้างและมีกี่ครั้ง

5) **ทำดัมมี่ (Dummy)** คือ การทำหนังสือจำลองของหนังสือที่จะทำขึ้นมาอาจทำเป็นเล่มเล็ก ๆ ก็ได้ แล้วนำรายละเอียดจากบทสคริปต์ที่เขียนขึ้นมาเขียนและวาดรูปลงไปทำดัมมี่ตั้งแต่ปกไปจนถึงหน้าสุดท้าย ดัมมี่เป็นการทดลองทำก่อนที่จะพิมพ์เป็นเล่ม เพื่อจะได้ดูว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

6) **ทำรูปเล่ม (Format)** หมายถึง ลักษณะรูปร่าง ขนาดกระดาษและขนาดตัวหนังสือหรือตัวพิมพ์ ลักษณะและขนาดรูปเล่มควรมีขนาดพอเหมาะหยิบถือได้สะดวก ความหนาของหนังสือขึ้นอยู่กับระดับอายุของผู้อ่าน หนังสือที่มีเนื้อเรื่องยาวมากควรแบ่งออกเป็นหลายเล่ม โดยจบเป็นตอนๆ แต่ละตอนจบในตัวเอง ขนาดรูปเล่มถือเอาความกะทัดรัดเปิดง่ายเป็นเกณฑ์ รูปเล่มที่นิยมในการสร้างหนังสือคือขนาดเล็ก 13×18.5 เซนติเมตร (16 หน้ายก) ขนาดกลาง 14.6×21 เซนติเมตร (16 หน้ายก) ในแนวนอนหรือแนวตั้ง

7) **การตั้งชื่อ** อาจตั้งก่อนหรือหลังการเขียนก็ได้แต่ควรให้น่าสนใจเร้าใจมีความแปลกใหม่ทำให้เขาได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร รู้จักใช้ถ้อยคำสำนวนที่เด็กติดใจและเกิดภาพพจน์ ชื่อเรื่องอาจพิจารณาจาก ชื่อตัวเอกของเรื่อง จำนวนตัวละคร ชื่อสัตว์ เนื้อเรื่อง ชื่อสถานที่ หรือลักษณะรูปร่างหนังสือ

จินตนา ไบกาซูยี (2536 : 147-179) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

- 1) กำหนดประเภทของหนังสือ
- 2) กำหนดจุดประสงค์
- 3) กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย
- 4) กำหนดเนื้อหา / หัวข้อเรื่อง
- 5) กำหนดชื่อเรื่อง

- 6) กำหนดโครงสร้างเนื้อหา / โครงเรื่อง
- 7) กำหนดแนวการเขียน
- 8) กำหนดแหล่งข้อมูลค้นคว้าอ้างอิง
- 9) การจัดทำรูปเล่มและต้นฉบับ

จากการศึกษาขั้นตอนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือดังนี้

- ก. กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- ข. แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่องคือ อำเภอหลังสวน ซึ่งเป็นเรื่องราวของท้องถิ่น อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- ค. กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องว่า เมืองหลังสวน
- ง. โครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรมท้ายบท
- จ. แนวการเขียน เป็นแบบสารคดี
- ฉ. รูปเล่มหนังสือ ใช้ขนาดมาตรฐานทั้งไปคือ ขนาด 8 หน้ายก

1.3.6 การประเมินคุณภาพของหนังสือ

สิ่งที่ควรพิจารณาในการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบ สนั่น มีขันหมาก (2537 : 184 - 185) เสนอไว้สรุปได้ดังนี้

- 1) ลักษณะรูปเล่ม
 - ก. ปก
 - ข. รูปเล่มในภาพรวม
 - ค. คุณภาพวัสดุ
 - ง. ขนาดตัวอักษรและความชัดเจน
 - จ. ขนาดรูปเล่มและจำนวนหน้า
 - ฉ. ศิลปะการจัดหน้า
- 2) ภาพประกอบ
 - ก. ความชัดเจน
 - ข. ลักษณะความสมจริง
 - ค. ขนาด
 - ง. จำนวนภาพ
 - จ. ความเหมาะสม
 - ฉ. คำอธิบายประกอบภาพ

3) เนื้อหา

- ก. วิธีการเสนอเรื่อง
- ข. ความสอดคล้องกับหลักสูตร
- ค. การเรียงลำดับความยากง่าย
- ง. เอกภาพและความกลมกลืนของหนังสือ
- จ. การเน้นสาระสำคัญ
- ฉ. ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์
- ช. กิจกรรมเสนอแนะ
- ซ. ภาคผนวกท้ายบท

4) การใช้ภาษา

- ก. ความถูกต้องตามหลักภาษา
- ข. ความชัดเจนของข้อความ
- ค. ความเหมาะสมของการใช้ศัพท์
- ง. เครื่องหมายวรรคตอน

5) แนวคิดริเริ่มของผู้อ่าน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม นับว่าได้ประโยชน์เป็นอย่างมากในการศึกษาแนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีคุณภาพเหมาะแก่การนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยผู้ศึกษาได้ใช้หลักการพิจารณาการกำหนดเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ความจำเป็นในการสร้าง วิธีการสร้างหนังสือ ตลอดจนการประเมินคุณภาพของหนังสือ

1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเมืองหลังสวนหรืออำเภอหลังสวนในปัจจุบัน

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลเรื่องเมืองหลังสวนจากเอกสารและหนังสือหลายเล่ม ซึ่งพอจะสรุปเรื่องเมืองหลังสวนในด้านต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

“หลังสวน” เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งประวัติการตั้งเมืองสมัยเริ่มแรกไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด สันนิษฐานว่า บริเวณที่ตั้งเมืองหลังสวนแต่เดิมนั้นมีที่ดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผล จึงมีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัยรวมกันจนกลายเป็นชุมชนและขยายขึ้นเป็นเมือง โดยอยู่ในอาณาเขตปกครองของเมืองชุมพร ซึ่งมีศักดิ์เป็นเมืองตรีอันเป็นหนึ่งในหัวเมืองปักษ์ใต้ ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (เมืองชุมพรมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี) เมืองหลังสวนเจริญรุ่งเรืองและเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น ภายหลังจากเมืองระนอง พ.ศ. 2405 พระยารัตนเศรษฐี (คอซู้เจียง ต้นตระกูล ณ ระนอง) ได้เข้ามาทำการค้าในเมืองหลังสวน

โดยมอบให้บุตรชาย (คอซิมเต็ก) เป็นผู้จัดการพัฒนาเมืองหลังสวนให้เจริญรุ่งเรืองและต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เลื่อนเป็นพระยาจตุรราชโกศการและให้เป็นผู้ว่าราชการเมืองหลังสวนคนแรก ต่อมาในปี พ.ศ. 2459 ร. 5 โปรดเกล้าฯ ให้ปรับปรุงการบริหารราชการใหม่เป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น จึงได้เปลี่ยนจากเมืองหลังสวนเป็นจังหวัดหลังสวนและในวันที่ 1 เมษายน พ. ศ. 2475 ก็ได้เปลี่ยนเป็นอำเภอหลังสวน

อำเภอหลังสวนในปัจจุบัน

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอหลังสวนเป็นหนึ่งในแปดของอำเภอของจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ทางตอนล่างของจังหวัดชุมพร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 570 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 5,201,937.50 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับอำเภอทุ่งตะโก
ทิศใต้	ติดกับอำเภอละแม
ทิศตะวันออก	ติดกับอำเภอไทย
ทิศตะวันตก	ติดกับอำเภอพะโต๊ะและอำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของอำเภอหลังสวนส่วนใหญ่มีเทือกเขาและป่าไม้ทางทิศตะวันตก และมีที่ราบตามเชิงเขาเรียงรายอยู่ทั่วไป พื้นที่ลาดเทสู่ชายทะเลทางทิศตะวันออก

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอหลังสวนเป็นแบบร้อนชื้น ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงส่งผลให้มีฝนตกชุกเกือบตลอดปี

การปกครอง

อำเภอหลังสวนแบ่งการปกครองออกเป็น 11 อบต. เทศบาล 2 แห่ง

ประชากรและสภาพสังคม

อำเภอหลังสวน มีประชากรทั้งสิ้น 71,328 คน (สำรวจ มกราคม พ.ศ. 2547) ชาย 35,354 คน หญิง 35,974 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เป็นสังคมชนบทที่ยังมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

อาชีพและเศรษฐกิจ

ประชาชนโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรเช่น การทำสวนผลไม้ จนทำให้หลังสวนมีตลาดกลางผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ซึ่งขายส่งผลไม้ทั้งภายในและต่างประเทศมีพ่อค้าต่างถิ่นเข้ามารับซื้อสินค้าทางการเกษตรมาตลอดทั้งปี

การคมนาคม

เดินทางได้สะดวกทั้งทางรถไฟและทางรถยนต์

สถานที่ท่องเที่ยว

หลังสวนมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งเช่น สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพร ถ้าเขาเงิน ถ้าเขาเกรียบ ชายทะเลปากน้ำหลังสวน เกาะพิทักษ์ น้ำตกห้วยเหมือง ฯลฯ

ประเพณี

ประเพณีแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง ชีร์ชชานนท์ เจียมวิจิตร (2543) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่างานแข่งเรือเมืองหลังสวน เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน อันเป็นมรดกวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สืบสานดำเนินติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนานหลายร้อยปีมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกลักษณ์ในการแข่งขันเรือยาวขึ้นโขนชิงธง ซึ่งจะหาชมได้จากสนามแข่งขันแม่น้ำหลังสวนแห่งเดียวเท่านั้นในประเทศไทยและผู้ทีริเริ่มประเพณีนี้ก็คือ พระเทพวงศาจารย์ อริยสงฆ์ ผู้หนุนเกื้อประเพณีแห่งพระแข่งเรือเมืองหลังสวน ขจิต ศิกษมัตและคณะ 2542 : 123) ได้กล่าวถึงพระเทพวงศาจารย์ สรุปได้ดังนี้ พระเทพวงศาจารย์ มีโยมบิดาชื่อเหมือน ทรัพย์สกุล โยมมารดาชื่อน้อย ทรัพย์สกุล ถือกำเนิดเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2417 ที่หมู่ 4 ตำบลวังตะกอก อำเภอขันเงิน จังหวัดหลังสวน อุปสมบทเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2438 เป็นพระเถระที่คนหลังสวนนับถือเป็นอย่างมากนอกจากพระเทพวงศาจารย์ซึ่งเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่เมืองหลังสวน

ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่หลังสวน

หลังสวนมีบุคคลหลายท่านที่ควรนำมากล่าวถึงเพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาเมืองหลังสวน ผู้ที่ทำชื่อเสียงให้แก่เมืองหลังสวนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวัฒนธรรม ด้านวรรณกรรม เป็นต้น

ความอุดมสมบูรณ์ของอำเภอหลังสวนทำให้หลังสวนมีของดีหลายอย่างเช่น ทูเรียน ซึ่งได้รับฉายาว่า “ราชาแห่งผลไม้” มังคุด “ราชินีแห่งผลไม้” และ ก้อยเล็บมีอนาง ซึ่งนำมาแปรรูปจนกลายเป็นตัวแทนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของหลังสวนในระดับ 4 ดาวและผลิตภัณฑ์แปรรูปที่กำลังเป็นที่รู้จักก็คือ ไวน์มังคุดจากหลังสวน ที่มีรสชาติอร่อยถูกใจผู้มีรสนิยมชอบดื่มไวน์

จากเรื่องของเมืองหลังสวนที่มีความน่าสนใจหลากหลาย ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นเนื้อหา สำหรับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน ซึ่งนำมาเพียงบางส่วนของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนๆ เพื่อให้ง่ายแก่การลำดับ ความคิดของนักเรียนและครอบคลุมความรู้ในทุกๆ ด้าน ของหลังสวนดังนี้ คือ ย้อนอดีตเมือง หลังสวน วันนี้อะไรของหลังสวน วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือ เทียวหลังสวน คนศิรีหลังสวนและของดีเมืองหลังสวน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

ในปี 2534 วันชมพู ยิมรุ่งเรืองได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง การอนุรักษ์ป่าชายเลน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (บทคัดย่อ) ผลปรากฏว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.88 / 87.75 หมายความว่าหนังสือที่สร้างขึ้นสามารถนำมาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้เพราะผู้เรียนอ่านแล้วเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี ส่งผลให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.27 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.53

อีก 2 ปีต่อมา อรอมร แก้วรุณคำ ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน นิทานพื้นบ้านแปดริ้วเรื่องท้าวแสนปม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2536 : บทคัดย่อ) ความเหมาะสมของเนื้อหา เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของสถานที่ในท้องถิ่น จึงได้รับความสนใจและเป็นแนวทางให้เด็กรู้จักแสวงหาความรู้จากการอ่าน ผลของการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับดีและนักเรียนประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ในปี 2538 วรพร ปายะนันท์ ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เทียวเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (บทคัดย่อ) ผลการศึกษาปรากฏว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.00 / 87.50 หมายความว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่าน ผู้เรียนอ่านแล้วเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี ส่งผลให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.00 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.50 แสดงว่าหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ปีต่อมา กาญจนา นุชนคร ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการเล่นของเด็กโคกโพธิ์ (2539 : บทคัดย่อ) โดยสำรวจความสนใจเกี่ยวกับการเล่นของเด็กในท้องถิ่น นำแบบสำรวจมาลงคะแนนและจัดอันดับการเล่นที่นักเรียนนิยมเล่นมากที่สุด 5 อันดับ นำมาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยวาดภาพประกอบคำบรรยายร้อยกรอง ผลการวิจัยปรากฏว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.73 / 82.67

ในปี 2541 จันทรา ทองสมักร ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช (บทคัดย่อ) การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นนครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเรา และนักเรียนที่เรียนวิชาท้องถิ่นของเรามีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องประเพณีท้องถิ่นนครศรีธรรมราชที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักเรียนมีความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อเรื่อง ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพประกอบ อาจารย์และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นด้านรูปเล่มและการพิมพ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดแต่อาจารย์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ในปีเดียวกันสมทรง พิทักษ์พิเศษ ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยรามัญ จังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดราชบุรี (บทคัดย่อ) เพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนรายวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเอกสาร เก็บข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์สังเคราะห์ แล้วนำมาเขียน เรียบเรียงเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมและหาประสิทธิภาพของหนังสือ ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมในด้านเนื้อหาสาระมีความถูกต้องร้อยละ 94.16 (2) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหนังสือ มีระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (3) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ประเมินโดยนักเรียนมีระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี และ(4) คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหนังสือและนักเรียนมีความสอดคล้องกันในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ในปีต่อมา จิราภรณ์ เขาวนา ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือส่งเสริมอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องเที่ยวเมืองนคร (2542: บทคัดย่อ) ผลการทดลองปรากฏว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.67 / 80.50 หมายความว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านผู้เรียนอ่านแล้วเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี ส่งผลให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.67 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.50 แสดงว่าหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ในปีเดียวกันของชนิตา คชาทอง ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเที่ยวเมืองสงขลา (2542 : บทคัดย่อ) เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือในด้านทักษะการอ่าน ผลปรากฏว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.27 / 80.53 หมายความว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพและกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่าน ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี ส่งผลให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.27 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.53

นอกจากนี้ชนัญฐดา ฤทธิ์แดง ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (2542 : บทคัดย่อ) การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการและหนังสือมีประสิทธิภาพ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าหนังสือที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.78/86.67 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอ่านสูงกว่าก่อนการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในปีนี้มีกัญชุลิกา กล้วยกลาง ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2542 : บทคัดย่อ) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผลการวิจัย ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติคือ ดิน ป่าไม้ น้ำและอากาศ มีรูปเล่มขนาด 18.50×26 เซนติเมตรจำนวน 30 หน้าใช้ชื่อเล่มว่า“บันทึกของพลูกับพิงค์” ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออยู่ในระดับดีมาก

อีก 2 ปีต่อมานักทฤษฎี อาจารย์ ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องประเพณีท้องถิ่นระยอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดระยอง (2544 : บทคัดย่อ) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นระยอง และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเราและนักเรียนที่เรียนวิชาท้องถิ่นของเรา ที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการวิจัย ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นเมืองระยอง การวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านรูปเล่มและการพิมพ์ทั้งอาจารย์และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อหา ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านภาพประกอบและแผนภูมิ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับ อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก

จะเห็นได้ว่ามีผู้สนใจทำวิจัยเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมและหนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีเนื้อหาหลากหลายทั้งเนื้อหาทั่วไปและการนำเรื่องในท้องถิ่นมาสร้างเป็นเนื้อหา โดยเฉพาะหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องท้องถิ่น จะได้รับการประเมินด้านคุณค่าและประโยชน์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ทั้งบางเล่มยังช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านด้วย

5. แนวทางการสร้างหนังสือ

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. กำหนดลักษณะของหนังสือ
2. การสร้างและพัฒนาหนังสือ
 - 2.1 การสร้างหนังสือ
 - 2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ
3. แนวทางการใช้หนังสือ

1. กำหนดลักษณะของหนังสือ

หนังสือที่สร้างขึ้นคือ หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะที่เสริมทักษะการอ่านเพื่อให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของเมืองหลังสวนหรืออำเภอหลังสวน เป็นการสร้างความรู้สึภาคภูมิใจในท้องถิ่นของคนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

2. การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างและพัฒนาหนังสือมี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นสร้างโครงร่างเนื้อหาและปรับปรุงโครงร่างเนื้อหาตามความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นการสร้างหนังสือและปรับปรุงคุณภาพของหนังสือตามความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตรวจสอบคุณภาพในด้านรูปลักษณ์โดยนำมาให้นักเรียนอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างหนังสือ

2.1.1 ศึกษาหลักสูตร ในการศึกษาหลักสูตรได้พิจารณาสาระและ มาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ

แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2.1.2 ศึกษาข้อเท็จจริงด้านเนื้อหา เรื่องเกี่ยวกับอำเภอหลังสวนจากเอกสารต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ / สังเคราะห์ เรียบเรียง จัดลำดับ โครงร่างของเนื้อหา โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “เมืองหลังสวน”

2.1.3 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตำรา แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือให้มีคุณภาพ

2.1.4 กำหนดโครงสร้างของหนังสือ โครงสร้างของหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องเมืองหลังสวนโดยนำผลการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและข้อมูลของเมืองหลังสวนหรืออำเภอหลังสวนในปัจจุบัน มาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของหนังสือ คือ

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเมืองหลังสวนในด้านต่างๆ
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน
- 4) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินมีทักษะการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน

จากวัตถุประสงค์ของหนังสือนำมาเป็นแนวทางในการเขียนโครงร่างเนื้อหาสาระ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนๆ พร้อมกับตั้งชื่อแต่ละตอนให้มีความน่าสนใจ นำเสนอเนื้อหาตามลำดับก่อนหลังได้เป็นดังนี้

1. ย้อนอดีตเมืองหลังสวน

- 1.1 ที่มาของคำว่าหลังสวน
- 1.2 เมืองหลังสวน จังหวัดเก่าอำเภอใหม่
- 1.3 การเสด็จประพาสเมืองหลังสวนของ รัชกาลที่ 5
- 1.4 หลังสวนกับสงครามโลกครั้งที่ 2

2. วันขึ้นของหลังสวน

- 2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะทั่วไป(ทำเลที่ตั้ง / ขนาด / อาณาเขต / ภูมิประเทศ / ภูมิอากาศ)
- 2.2 สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง (ประชากร / ศาสนาและวัฒนธรรม อาชีพ / การคมนาคม / การเมือง / การปกครอง)

3. วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน

- 3.1 เพลงบอก
- 3.2 เพลงนา
- 3.3 เพลงเรือ

4. มรดกวัฒนธรรม : การแข่งขันเรือยาว

- 4.1 ประวัติงานประเพณีแห่พระแข่งเรือ
- 4.2 กว่าจะมาเป็นเรือยาว
- 4.3 เอกลักษณะการแข่งขันเรือเมืองหลังสวน “ หนึ่งเดียวในสยาม ”

5. เที้ยวหลังสวน

- 5.1 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ชุมพร ถ้าเขาเกียบ วนอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองเพร่า เกาะพิทักษ์)
- 5.2 สถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน (พระอารามหลวงวัดขันเงิน วัดราษฎร์บูรณาราม ถ้าเขาเงิน)

6. คนดีศรีหลังสวน

- 6.1 พระเทพวงศาจารย์
- 6.2 พระเทพญาณโมลี
- 6.3 พระยาจรูญราชโภคากร
- 6.4 นายสุวัฒน์ วรดิลก
- 6.5 ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ

7. ของดีเมืองหลังสวน

- 7.1 ผลไม้ (ทุเรียน / มังคุด / กล้วยเล็บมือนาง)
- 7.2 อาหารพื้นบ้านเมืองหลังสวน (หมูคั่วเคย / มะพร้าวคั่ว / หมูค็อง)
- 7.3 หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปลากรอบสามรส / ทุเรียนกวน / ทุเรียนทอด / กล้วยเล็บมือนางกรอบอบสมุนไพร / กล้วยเล็บมือนางอบแห้ง ไวน์มังคุด)

การสร้างหนังสือกำหนดโครงสร้างของหนังสือประกอบด้วย 2 ส่วนคือ เนื้อหา และ กิจกรรมท้ายเนื้อหา

2.2 การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือ

การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือที่สร้างขึ้นมีกระบวนการดังต่อไปนี้

2.2.1 สร้างแบบสอบถาม เพื่อประเมินคุณภาพหนังสือ โดยนำแบบสอบถามของ สมทรง พิทักษ์พิเศษ มาปรับปรุงจัดทำเป็นแบบประเมิน 3 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมของโครงร่างขอบข่ายเนื้อหา เป็นแบบการตรวจสอบหาดัชนีความ สอดคล้อง ชุดที่ 2 สำหรับผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของหนังสือ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ชุดที่ 3 สำหรับนักเรียนประเมิน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ

2.2.2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ในเรื่องท้องถิ่นเมืองหลังสวนจำนวน 3 คน พิจารณาขอบข่ายความถูกต้องเหมาะสมของโครงร่างเนื้อหา พร้อมให้ข้อเสนอแนะและแนวทาง ในการปรับปรุงโครงร่างเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงดังนี้

- 1) ภาพประกอบงานประเพณีแห่พระแข่งเรือจะต้องมีภาพประกอบ 2 ส่วน คือ งานทางบก และการแข่งเรือยาว
- 2) ควรมีหัวข้อ “คุยเฟื่องเรื่องเรือ”

2.2.3 นำโครงร่างมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เพื่อจัดทำเป็นหนังสือ

2.2.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านภาษาไทยจำนวน 3 คน

พิจารณาประเมินคุณภาพของหนังสือพร้อมข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรเน้นด้านสำนวนภาษา วรรคตอนเพิ่มเติม หากเป็นไปได้ควรเน้นความชัดเจนของภาพ ตลอดจนกิจกรรมที่ช่วยทำให้ชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากกว่านี้ พร้อมนำเสนอแนวคำตอบด้วยจะเป็นการดียิ่ง

2) ควรปรับภาพให้มีความชัดเจน ตัวอักษรต้องปรับให้โตขึ้นให้กระจ่างตา หน้าปกยังคงเป็นธรรมดาไม่ชวนซื้อชวนจับ

3) ควรเพิ่มเนื้อเพลงเรือจะให้น่าสนใจขึ้น

2.2.5 นำหนังสือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เพื่อจัดทำเป็นหนังสือที่สมบูรณ์โดยได้ปรับปรุงดังนี้

1) เปลี่ยนจากภาพขาวดำเป็นภาพสี ทำให้ภาพชัดเจนขึ้นและปรับขนาดของภาพให้ใหญ่ขึ้น

2) ตรวจสอบระบบการพิมพ์ให้ถูกต้อง

3) ส่วนในข้อเสนอแนะที่ให้ปรับกิจกรรมที่ช่วยทำให้มีแนวคำตอบ หน้าปกยังคงธรรมดาไม่น่าสนใจ

2.2.6 การตรวจคุณภาพของหนังสือกับนักเรียนจำนวน 10 คน โดยนำหนังสือที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญและแก้ไขปรับปรุงแล้วมาให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คนอ่านแล้ว ประเมินตามแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญและนักเรียน คือ เกณฑ์การตัดสินจากคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายความว่า	ดีมาก	มีค่า	5	คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายความว่า	ดี	มีค่า	4	คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายความว่า	ปานกลาง	มีค่า	3	คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายความว่า	พอใช้	มีค่า	2	คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายความว่า	ควรแก้ไข	มีค่า	1	คะแนน

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพหนังสือมีดังนี้

1. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง
R คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ค่าเฉลี่ย ใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญและนักเรียน

3. แนวทางการใช้หนังสือ

3.1 ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

ในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการอ่าน เขียน ภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.2 กิจกรรมการใช้หนังสือ

ในการใช้หนังสือผู้เรียนต้องทำกิจกรรมคือ

3.2.1 อ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม

3.2.2 ทำกิจกรรมท้ายบท

3.2.3 การประเมินผลเบื้องต้น ตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยตรวจสอบจากการทำกิจกรรมที่ระบุไว้ท้ายเนื้อหา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้น
2. ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น
3. เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน
4. เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับครูผู้สอนในชั้นอื่นต่อไป

บทที่ 2
ปกหน้า
หนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่อง
เมืองหลังสวน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สร้อยญา ทับเดลีชว

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวนเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเรียนในกลุ่มสาระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการฝึกทักษะการอ่าน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและมีความรู้ในเรื่องท้องถิ่นของตน

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวม เรียบเรียงสาระสำคัญโดยสังเขปเกี่ยวกับเมืองหลังสวน ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดชุมพรและอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย โดยได้กล่าวถึงความเป็นมาของชื่อเมือง ความเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันในด้านการปกครอง มรดกวัฒนธรรมที่น่าภาคภูมิใจ สถานที่ท่องเที่ยว ผู้ที่ประกอบคุณงามความดีและมีส่วนเกี่ยวข้องกับเมืองหลังสวนและสุดท้ายคือของดีเมืองหลังสวน เนื้อหาทุกตอนได้มาจากการศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเมืองหลังสวน แล้วนำมาเขียนใหม่เพื่อให้ความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากหนังสือเรื่องเมืองหลังสวนเล่มนี้ ผู้เขียนขออุทิศให้กับพระยาจรูญราชโกศากร (คอซิมเต็ก ณ ระนอง) ผู้วางรากฐานเมืองหลังสวนและผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่เมืองหลังสวนทั้งหลายที่ล่วงลับไปแล้ว

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์พระมหาเกียรติศักดิ์ โฆสวาที แห่งวัดราชบุรณาราม อาจารย์พระมหาสุริยา อาจิตปญฺญโณและสามเณรศักดิ์ชาย ภูวินทร์ แห่งวัดขันเงิน ที่ได้ให้ช่วยเหลือในเรื่องการสแกนรูปภาพเพื่อนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ และขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ให้เสร็จสิ้นลุล่วงด้วยดี

หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะให้ประโยชน์และความรู้แก่นักเรียนและผู้อ่านตามสมควร

สรัญญา ทับเกลียว

สารบัญ

	หน้า
ย้อนอดีตเมืองหลังสวน	
ที่มาของคำว่า “หลังสวน”	35
เมืองหลังสวน จังหวัดเก่าอำเภอใหม่	36
การเสด็จประพาสเมืองหลังสวนของรัชกาลที่5	40
หลังสวนกับสงครามโลกครั้งที่2	43
กิจกรรมท้าย	45
วันนี้ของหลังสวน	
สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะทั่วไป	46
สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง	48
กิจกรรมท้ายเรื่อง	50
วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน	
เพลงบอก	51
เพลงนา	57
เพลงเรือ	62
กิจกรรมท้ายเรื่อง	68
มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือยาว	
ประวัติงานประเพณีแห่พระแข่งเรือ	68
กว่าจะมาเป็นเรือยาว	71
เอกลักษณ์การแข่งเรือเมืองหลังสวน “หนึ่งเดียวในสยาม”	74
กิจกรรมท้ายเรื่อง	80
เที่ยวหลังสวน	
สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	81
สถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน	87
กิจกรรมท้ายเรื่อง	93

คนดีศรีหลังสวน

พระเทพวงศาจารย์	94
พระเทพญาณโมลี	96
พระยาจรูญราชโกศากร	98
นายสุวัฒน์ วรดิลก	101
ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ	103
กิจกรรมทำเรื่อง	105

ของดีเมืองหลังสวน

ผลไม้	106
อาหารพื้นบ้าน	113
หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	117
กิจกรรมทำเรื่อง	123

บรรณานุกรม 124

ประวัติผู้เขียน 126

ย้อนอดีตเมืองหลัง

หลังสวนเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติอันยาวนานและน่าสนใจ การศึกษาถึงเรื่องราวความเป็นมาแต่อดีต จะทำให้เข้าใจถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นจึงขอเสนอเรื่อง ย้อนอดีตเมืองหลังสวนเป็นอันดับแรก เพื่อให้ทุกคนได้ลำดับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและการพัฒนามาเป็นลำดับ เพื่อนำไปเชื่อมโยงกับสภาพและเหตุการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะนำเสนอในลำดับต่อไป

ที่มาของคำว่า “หลังสวน”

ลุ่มน้ำหลังสวนเป็นที่อยู่ของคนหลังสวนมาตั้งแต่สมัยโบราณ แม่น้ำหลังสวนเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ ที่ทำให้เกิดที่ราบลุ่มน้อยใหญ่เรียงรายไปตามลุ่มน้ำและมีชุมชนเล็ก ๆ อาศัยอยู่ในที่ราบลุ่มเหล่านั้น เมื่อรวมชุมชนเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองชุมพรตลอดมา

แม่น้ำหลังสวน

หลังสวนเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่ง ชื่อที่เรียกจึงยากที่จะหาหลักฐานได้ว่ามีความหมายอย่างไรและ การหาความหมายก็คงจะสันนิษฐานจากประวัติความเป็นมาว่ามีเหตุผลใดจึงปรากฏคำว่า“หลังสวน”ขึ้น เนื่องจากเมืองหลังสวนเป็นเมืองที่มีผลไม้มากจนกลายเป็นสินค้าสำคัญของเมือง ดังที่ประทีป สายเสน (2533 : 113)อ้างถึงคำสันนิษฐานของกระทรวงคมนาคม ซึ่งได้สันนิษฐานไว้ในปี พ.ศ. 2459 ว่า คำว่า “หลังสวน” น่าจะเพี้ยนมาจากคำว่า “รังสวน” หรือ “คลังสวน” ซึ่งหมายถึงแหล่งที่รวมของผลไม้ทุกชนิดและเมื่อครั้งที่พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนชีวะ) เดินทางไปตรวจราชการที่เมืองหลังสวน ได้สันนิษฐานเกี่ยวกับที่มาของคำว่า “หลังสวน” ไว้ดังนี้

“คำว่า หลังสวน จะผิดหรือถูกขอฝากไว้ในที่นี้ด้วย คือริมฝั่งทั้งสองของแม่น้ำไม่เห็นมีบ้านอย่างแม่น้ำเรา มีแต่สวนครีမ်ทั้งสองฝาก มีแต่ทางขึ้นลงของแม่น้ำเท่านั้น ถามผู้แจวเรือว่าแถวนี้ไม่มีบ้านดอกหรือ เขาตอบว่า มี แต่อยู่หลังสวนขึ้นไปภายหลังข้าพเจ้าไปเที่ยวตามบ้านเหล่านั้นก็ให้เห็นจริงตามเขาพูดจึงสันนิษฐานว่า เมืองหลังสวนคงมาจากเค้าที่บ้านเมืองอยู่ข้างหลังสวนลึกเข้าไป”

จากหลักฐานดังกล่าวก็พอจะสรุปได้ว่า คำว่า “หลังสวน” ย่อมจะต้องเกี่ยวข้องกับสวนผลไม้และปัจจุบันนี้ริมสองฝั่งแม่น้ำหลังสวนยังคงมีสวนมังคุดที่มีอายุนับร้อยปี รมครีမ်ไปหมด

“เมืองหลังสวน” จังหวัดเก่าอำเภอใหม่

หลังสวนมีการพัฒนามาเป็นลำดับจากชุมชนท่าเรือในสมัยโบราณมาเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม ต่อมาพัฒนาขึ้นเป็นเมืองมีฐานะเป็นเมืองบริวารของชุมพร สืบต่อมาในสมัยอยุธยาจนถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ หลังสวนเป็นเมืองเส้นทางยุทธศาสตร์การรบระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า

พ.ศ. 2399 หลังสวนเริ่มเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นหัวเมืองจัตวาขึ้นตรงต่อ ราชสำนักในกรุงเทพฯ เนื่องจากการพัฒนาจัดเก็บภาษีในลักษณะهماเมืองของ เจ้าเมืองตระกุล ณ ระนอง คือพระยารัตนเศรษฐี (คอซู้เจียง ณ ระนอง)

คอซู้เจียงเจียง

คอซิมเต็ก

ต่อมาในสมัยพระยาจตุรราชโกศการ (คอซิมเต็ก ณ ระนอง) เป็นเจ้าเมืองหลังสวน ได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงระบบการจัดการต่าง ๆ ในเมืองหลังสวน เช่น การปฏิรูปภาษีแบบهماเมือง การปักปันเขตแดน การส่งเสริมการค้าและการทำเหมืองแร่ ทำให้เกิดรายได้สามารถนำมาพัฒนาเมืองหลังสวนให้เจริญได้อย่างรวดเร็ว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูปการปกครองได้จัดตั้งมณฑลชุมพรขึ้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2439 โดยมีมุ่งหมายให้เป็นมณฑลเพื่อการทำนุบำรุงการค้า ให้รวมเมืองชุมพร เมืองหลังสวน เมืองไชยาและเมืองกาญจนดิษฐ์เข้าด้วยกัน ในช่วงนี้เมืองหลังสวนได้แบ่งเขตการค้าและการปกครองออกเป็น อำเภอหลังสวน อำเภอสวีและอำเภอพะโต๊ะ ประกอบกับเป็นช่วงที่การค้าในอำเภอหลังสวนมีความเจริญมากในด้านการส่งสินค้าเข้าและการส่งสินค้าออก ทั้งเป็นเมืองเดียวในมณฑลชุมพรที่ทำเหมืองแร่ดีบุกเป็นอาชีพหลักซึ่งกิจการเหมืองแร่ดีบุกในช่วงนี้ ได้มีการสำรวจพร้อมกับให้สัมปทานแก่ชาวตะวันตกและชาวจีนเป็นจำนวนมาก

การทำเหมืองแร่ดีบุกในเมืองหลังสวน จังหวัดชุมพร ในอดีต

ใน พ.ศ. 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” เมืองหลังสวนจึงกลายเป็นจังหวัดหลังสวน และเมื่อไทยตกอยู่ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอันเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้ฐานะทางการคลังของประเทศอยู่ในภาวะขาดดุลติดต่อกันหลายปีจนสิ้นรัชกาล เป็นผลให้รัฐบาลประกาศยกเลิกมณฑลชุมพรในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2468 ทำให้จังหวัดหลังสวนมีฐานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดชุมพรในชื่อของอำเภอขันเงินและเปลี่ยนเป็นอำเภอหลังสวนเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 แม้ว่าหลังสวนจะมีฐานะเป็นอำเภอแต่ก็เป็นอำเภอที่มีความสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2492

กระทรวงมหาดไทยได้ยกฐานะอำเภอหลังสวนขึ้นเป็นอำเภอชั้นเอก โดยมีนายอำเภอคนแรกคือ ขุนผดุงแดนสวรรค์ (ฟุ้ง รักราชการ)

อำเภอหลังสวนได้เจริญก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยที่นายพร้อม ชูแซ เป็นนายอำเภอ (19 พ.ค. 2504 - 3 พ.ค. 2509) และได้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหลังสวนควบคู่ไปด้วย ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจภูธรไปสร้างในที่ใหม่ ณ หมู่ที่ 11 ตำบลขันเงินและใช้พื้นที่เดิมซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณกำแพงเมืองสร้างตลาดเทศบาล โรงภาพยนตร์และอาคารพาณิชย์

หลังสวนในอดีต

หลังสวนในปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้หลังสวนพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็วจนไม่เหลือสภาพในอดีตได้เลย โดยเฉพาะอาคารบ้านเรือนซึ่งสร้างด้วยแบบที่ทันสมัย ถนนที่มีขนาด

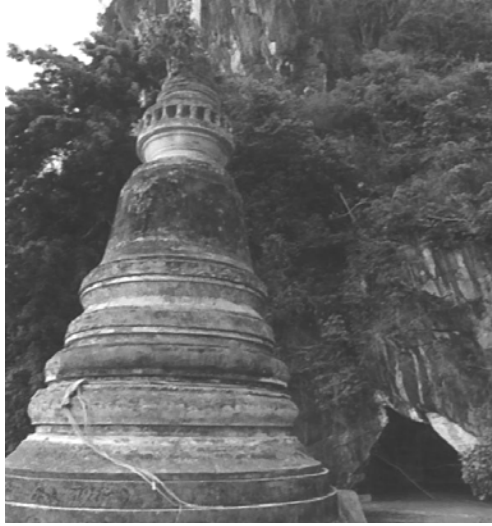
กว้างเพื่อให้พอกับจำนวนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ที่เพิ่มมากขึ้นทุกวันและไม่เพียงแต่ในเมืองเท่านั้นที่เจริญอย่างรวดเร็วแม้ในชนบทที่ห่างไกลออกไปก็มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน

การเสด็จประพาสเมืองหลังสวนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสถ้ำเขาเงิน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเมืองหลังสวนหลายครั้งคือวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2432 ได้เสด็จประพาสถ้ำเขาเงิน โปรดเกล้าฯให้จารึกพระปรมาภิไธยย่อจ.ป.ร. ที่ผนังถ้ำ โดยมีหลักฐานสำคัญที่ให้รายละเอียดในการเสด็จประพาสเมืองหลังสวนก็คือ จารึกที่บริเวณฐานเจดีย์หน้าถ้ำเขาเงิน สรุปความได้ว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินประพาสหัวเมืองฝั่งตะวันตกจนถึงเมืองหลังสวนเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2432 และประทับแรมที่ตำบลบางขันเงิน วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2432 เสด็จพระราชดำเนินโดยขึ้นมาจากลำน้ำจนถึงเขาเอน มีพระเจดีย์ซึ่งทำค้างอยู่ที่ชะง่อนหน้าถ้ำได้ทรงนมัสการแล้วทรงพระราชดำริว่าควรสถาปนาพระเจดีย์ขึ้นไว้ให้เป็นที่ระลึกถึงการที่ได้ประพาสถึงตำบลนี้และจะได้เป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนสืบไป จึงโปรดเกล้าฯให้พระยาจรรยาสาโทคณาธิการเมืองหลังสวนปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ขึ้นไว้และให้เรียกชื่อเสียใหม่ว่า “ ถ้ำเขาเงิน ”

พระเจดีย์หน้าถ้ำเขาเงิน

ต่อมาใน พ.ศ. 2441 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จ-ประพาสเมืองหลังสวนครั้งที่ 2 ดังหลักฐานในจดหมายเหตุของพระองค์เมื่อครั้งเสด็จหัวเมืองในแหลมมลายู ร.ศ.117,118,119 สรุปความตอนหนึ่งได้ว่า วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2441 เวลาเช้าออกเรือพระที่นั่งประมาณหนึ่งชั่วโมงถึงเกาะลังกาจิว แขวงเมืองชุมพร ทอดสมอเรือใกล้เกาะเวลาประมาณ 9 นาฬิกา เสด็จลงเรือพระที่นั่งกรรเชียงเรือไปประทับที่หาดทราย ที่เกาะนี้มีถ้ำเป็นที่นั่งทำรัง แต่ที่ปากถ้ำน้ำทะเลท่วมลึกทรงพระเก้าอี้ห้ามทอดพระเนตรรังนกในถ้ำ เวลานั้นนกทำรังมีลูกอ่อนเก็บรังนกไม่ได้ได้แต่ทอดพระเนตรแล้วเสด็จมาประทับที่เชิงเขา ทรงจารึกอักษรพระนาม จ.ป.ร. และปีที่เสด็จ ร.ศ. 108 แล้วเสด็จกลับลงเรือพระที่นั่งมหาจักรี

เวลาบ่าย 3 โมง ออกเรือพระที่นั่งตีกรรเชียงมาเข้าปากน้ำหลังสวนแล้วเสด็จลงเรือกลไฟเล็กลากจูงไปตามแม่น้ำจนถึงตำบลบางยี่ไร แล้วทรงช้างพระที่นั่งถึงบ้านพระยาจรูญราชโกศากร เวลาห้าค่ำเสวยพระกระยาหารหลังจากนั้นเสด็จทอดพระเนตรละครของพระยาจรูญราชโกศากร จนถึง 5 ทุ่มเศษ

วันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2442 เวลาบ่าย 3 โมง ทรงช้างพระที่นั่งจากที่ประทับ
 แรมถึงถ้ำเขาเงิน เสด็จไปนมัสการพระเจดีย์ที่อยู่หน้าถ้ำ พระเจดีย์นี้ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อเสด็จประพาสคราวก่อน แล้วเสด็จเข้าไปในถ้ำ มีพระสงฆ์
 สวดชยันโตรับเสด็จ ทรงนมัสการ พระพุทธรูปที่อยู่ในถ้ำและทรงจารึก ร.ศ. 177 ที่อักษร
 พระนามซึ่งจารึกไว้เมื่อเสด็จประพาส ร.ศ. 108 แล้วเสด็จกลับลงเรือพระที่นั่งล่องลงมา
 ตามลำน้ำถึงที่ประทับแรมเวลาค่ำเสด็จขึ้นจากเรือ เมื่อถึงเวลากลางคืนเสด็จทอดเนตร
 ละครของพระยาจรรณราชโกศาซึ่งจัดเล่นเรื่องเจ้าเงาะเมื่อตีกลี

พระปรมาภิไธยย่อจ.ป.ร. ที่ผนังถ้ำเขาเงิน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเมืองหลังสวนอีกครั้ง เป็น
 ครั้งที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2452 ดังหลักฐานที่ระบุในจดหมายเหตุเสด็จประพาสหัวเมือง
 แหลมมลายูเมื่อร.ศ. 128 สรุปความตอนหนึ่งได้ว่า

วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2452 ออกเรือพระที่นั่งไปปากน้ำหลังสวนแล้วเสด็จลง
 เรือพระที่นั่งกรรเชียงเสด็จขึ้นที่ท่าบางยี่โร พระยาจรรณราชโกศากรับเสด็จ ทรงพระราช
 ดำเนินไปทอดพระเนตรที่ว่าการอำเภอหลังสวนและบ้านพระยาพิชัยชลธิผู้ว่าราชการเมือง
 และไปเสวยพระกระยาหารกลางวันที่บ้านพระยาจรรณราชโกศากรเสด็จกลับปากน้ำ
 หลังสวนและทอดพระเนตรทางตัดใหม่จากปากน้ำไปบางยี่โร เสด็จลงเรือพระที่นั่งกลับที่
 ประทับแรม

จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เมืองหลังสวนมีความสำคัญมากเมืองหนึ่งในแหลมมลายู ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเสด็จประพาส ถึง 3 ครั้งซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวหลังสวนมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

“หลังสวน” กับสงครามโลกครั้งที่ 2

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นโดยกองทัพของจักรพรรดิญี่ปุ่นได้เปิดฉากโจมตีฐานทัพเรือของสหรัฐอเมริกา ที่อ่าวเพิร์ลฮาเบอร์ ตลอดจนฟิลิปปินส์และเมืองโกตาบารู ทางเหนือของมลายูอย่างรุนแรงเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ. ศ. 2484 และทางญี่ปุ่นได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลไทยว่า ขอให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านประเทศไทยเพื่อมุ่งหน้าสู่อินเดียซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษ แต่ไม่ทันที่รัฐบาลไทยจะได้ออกข้อเสนอกองทัพญี่ปุ่น รุ่งเช้าของวันที่ 8 ธันวาคม พ. ศ. 2484 กองทัพญี่ปุ่นได้ถือโอกาสเคลื่อนกองกำลังจากอินโดจีนเข้าสู่ประเทศไทยทางอรัญประเทศ ส่วนหนึ่งเดินทางโดยทางเรือและยกพลขึ้นบกพร้อมกันทุกแห่ง ทางจังหวัดชายทะเลหลายจังหวัดในประเทศไทยเช่นที่สมุทรปราการ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลาและปัตตานี หลายพื้นที่ได้มีการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นทำให้เกิดการสู้รบกับฝ่ายไทย

เมื่อรัฐบาลไทยได้สั่งการให้หยุดยิงและปล่อยให้กองกำลังทหารญี่ปุ่นผ่านไปสู่มมาได้ เมืองหลังสวนเป็นเมืองหนึ่งที่กองทหารญี่ปุ่นได้เข้ายึดพื้นที่สำหรับเป็นที่จัดเตรียมเสบียงอาหาร เพื่อส่งไปบำรุงให้กับกองทหารของตนที่ปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ นอกจากนั้นยังได้สร้างค่ายพัก เรือนพยาบาล กระจายกระจายอยู่ทั่วไปในเมืองหลังสวน

ต่อมาเมื่อสงครามโลกใกล้จะยุติลง กองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรได้ระดมสรรพอาวุธเข้าถล่มกองทัพญี่ปุ่นอย่างหนักหน่วงในทุกหนทุกแห่ง ขณะที่สะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี ได้ถูกทำลายลงโดยฝูงบินของกองทัพสัมพันธมิตร ในขณะที่เดียวกัน สะพานรถไฟข้ามแม่น้ำหลังสวนก็ถูกถล่มจนขาดสะบั้นเช่นกันเพื่อตัดเส้นทางลำเลียงเสบียงอาหารและอาวุธยุทธโปกรณ์ของกองทัพญี่ปุ่นทำให้สะพานรถไฟข้ามแม่น้ำหลังสวนมีลักษณะเด่นที่ไม่เหมือนใคร ตรงที่ลักษณะของโครงสะพานเหล็กสองตอนไม่เหมือนกันและในเวลาต่อมาญี่ปุ่นได้ประกาศยอมแพ้สงครามอย่างไม่มีเงื่อนไขเมื่อระเบิดปรมาณู 2 ลูกที่ฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งลงใส่เมืองนางาซากิและ ฮิโรชิมาเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2488

สะพานรถไฟข้ามแม่น้ำหลังสวน

จากการศึกษาอดีตของเมืองหลังสวนทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาเป็นลำดับ จากชุมชนเล็ก ๆ ที่ตั้งขึ้นอยู่กับเมืองชุมพรจนมาเป็นอำเภอหลังสวนในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้า ชาวหลังสวนมีความภาคภูมิใจในประวัติความเป็นมาอันยาวนานของเมืองหลังสวนเป็นอย่างยิ่ง และทำให้มองเห็นถึงความพยายามของบุคคลหลายท่านในการที่จะพัฒนาเมืองหลังสวนในสมัยนั้นให้เจริญรุดหน้ามาจนถึงปัจจุบันนี้

กิจกรรมท้ายเรื่อง

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่อง “ย้อนอดีตเมืองหลังสวน” แล้ว ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อไปนี้

1. นักเรียนเห็นว่าผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาเมืองหลังสวนมากที่สุดคือใคร เพราะเหตุใด
2. ให้นักเรียนเขียนสรุปความเป็นมาของเมืองหลังสวนความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษ
3. ให้นักเรียนย่อความเรื่อง “การเสด็จประพาสเมืองหลังสวนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว”
4. ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์คนที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปเพื่อซักถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ของเมืองหลังสวน แล้วเขียนรายงานบทสัมภาษณ์นั้น
5. เมื่ออ่านเรื่อง “ย้อนอดีตเมืองหลังสวน” แล้วนักเรียนมีความรู้สึกประทับใจตอนใดบ้างเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้น พร้อมทั้งบอกเหตุผลที่ประทับใจข้อความดังกล่าว

วันนี้ของหลัง

หลังสวนในวันนี้คืออำเภอหนึ่งของจังหวัดชุมพรที่มีความเจริญในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจนเพราะสภาพทางภูมิศาสตร์ที่มีความเหมาะสม ทำให้ประชาชนประกอบอาชีพได้หลายอย่าง หลังสวนจึงมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงขอเสนอสภาพของอำเภอหลังสวนในปัจจุบันดังต่อไปนี้

สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะทั่วไป

ทำเลที่ตั้งและขนาด

อำเภอหลังสวนเป็นหนึ่งในแปดอำเภอของจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ทางตอนล่างของจังหวัด อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 570 กิโลเมตรหรือทางรถไฟประมาณ 559 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,201,937.50ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จด	อำเภอทุ่งตะโก
ทิศใต้	จด	อำเภอตะแม
ทิศตะวันออก	จด	อำเภอวิภาวดี
ทิศตะวันตก	จด	อำเภอพะโต๊ะและอำเภอตะอุ้น จังหวัดระนอง

ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ของอำเภอหลังสวนเป็นภูเขามิที่ราบตามเชิงเขาและริมฝั่งแม่น้ำเหมาะแก่การเพาะปลูกและการทำสวนเช่น สวนผลไม้ สวนยางพารา สวนปาล์ม

ฯลฯ บริเวณที่เป็นภูเขาอุดมสมบูรณ์ไปด้วยไม้เบญจพรรณเช่น ไม้ยูง ไม้ยาง ไม้หลุมพอ ไม้เคี่ยม ไม้กระยาเลย ฯลฯ ตลอดจนของป่าต่าง ๆ เช่น หวาย น้ำมันยาง น้ำผึ้ง เป็นต้น

สภาพโดยทั่วไปของอำเภอหลังสวน

แม่น้ำที่สำคัญของอำเภอหลังสวนคือ แม่น้ำหลังสวน มีต้นกำเนิดในเทือกเขาของจังหวัดระนอง ไหลผ่านอำเภอพะโต๊ะและไหลลงสู่ทะเลในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำหลังสวนมีความยาวทั้งสิ้น 98 กิโลเมตร นอกจากนั้นก็เป็นคลองเล็ก ๆ สั้น ๆ ซึ่งจะแห้งขอดในฤดูแล้ง ไม่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการคมนาคม

ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศในอำเภอหลังสวนเป็นแบบร้อนชื้น เพราะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลให้มีฝนตกสม่ำเสมอตลอดทั้งปี กล่าวคือฝนตกชุกตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม อากาศอบอุ่นและค่อนข้างหนาวระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์และอากาศค่อนข้างร้อนในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม

การคมนาคม

อำเภอหลังสวนเป็นอำเภอที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปมาได้สะดวก โดยเฉพาะทางรถยนต์และทางรถไฟ เพราะมีถนนสายหลักที่สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ได้โดยผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 (สายเอเชีย) จากภาคกลางสู่ภาคใต้ผ่านอำเภอหลังสวนและทางรถไฟจะมีรถไฟสายใต้ผ่านทุกขบวน ส่วนการคมนาคมภายในอำเภอมีถนนที่ต่อเชื่อมกันทุกตำบลทุกหมู่บ้าน

สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

ประชากร

อำเภอหลังสวนมีประชากรทั้งสิ้น	71,328 คน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2547)
ชาย	35,354 คน
หญิง	35,974 คน

ศาสนาและวัฒนธรรม

ประชากรในเขตอำเภอหลังสวนส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทย นับถือศาสนาพุทธ ส่วนศาสนาอื่น ๆ มีบ้างเล็กน้อย เช่น ศาสนาคริสต์ ดังนั้นจึงมีวัดเป็นจำนวนมากในอำเภอหลังสวนเช่น วัดขันเงิน วัดประสาธนิกร วัดโตนด วัดแหลมทราย ฯลฯ เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา ประชาชนนิยมไปทำบุญที่วัดจนกลายเป็นวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่ดั่งามการเป็นคนเข้าถึงศาสนาของคนหลังสวน ทำให้คนหลังสวนมี อธิษาศัยดี หน้าตาขี้มเข้ม แจ่มใสพร้อมที่จะเป็นมิตรกับผู้อื่น

อาชีพของประชากร

ประชากรของอำเภอหลังสวนมีการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะการทำสวน เช่น สวนผลไม้ สวนยางพารา สวนปาล์ม ฯลฯ และสืบเนื่องจากลักษณะของที่ตั้งซึ่งติดกับอ่าวไทยทางทิศตะวันออกทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งมีอาชีพทางการประมง ดังนั้นจึงมีแพปลาที่รับซื้ออาหารทะเลทุกชนิดในเขตเทศบาลปากน้ำ หลังสวน นอกจากนี้ยังมีการประกอบอุตสาหกรรม เช่น โรงเลื่อย โรงงานผลิตน้ำมันปาล์ม โรงงานอบยางพารา จากสภาพการณดังกล่าวส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของอำเภอหลังสวนค่อนข้างดี เพราะมีอาชีพให้ทำมากนั่นเอง

อาชีพทำสวนทุเรียนในอำเภอหลังสวน

การเมือง

จังหวัดชุมพรแบ่งเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง มี ส.ส. ได้เขตละ 1 คน โดยแบ่งดังนี้

เขตที่ 1 ประกอบด้วยอำเภอเมือง 10 ตำบลและอำเภอสวี

เขตที่ 2 ประกอบด้วยอำเภอเมือง 7 ตำบล อำเภอปะทิวและอำเภอท่าแซะ

เขตที่ 3 อำเภอสวี 2 ตำบล อำเภอหลังสวน อำเภอละแม อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอทุ่งตะโก

การปกครอง

อำเภอหลังสวน แบ่งการปกครองออกเป็น

1. เทศบาล มีเทศบาล 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองหลังสวนและเทศบาลตำบลปากน้ำหลังสวน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีทั้งหมด 11 อบต. คือ อบต.ขันเงิน อบต.ท่ามะปลา อบต.พ้อแดง อบต.แหลมทราย อบต.วังตะกอ อบต.นาขา อบต.บางน้ำจืด อบต.บางมะพร้าว อบต.นาพญา อบต.บ้านควน และอบต.หาดยาย

กิจกรรมท้ายเรื่อง

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่อง “วันนี้ของหลังสวน” แล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. หลังสวนเป็นเมืองเกษตรกรรมที่มีการปลูกผลไม้มาก ดังนั้นลักษณะของสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศควรเป็นอย่างไร
2. นักเรียนพบว่าคนหลังสวนประกอบอาชีพใดอีกบ้าง ที่นอกเหนือจากที่กล่าวในหนังสือ พร้อมกับเขียนแผนภาพความคิดเรื่องอาชีพของคนหลังสวนในปัจจุบัน
3. ให้นักเรียนเขียนแผนที่ของอำเภอหลังสวน โดยแสดงอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ
4. นักเรียนคิดว่าคนหลังสวนมีนิสัยอย่างไร จงเล่าสั้น ๆ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
5. ให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง “หลังสวนในฝันของข้าพเจ้า”

วัฒนธรรมทางภาษา : เพลง

เพลงพื้นบ้านเป็นร้อยกรองที่สันนิษฐานว่าเกิดก่อนร้อยกรองทุกประเภท โดยร้องหรือขับกันมาแต่โบราณ มีการสืบทอดจากปากต่อปากมาหลายชั่วอายุคนและชาวบ้านได้ร้องเล่นกันในสังคมอย่างแพร่หลาย โดยอาศัยเพลงในการแสดงความรักของหนุ่มสาว บรรเทาความเครียดจากการทำงานและร้องเล่นกันในเวลาเทศกาลหรืองานที่มีการชุมนุมในหมู่บ้านเพื่อร่วมรื่นเริง การประดิษฐ์เพลงและถ้อยคำจะเป็นไปตามความนิยมและสำเนียงพูดของท้องถิ่นนั้น ๆ เพลงพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันในอำเภอหลังสวน ได้แก่ เพลงบอก เพลงนา และเพลงเรือ ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

เพลงบอก

คำว่า“เพลงบอก” ในภาษาถิ่นใต้คือการบอกกล่าว อันเป็นการบอกกล่าวให้ชาวบ้านได้ทราบว่าถึงวันสงกรานต์แล้ว หรือเป็นการบอกข่าวสารต่าง ๆ ดังนั้นเพลงบอกเกิดขึ้นเพื่อใช้ในการประกาศเรื่องราวต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบนั่นเอง เหตุผลก็คือในสมัยโบราณคนที่รู้หนังสืออ่านออก เขียนได้มีน้อย และไม่มีปฏิทิน จึงใช้เพลงบอกเพื่อส่งข่าวสารถึงกันและต่อมาได้รับความนิยมมากขึ้นจึงใช้เพลงบอกเพื่อความบันเทิงในเทศกาลต่าง ๆ ด้วย

เพลงบอกในอำเภอหลังสวนได้สืบทอดมาเป็นเวลานานและนิยมร้องกันในเทศกาลวันสงกรานต์ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ของคนไทย เป็นการร้องบอกเกี่ยวกับการเปลี่ยนปีใหม่ว่าเป็นปีใด ชื่อของนางสงกรานต์ พิษพันธัญญาหารจะเป็นอย่างไร เป็นต้น พร้อมทั้งอวยพรปีใหม่ให้กับเจ้าของบ้านที่ผู้เล่นเพลงบอกไปเยือน แล้วต่อด้วยการร้องบอกบุญเรียกริเงินบริจาคเข้าวัดเพื่อสร้างสาธารณสมบัติ

องค์ประกอบของการเล่น

1. แม่เพลงและลูกคู่

คณะเพลงบอกคณะหนึ่งประกอบด้วย แม่เพลงหรือต้นเพลง 1 คนและลูกคู่อีก 4 - 6 คน ผู้ที่เป็นแม่เพลงส่วนใหญ่เป็นผู้คงแก่เรียนและรอบรู้สารพัด มีไหวพริบปฏิภาณดี สติปัญญาหลักแหลมสามารถผูกคำกลอนสดจากเหตุการณ์เฉพาะหน้าขึ้นมาว่าได้อย่างคล่องแคล่ว สำหรับลูกคู่เพลงบอกนอกจากมีหน้าที่ร้องรับแล้วลูกคู่จะต้องคอยตีฉิ่งและกรับให้เข้ากับจังหวะการร้องและการรับด้วย

2. เครื่องดนตรี

ที่ใช้ประกอบมี 2 ชนิดคือ ฉิ่ง จำนวน 1 คู่และกรับ จำนวน 1 คู่

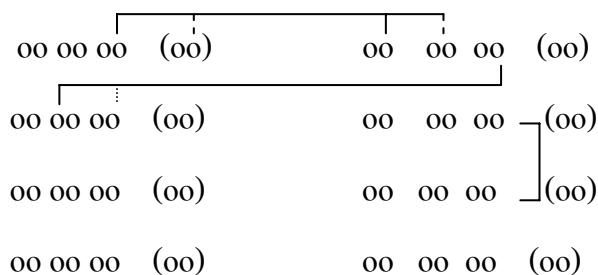
3. กลอนเพลงบอก

กลอนเพลงบอกของอำเภอหลังสวน มีฉันทลักษณ์เป็นแบบฉบับของตนเอง ส่วนใหญ่แล้วจะนิยมแต่งกลอนเพลงบอก 1 บท ประกอบด้วย 4 วรรค จำนวนคำใน 3 วรรคแรกจะมีจำนวนคำไม่แน่นอนคือ มี 6-7 คำบ้าง 8 คำบ้าง หรือ 9 คำถึง 10 คำก็มี และวรรคสุดท้ายจะมีจำนวน 4-6 คำ การส่งสัมผัสของกลอนเพลงบอกในบทหนึ่งมักไม่เคร่งครัดตายตัว โดยทั่วไปจะมีสัมผัสดังนี้

ตัวสุดท้ายของวรรคแรกจะส่งสัมผัสกับตัวที่สองหรือสามของวรรคที่สอง
 ตัวสุดท้ายของวรรคที่สองจะส่งสัมผัสกับตัวที่สามหรือตัวสุดท้ายของวรรคที่สาม
 ตัวสุดท้ายของวรรคที่สามจะส่งสัมผัสกับตัวที่สามหรือสี่ของวรรคที่สี่

ตัวสุดท้ายของวรรคที่สี่จะส่งสัมผัสกับตัวสุดท้ายของวรรคที่สองในบทต่อไป

ดังแผนผังต่อไปนี้

การส่งสัมผัสในกลอนเพลงบอก

อฉันจะชมตลาดเช้า	หนุ่มสาวนั่งชายของ
ฉันเดินมองเที่ยวแลดู	ก็มีทั้งปูปลา
ปลากดตัวน้อยน้อย	เท่าเท่าก็อัยก็เอามา
เสียงพุดจาไม่ขาดสาย	เขาขายเป็นกิโล

ตัวอย่างเพลง

อฉันจะชมจะชมตลาดเช้า	หนุ่มสาวนั่งชายของ
ฉันเดินมองเที่ยวแลดู	ก็มีทั้งปูปลา
ปลากดตัวน้อยน้อย	เท่าเท่าก็อัยก็เอามา
เสียงพุดจาไม่ขาดสาย	เขาขายเป็นกิโล
มีทั้งปลาคุปลาช่อน	มีหัวบอนขายอยู่โง
เป็นกิโลทุกอย่าง	ออกที่วางขาย
ปลาทุศีหรือปลาทุกั้ง	เขาวางตั้งอยู่มากมาย
มีทั้งต่อมีทั้งได้	มีทั้งหน่อไม้ดอง
มะเฟืองมะไฟ	กองน้อยใหญ่หลายเจ้าของ
ฉันมองมองชมก็เพลิน	ครั้งแล้วก็เดินมา

4. วิธีการเล่น

เมื่อแม่เพลงร้องจบวรรคแรก ลูกคู่จะรับว่า “โละเห” แล้วซ้ำคำที่ แม่เพลงร้อง สาม พยางค์สุดท้าย ถ้าแม่เพลงร้องซ้ำวรรคแรกอีกครั้งลูกคู่ต้องรับว่า “ว่าต่อซ่า ซาเอ๋ย” หรือ “ต่อซ่า ซาเหอ” แล้วซ้ำข้อความ 2 พยางค์สุดท้าย ต่อจากนั้นแม่เพลงก็จะร้องวรรคที่สอง วรรคที่สามและเมื่อร้องวรรคที่สี่หรือวรรคสุดท้ายจบลง ลูกคู่ก็จะรับโดยซ้ำวรรคสุดท้าย แล้วย้อนกลับไปซ้ำข้อความในวรรคที่สามและวรรคสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง ลูกคู่จะรับเช่นนี้ทุกบทที่แม่เพลงร้องจบ

ตัวอย่างเพลง

มาถึงหน้าแดงชิวมนั่งหน้าไค	ผมตั้งใจเข้ามาหา
เพราะทางวัดทางวา	เขาจัดให้มาทำเอย

วิธีร้องและรับ

แม่เพลง	:	มาถึงหน้าแดงชิวมนั่งหน้าไค
ลูกคู่	:	โอะละเห นั่งหน้าไค
แม่เพลง	:	มาถึงหน้าแดงชิวมนั่งหน้าไค
ลูกคู่	:	ว่าต่อยชา ชาเหย หน้าไค
แม่เพลง	:	ผมตั้งใจเข้ามาหา เพราะทางวัดทางวาเขาจัดให้มาทำเอย
ลูกคู่	:	เขาจัดให้มาทำเอย เพราะทางวัดทางวาเขาจัดให้มาทำเอย

ลำดับการร้องการเล่น

การเล่นเพลงบอกในวันสงกรานต์ของอำเภอหลังสวน จะเริ่มในตอนบ่ายของวันที่ 13 เมษายน แม่เพลงบอกและลูกคู่จะออกเดินไปว่าเพลงบอกตามบ้านใกล้เรือนเคียง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบ้านที่เคารพนับถือหรือผู้ที่รู้จักคุ้นเคย แม่เพลงจะเริ่มขับเพลงบอกตั้งแต่เริ่มออกจากบ้านของตนเองเนื้อหาที่ขับร้องนั้นเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสงกรานต์ เรื่องของดินฟ้าอากาศหรือเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมืองที่ผ่านมา เมื่อเดินมาถึงริ้วบ้านที่หมาย แม่เพลงก็จะเริ่มว่าเพลงบรรยายสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น ต่อจากนั้นเป็นบทขอร้องให้เปิดประตู ไหว้วันนทรีซึ่งเป็นผู้รักษาประตู ไหว้พระภูมิและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ซึ่งเรียกบทขอร้องนี้ว่า “เบิกนทรี” ตัวอย่างเช่น

ผมไหว้เจ้าบ้านที่เคารพ
 สิบนิ้วน้อมต่างรูปเทียน
 ขอพึ่งบารมีคุณพี่เจ้าบ้าน
 เหมือนนกน้อยพลัดรังมา
 ท่านใจดีคงมีเมตตา
 เมตตาจิตคิดการุณ
 ท่านเปรียบผู้บังเกิดเกล้า
 ประคองน้อมค้อมกราบกราน
 เบิกทวารผ่านทวารศ
 กุมกระบองสองอสุรี
 นนทรีผู้หญิงอยู่ข้างซ้าย
 ท่านเป็นเจ้าเฝ้าคามา

ขอนอบนบจำเนียร
 เวียนไหว้เหนือเกศา
 ผมเซซานเข้าไปหา
 ขอพึ่งพาได้ไบบุญ
 ผมเข้ามาช่วยเกื้อหนุน
 ช่วยค้ำจุนเหมือนลูกหลาน
 กราบแทบเท้าทั้งสองท่าน
 ขอให้ท่านได้ปราณี
 ผมสังเกตเห็นนนทรี
 แสนยินดีก้มวันทา
 นนทรีผู้ชายอยู่ฝ่ายขวา
 อยู่เกหาสวัสดิ์

เมื่อเจ้าของบ้านเปิดประตูต้อนรับแล้ว แม่เพลงก็จะเริ่มชมสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น
 ภายในบ้านเช่น ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน เจ้าของบ้าน เป็นต้น บางครั้ง
 เจ้าของบ้านเป็นผู้บอกให้แม่เพลงชมสิ่งที่เจ้าของบ้านระบุน การชมนี้เรียกว่า “ซา”
 ตัวอย่างเช่นหากเจ้าของบ้านบอกให้ชมต้นไม้ในบ้าน แม่เพลงอาจร้องชมดังนี้

เดินผ่านย่านตะโกตัด
 ชุ่มชื่นรื่นฤดี
 บริเวณบ้านท่านสะอาด
 ยิ่งดูยิ่งงามตา
 มีดอกไม้ตั้งหลายอย่าง
 หลากพันธุ์อันมากมาย

สารพัดจัดสมศักดิ์ศรี
 แสนเปรมปรีดั่งเข้ามา
 คงปิดกวาดตลอดเวลา
 โื้อน่าจะชื่นชม
 ไม้กระถางตั้งเรียงราย
 งามคล้ายแก้วแว่นวิมาน

ขณะที่คณะเพลงบอกอยู่ในบ้าน เจ้าของบ้านมักจะต้อนรับอย่างดี มีหมากพลู บุหรี่ น้ำ อาหาร และเหล้า ก่อนจะออกจากบ้านคณะเพลงบอกจะว่าบทให้พรแล้วลงท้ายด้วยบทลา ตัวอย่างเช่น

ขออำนาจอวยพรส่ง	จิตจำนงสโมสร
ขอให้ท่านสถาพร	เกียรติขจรเลื่องลือไกล
ปัญหาทุกสิ่งให้สมคิด	สมดังจิตที่มุ่งไว้
ทั้งเงินทองสิ่งต้องใจ	แก้วแหวนไหลมาเนืองนอง
อายุ วรรณะ สุข พลัง	ได้สมหวังท่านทั้งสอง
สุขสมอารมณ์ปอง	ข้าจำต้องขอลาจร

คณะเพลงบอกจะออกตระเวนตั้งแต่บ่ายจนถึงพลบค่ำและบางครั้งก็เล่นต่อกันไปจนถึงในระหว่างวันที่ 13 – 15 เมษายนของทุกปี

ปัจจุบันนี้ผู้ที่จะเป็นแม่เพลงเพลงบอกมีน้อยมาก คนฟังก็จะเป็นคนแก่เสียเป็นส่วนใหญ่ เด็กสมัยใหม่ไม่ค่อยสนใจเพลงบอกอาจจะเป็นเพราะว่าเพลงบอก ไม่มีการแสดงให้ดูมีแต่เพียงเสียงเท่านั้นที่เป็นสื่อและมีเค้าว่าอาจจะเสื่อมสูญถ้าลูกหลานคนหลังสวนไม่สนใจที่จะช่วยกันรักษาอย่างจริงจัง

เพลงบอกคณะตำบลนาขา

เพลงบอกคณะนายจรัส ตำบลนาพญา

เพลงนา

เพลงนาเป็นเพลงพื้นบ้านอีกชนิดหนึ่งที่นิยมร้องเล่นกันในอำเภอหลังสวนสืบทอดมาแต่โบราณ เดิมทีร้องเล่นกันในทุ่งนาในฤดูเก็บเกี่ยวซึ่งมีการลงแขกเกี่ยวข้าว หมุนเวียนกันไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพลงนาสมัยนั้นเป็นการเล่นกลอนโต้ตอบกันระหว่างหนุ่มสาว ทำนองเกี่ยวสาวและเกี่ยวเกี่ยวกัน เพลงนาของอำเภอหลังสวนมี 3 ลักษณะคือ

1. เพลงนาชมโฉม เป็นเพลงร้องของฝ่ายชายเพื่อชมโฉมหญิงสาวที่ตนเองต้องตาต้องใจหรือพึงพอใจ
2. เพลงนาจีบนาง เป็นเพลงเกี่ยวสาวที่เก็บเกี่ยวข้าวอยู่ในนาทำนองบอกรักและขอให้เขารักและชอบ ตอบกลับมา
3. เพลงนาต่อข่มขู่ เป็นเพลงที่ฝ่ายชายร้องเพื่อหยอกล้อหญิงสาวให้ได้อายหรือขยิบขยักเรื่องราวต่าง ๆ ของเพื่อนฝูงมาล้อเลียน สร้างความเฮฮาให้กับผู้ฟัง

การเล่นเพลงนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้หายเหนื่อยล้าจากการทำงาน อีกทั้งเป็นการแสดงความรู้ความสามารถของผู้เล่นด้วย จุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่งก็คือ ใช้เพลงนาเป็นบทสื่อความรักเกี่ยวพาราสาละนกันหนุ่มไปหาสาวที่บ้าน

องค์ประกอบของการเล่น

1. แม่เพลงและผู้ร้องเสริม

ในการเล่นเพลงนาใช้ผู้เล่น เป็นคู่ แต่ละคู่มีแม่เพลง 1 คน ทำหน้าที่ร้องนำเรียกว่า “แม่คู่” มีผู้ร้องเสริมหรือรับทอย 1 คน เรียกว่า “ท้ายไฟ” การเล่นเพลงนาจะร้องกันเป็นกลอนสดหรือที่เรียกว่า กลอนปฏิภาณ ผู้เล่นจึงต้องมีสติปัญญาหรือไหวพริบดี การเล่นไม่มีดนตรีประกอบ

2. กลอนเพลงนา

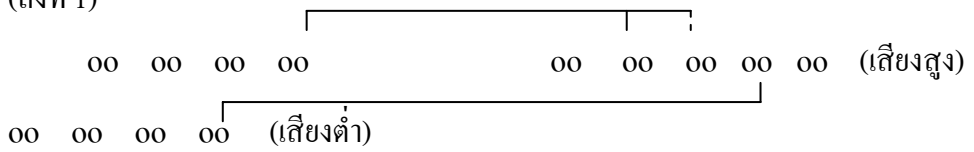
ลักษณะของบทกลอนเพลงนาที่นิยมใช้คือ กลอนสิบ วรรคหนึ่ง ๆ จะบรรจุคำให้ได้ 10 คำและอาจยืดหยุ่นให้เป็น 6-11 คำก็ได้ กลอนเพลงนาจะบังคับให้กลอน 3 วรรคเป็น “หนึ่งลง” และ “กลอนหกลง” เป็น “หนึ่งลง” คือจบ 1 กระทู้ เว้นแต่บทไหว้พระซึ่งจะจบเพียง “สามลง” เท่านั้น คือ ไหว้พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ การส่งสัมผัสของกลอนเพลงนา “หนึ่งลง” มีสัมผัสดังนี้

ตัวสุดท้ายของวรรคแรกจะส่งสัมผัสกับตัวที่สามหรือห้าของวรรคที่สอง

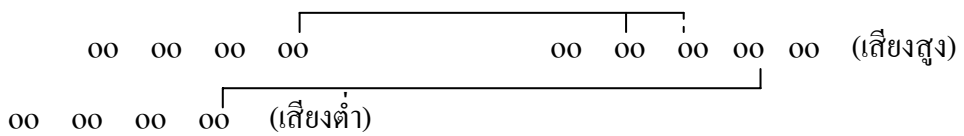
ตัวสุดท้ายของวรรคที่สองจะส่งสัมผัสกับตัวสุดท้ายของวรรคที่สาม

ดังแผนบังคับต่อไปนี้

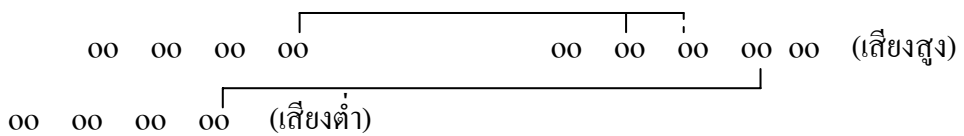
(ลงที่ 1)

(ลงที่ 2)

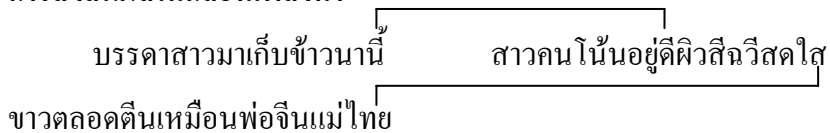
(ลงที่ 3)

(ลงที่ 4)

ฯลฯ

การส่งสัมผัสในกลอนเพลงนา

ตัวอย่างเพลง

บรรดาสาวมาเก็บข้าวทานี้
 สาวคนโน้นอยู่ดีผิวฉวีสดใส
 ขาวตลอดมือตีนเหมือนพ่อจีนแม่ไทย
 แม่หญิงขาวสาวสวยที่มาทั้งไกลแค
 นื่องคนโน้นสวยแท้พี่เหลียวแลละสิ่งไหล
 ตาต่อตามองกันเกิดสัมพันธ์ถึงใจ
 ผิวเนื้อสาวขาวแล้วยังไม่แคแล้วทาแป้ง
 สวยแล้วยังช่างแต่งต้องตามแบบสมัย
 บรรดาสาวชานานื่องสวยกว่าใครใคร

วิธีการร้องการเล่น

การร้องเพลงนานอกจากมีแม่เพลงและแม่คู่แล้วยังมีผู้ร้องเสริมและท่ายไฟเป็นผู้ช่วยที่ทำให้เพลงนาน่าฟังยิ่งขึ้น ท่ายไฟนั้นคล้าย ๆ กับลูกคู่ แต่จะเรียกว่าลูกคู่คงไม่ตรงทีเดียวเพราะท่ายไฟทำหน้าที่ทั้งร้องรับและร้องเสริมสลับกันไปกับแม่เพลงตามจังหวะที่เหมาะสม เพื่อเปิดโอกาสให้แม่คู่คิดผูกกลอนวรรคต่อไป

ตัวอย่างเพลง

ถ้าเปรียบเหมือนรามสูรประยูรศักดิ์
 รูปหงส์นงลักษณ์เหมือนองค์เอกเมขลา
 รามสูรอ่อนวอนเจ้ากึ่งอนหนักหนา
 เหมือนพื๋วอนเจ้าทุกเช้าทุกเวลา

วิธีร้องและรับ

- แม่คู่ : ถ้าเปรียบเหมือนรามสูรประยูรศักดิ์
รูปหงส์นงลักษณ์เหมือนองค์เอกเมขลา
รามสูรอ่อนวอนเจ้ากึ่งอนหนักหนา
- ท้ายไฟ : ว่า อ้อ เอย รามสูรอ่อนวอนเจ้ากึ่งอนหนักหนา
เหมือนพื๋วอนเจ้าทุกเช้าทุกเวลา

ลำดับการร้องเพลง

การร้องเพลงนาจะเริ่มด้วยบทกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์และไหว้พระภูมิเจ้าที่
นา หลังจากนั้นอาจบอกกล่าวจุดประสงค์ในการเล่น ตัวอย่างเช่น

หัตถาทั้งสองประกองไหว้
พระภูมิเจ้าไร่พระภูมิเจ้านา
ไหว้บรรดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปทั้งแปดทิศา
ขอให้ท่านอย่าได้ขัดได้ข้อง
ในทำนิตำองนะท่านหนา
อย่าให้เจ็บหัวปวดท้องลูกขอร้องเพลงนา
วันนี้มีงานเขาออกปากวานให้ฉันมา
ให้ช่วยมาเกี่ยวข้าวกล่าวกลอนแหละหนา
พอได้สนุกในงานเป็นเฮฮา

เมื่อว่าบทไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไหว้พระภูมิเจ้าที่และบอกจุดประสงค์การมา
เล่นแล้ว ต่อไปก็จะเป็นบทชมโฉม บทผูกรักหรือฝากรัก ตัวอย่างเช่น

บทชมโฉม

จะดูไหนวิไลนั้น
 ดูสารพันไม่ขัดขวาง

น้องแฉวนสร้อยเพชรงามเหมือนสมเด็จพระนาง
 เมื่อจะเดินจะอย่างงามไปสิ้น
 เหมือนหงส์ทองส่องบินไม่ขัดขวาง
 ช่างงามบริสุทธิ์เหมือนพระพุทธคยา

บทผูกรัก

มารับรักกับพี่ทุกเดือนปีไม่ให้ทำไหร
 ให้เจ้าผัดแต่หน้าให้เจ้าทาแต่แป้ง
 จะให้น้องนั่งแต่งแต่งตามชอบใจ
 มารับรักกับพี่ไปข้างเหนือจะให้เขช้าง
 ไปข้างล่างพี่จะให้เขเรือพอ
 พี่จะไม่ให้เจ้าพายพี่จะไม่ให้เจ้าถ่อ
 ออนับว่าโลกนี้
 หาใครไม่มีจะมาให้ความสุข
 ไม่ให้บังอรหยั่งร้อนยิ่งทุกข์

นอกจากนี้ก็ยังมิเพลงนาต่อหมี้อ ซึ่งจะร้องกันในหมู่เพื่อนฝูงที่สนิทชิดชอบกันจริง ๆ หากไปร้องต่างถิ่นอาจจะมีเรื่องขึ้นได้เนื่องจากหิบบกเอาเรื่องราวต่าง ๆ ของเพื่อนฝูงออกมาล้อเลียน เมื่อร้องเพลงนาพอสมควรแก่เวลาแล้วก็จะเลิกแม่คู่ก่อนแล้วท้ายไฟก็จะว่ากลอนลาเจ้าบ้าน

เพลงนาเป็นเพลงที่มีชื่อเสียงในอำเภอหลังสวนมาแต่โบราณแต่ในปัจจุบันหนุ่มสาวน้อยคนนักที่จะรู้จักเพลงนา เพราะปัจจุบันในอำเภอหลังสวนมีการทำนายน้อยมาก หนุ่มสาวมักจะเข้ามาหางานทำในเมืองเพราะความเจริญในชุมชนเมือง มีมากขึ้นส่งผลให้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ แปรเปลี่ยนไป

เพลงเรือ

เพลงเรือเป็นเพลงพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่งของอำเภอหลังสวน ในสมัยก่อนอำเภอหลังสวนใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำกันเป็นส่วนใหญ่ ชาวบ้านจึงมักจะปลูกบ้านเรือนอยู่ใกล้แม่น้ำเพื่อความสะดวกในการเดินทาง เมื่อถึงฤดูน้ำหลากราวเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคมซึ่งเป็นช่วงเทศกาลทอดกฐิน คนหนุ่มสาวและคนแก่ก็จะร่วมแรงร่วมใจกันตกแต่งเรือตั้งองค์กฐินไปทอดตามวัดต่าง ๆ หลังจากทอดกฐินจะมีการร้องเพลงเรือ หนุ่มสาวพายเรือไปตามลำน้ำและมีเสียงเพลงเกี่ยวไปจากเรือลำของพวกเขาหนุ่ม ๆ ฝ่ายเรือของสาว ๆ ก็ถือว่าเพลงแก้มมาเป็นที่สนุกสนานครื้นเครง พวกเรือที่เล่นเพลงเรือนี้เรียกกันว่า “เรือเพลง”

ต่อมาได้มีการนำการเล่นเพลงเรือมาร้องเล่นในงานแห่พระแข่งเรือของอำเภอหลังสวน โดยมีชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ พาขันลงเรือเพื่อให้กำลังใจหรือเพื่อเชียร์พรรคพวกของตนเองที่นำเรือยาวเข้าแข่งขันซึ่งเรียกกันว่า “เรือกองเชียร์” ก่อนเวลาแข่งขันหากเรือกองเชียร์ของแต่ละฝ่ายมาเจอกันก็จะมีกรร้องเพลงเรือโต้คารมกัน บางครั้งก็ขับกลอนเพลงเรือชมสาว ๆ ที่มาดูเรือแข่งสร้างความสนุกสนานให้กับงานแข่งเรือมากขึ้น

องค์ประกอบของการเล่น

1. แม่เพลงและลูกคู่

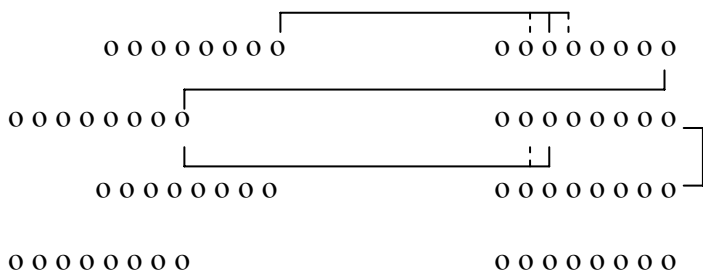
การเล่นเพลงเรือประกอบด้วยแม่เพลงและลูกคู่ประมาณ 5 – 6 คนขึ้นไป ร้องและเล่นกันเป็นกลุ่มใหญ่ ผู้ขับเพลงนำหรือแม่เพลงต้องเป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบที่จะหาคำหรือหีบยกเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมเข้ามาสอดแทรกให้เหมาะสม อาจเป็นแง่ขบขัน ขกย่อง เสียดสี ซึ่งทำให้ผู้ฟังสนุกไปด้วย ส่วนพวกลูกคู่ก็จะเป็นฝ่ายร้องรับซ้ำกับประโยคเดิมที่แม่เพลงขับร้อง พร้อมกับปรบมือให้จังหวะไปด้วย

2. เครื่องดนตรี

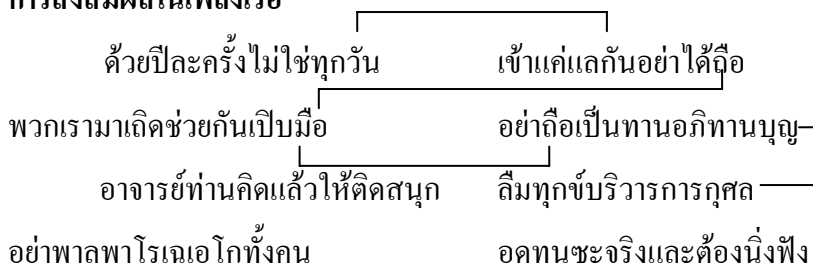
ใช้นั่งหรือปรบมือก็ได้

3. กลอนเพลงเรือ

กลอนเพลงเรือที่นิยมใช้ร้องเล่นกันในอำเภอหลังสวนก็คือ กลอนแปด มีแผนบังคับดังนี้

การส่งสัมผัสในเพลงเรือ

ตัวอย่างเพลง

ถึงวันประชุมและทั้งหนุ่มทั้งสาว
 สาวสาวแลตามีมากหลาย
 ตั้งใจจะมาขอสายสะพาย
 พอได้สักคนหายคันมือ
 ค่ายปีละครั้งไม่ใช่ทุกวัน
 เข้าแค่แลกันอย่าได้ถือ
 พวกเรามาเถิดช่วยกันเปิบมือ
 อย่าถือเป็นทานอภิทานบุญ
 อาจารย์ท่านคิดแล้วให้ติดสนุก

ลืมทุกข์บริการการกุศล
 อย่าพาลพาโรเจโกทั้งคน
 อดทนซะจริงและต้องนั่งฟัง
 เรือน้อยลอยน้ำมาฝั่งทางนี้
 อย่ามีราคะให้สุขสันต์
 คนใหญ่พุดจาเราต้องมาฟัง
 อย่างนั่งใจดำทำตามัว

วิธีการร้องการเล่น

ในการร้องเพลงเรือ แม่เพลงจะเป็นผู้นำในการขับกลอนเพลง โดยแม่เพลงจะเป็นผู้ร้องทีละสองวรรคและลูกคู่จะเป็นผู้ร้องรับหรือร้องซ้ำข้อความในวรรคที่สองหรือวรรคสุดท้าย

ตัวอย่างเพลง

สาวสาวกลับสิ้นไม้ได้ยินเสียงโหม่ง
 บ่าวบ่าวฝั่งจะโน้นเขากลับเหมือน
 แก่แก่เต่าและกลับเหย้ากลับเรือน
 ยิ่งแต่เพื่อนบ่าวบาวนั่งหาวลม

วิธีร้องและรับ

แม่เพลง : สาวสาวกลับสิ้นไม้ได้ยินเสียงโหม่ง
 ลูกคู่ : บ่าวบ่าวฝั่งจะโน้นเขากลับเหมือน
 แม่เพลง : แก่แก่เต่าและกลับเหย้ากลับเรือน
 ลูกคู่ : ยิ่งแต่เพื่อนบ่าวบาวเที่ยวหาวลม

ลำดับการร้องการเล่น

การเริ่มเล่นเพลงเรือต้องกล่าวกลอนไหว้ครู จากนั้นจึงจะว่ากลอนพรรณาหรือชักชวนให้คนอื่นมาเล่นด้วย โดยใช้วิธีว่ากลอนกระทบกระทั่ง กระเช้าเห่เข้าเหยงจนคู่ใดมีอากที่จะทนอยู่ได้ จึงเกิดการเล่นเพลงเรือโต้ตอบกันขึ้น การโต้ตอบกันด้วยเพลงเรือบางทีก็เผ็ดร้อนเพราะใช้คารมที่คมคาย แต่บางครั้งก็เป็นทำนองรักหวานชื่น ทั้งนี้แล้วแต่โอกาสและสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น

ยกมือไหว้พระขมจะชัก
 อย่าช้าอยู่นักพ่อท่านเอย
 ชักพระลากสายผมนี้ไม่เคย
 อย่าช้าอยู่เลยพ่อท่านอา
 กระผมมานั่งอยู่ตั้งแต่เช้า
 บ่าวบ่าวสาวสาวแต่งตัวถ้า
 แต่งมางามงามพอทรมเวลา
 เคร่าถ้าเหนื่อยใจกลับไปเรือน

เดือนสิบเอ็ดแรมค่ำวันพระเสด็จ
 ทั้งจริงทั้งเท็จจะคุณ โยมหนา
 คุณตาคุณยายจงได้เมตตา
 จับพายได้พากันมาลงเรือ
 อุ้มลูกจูงหลานทั้งบ้านทั้งช่อง
 ตั้งอ้อไอ้โห่ร้องสนุกเหลือ
 หมูเหล่าไก่ประจำในลำเรือ
 คิดว่าเพื่อเจื่อน้องสักสองคน

ปัจจุบันชาวอำเภอหลังสวนไม่มีโอกาสได้ร้องเล่นเพลงเรือเหมือนสมัยก่อน
 เนื่องจากเส้นทางคมนาคมสะดวกขึ้นและมีการสัญจรทางน้ำน้อยมาก การทอดกฐินทาง
 น้ำหายไป คงเหลือแต่ประเพณีแห่พระแข่งเรือซึ่งจะมีโอกาสลงเรือเชียร์เพื่อร้องเล่นเพลง
 เรือกันบ้างแต่มีเครื่องขยายเสียงกลบเสียงร้องของผู้เล่นเพลงเรือประกอบกับหนุ่มสาว
 สนใจเพลงเรื่อน้อยลง การเล่นเพลงเรือจึงนับวันจะค่อย ๆ หดไป

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมทางภาษาประเภทเพลงพื้นบ้านอันได้แก่ เพลงบอก
 เพลงนา และเพลงเรื่อนั้นเป็นเพลงที่ชาวอำเภอหลังสวนได้สืบทอดรูปแบบการร้องการ
 เล่นมาแต่โบราณ โดยมีการร้องเล่นตามวาระโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ เทศกาลวันตรุษ
 สงกรานต์ การลงแขกเกี่ยวข้าวและงานแห่พระแข่งเรือ วิธีการร้องการเล่น มีแม่เพลง
 ร้องนำและลูกคู่ร้องรับ ทำนองของเพลงมีความเรียบง่ายและมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง
 กัน เนื้อร้องเป็นถ้อยคำที่มีสัมผัสคล้องจองและมีแบบแผนไปตามชนิดของเพลง เนื้อหา
 ของเพลงโดยส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวกับความรัก สภาพแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว ความประทับใจ
 ความเชื่อและคติสอนใจ ซึ่งผู้ร้องจะต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบที่จะคิดผูกกลอนขึ้นใน
 ขณะที่ร้องให้กระทบใจและทำให้เกิดความสนุกสนานทั้งผู้ร้องและผู้ฟัง

ปัจจุบันในอำเภอหลังสวนมีการร้องเล่นเพลงบอก เพลงนา และเพลงเรือน้อย มากคนอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปจึงจะฟังเพลงเหล่านี้ได้เข้าใจและสนุกสนานเพราะเมื่อครั้งที่อยู่ในวัยเด็กจะได้พบกับกรรการร้องการเล่นในเทศกาลต่าง ๆ ทุกปี แม่เพลงพื้นบ้านเหล่านี้ก็แก่ชราลงไปมากและบางท่านก็เสียชีวิตแล้ว ดังนั้นหากมีการอนุรักษ์และช่วยส่งเสริมให้เยาวชนได้รู้จักมีโอกาสได้ฝึกเล่นเพลงดังกล่าว ย่อมส่งผลให้แม่เพลงยังจะพอมีโอกาสสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาที่เป็นเพลงพื้นบ้านคือ เพลงบอก เพลงนาและเพลงเรือให้เป็นมรดกแก่คนหลังสวนในรุ่นต่อไปได้

กิจกรรมท้ายเรื่อง

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่อง “วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน” แล้ว
ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อไปนี้

1. นักเรียนเข้าใจคำว่า “วัฒนธรรมทางภาษา” อย่างไร จงเขียนอธิบายสั้น ๆ
2. ให้นักเรียนย่อความเรื่องเพลงพื้นบ้านของหลังสวนมา 1 เพลง
3. เพลงบอก เพลงนาและเพลงเรือ มีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านใดบ้าง
4. ในฐานะที่นักเรียนเป็นเยาวชน นักเรียนมีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยกันรักษาเพลงพื้นบ้านให้คงอยู่ตลอดไป
5. นักเรียนรู้จักเพลงพื้นบ้านของจังหวัดอื่นหรือของภาคใดบ้าง บอกมาสัก 3 เพลง

มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือ

แม่น้ำมีความผูกพันกับคนไทยมาเป็นเวลานาน สมัยโบราณเมื่อจะหาที่ดินสำหรับตั้งบ้านเรือนหรือเป็นที่ทำมาหากินมักจะต้องให้อยู่ใกล้แม่น้ำก่อนเป็นอันดับแรก เพราะน้ำคือสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน ทั้งคน สัตว์และพืชจะเจริญเติบโตได้ต้องอาศัยน้ำ แม่น้ำนอกจากให้ความสดชื่นกับชีวิตแล้วแม่น้ำยังเป็นแหล่งที่เกิดของวัฒนธรรมการแข่งเรือด้วย หลายจังหวัดในประเทศไทยเช่น พิจิตร พิษณุโลก น่าน ชุมพร ฯลฯ มีวัฒนธรรมการแข่งเรือสืบต่อมาจนนับได้ว่าเป็นมรดกวัฒนธรรมแห่งลุ่มน้ำ อันเกิดจากความชาญฉลาดของในสมัยก่อน ที่ได้นำเอาวิถีชีวิตที่จะต้องพึ่งพาแม่น้ำลำคลองมาสร้างสรรค์ให้เป็นสายน้ำแห่งความสุข เป็นที่รวมใจของคนในท้องถิ่นอันก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีที่นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมาอย่างแท้จริง

ประวัติความเป็นมาของงานประเพณีแห่พระแข่งเรือเมืองหลังสวน

การดำเนินชีวิตของคนหลังสวนก็มีความผูกพันกับแม่น้ำโดยได้อาศัยน้ำในแม่น้ำหลังสวนเพื่อการเพาะปลูกเพราะอาชีพของคนหลังสวนส่วนใหญ่คือ การทำสวนผลไม้ซึ่งจะต้องใช้น้ำเพื่อความเจริญเติบโตของไม้ผล ในสมัยโบราณคนหลังสวนยังใช้แม่น้ำเป็นเส้นทางสัญจรไปมา เพื่อที่จะไปเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังใช้เป็นเส้นทางการค้าขายระหว่างชนบทกับในเมือง โดยนำผลผลิตทางการเกษตรบรรทุกเรือเข้ามาขายในตลาดและกลับไปด้วยการซื้อของอุปโภค บริโภคที่จำเป็น ดังนั้นแทบทุกครัวเรือนจะต้องมีเรือเพื่อใช้ในการเดินทางและการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร จนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ต้องผูกพันอยู่กับเรือและแม่น้ำ

เมื่อฤดูกาลผลไม้เสร็จสิ้นลงในเดือนกันยายนหรือเดือนตุลาคมคนหลังสวนก็จะหยุดพักผ่อนด้วยการทำบุญในเทศกาลทอดกฐิน ซึ่งมีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ด้วยการนำเรือของตนมาตกแต่งตั้งองค์กฐินแล้วนำไปทอดตามวัดวาอารามต่าง ๆ ที่ตนนับถือศรัทธา ซึ่งวัดโดยส่วนใหญ่ในอำเภอหลังสวนล้วนแต่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำทั้งสิน

ขบวนเรือทอดกฐินจะมีเรือลำใหญ่ที่ตกแต่งด้วยธงทิวอย่างสวยงาม เป็นเรือที่ตั้งองค์กฐิน นอกจากนั้นก็จะมีเรือขนาดรองลงมาพายนำและพายติดตามแห่แห่นองค์กฐินไปตามคั้งน้ำ มีพิณพาทย์ในเรือองค์กฐินบรรเลงอย่างสนุกสนาน เสียงดังลั่นไปทั่วคั้งน้ำ

เมื่อทอดกฐินเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีการเล่นเรือเพลงและลงท้ายด้วยการพายเรือแข่งกัน การแข่งเรือของหลังสวนมีผู้สันนิษฐานว่าคงจะเกิดขึ้นราว พ.ศ. 2387 ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะช่วงนั้นเมืองหลังสวนมีวัดเกิดขึ้นหลายวัด การแห่พระหรือลากพระก็คงจะเกิดขึ้นและมีการแข่งขันเรือยาวกันแล้วและสืบทอดกันมาชยาวนานนับร้อยปีเศษ ซึ่งพอจะหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สามารถอ้างอิงได้ว่า การแข่งขันเรือยาวของหลังสวนมีมานานแล้วแม้เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เสด็จประพาสถึงเมืองหลังสวนซึ่งขณะนั้นมีฐานะเป็นหัวเมืองจัตวาขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2432 พระยาจรูญราชโกศากร (คอซิมเด็ก ฦ ระนอง) เจ้าเมืองหลังสวนในขณะนั้น ได้จัดขบวนเรือรับเสด็จจากปากอ่าวไทยเพื่อนำเรือกลไฟ พระที่นั่งทอนิครอฟต์ มาตามลำน้ำหลังสวนและเสด็จประทับที่ตำบลบางขันเงิน หนึ่งในขบวนเรือที่รับเสด็จในคราวนั้นคือ “เรือมะเขือข่า” สังกัดวัดคอนซัย ซึ่งเป็นเรือยาวที่ใช้แข่งขันและครองความเป็นเลิศอยู่เสมอ ๆ ในสมัยนั้น

เรือมะเขือข่า สังกัดวัดคอนซัย

การแข่งขันเรือยาวในระยะแรก ๆ ไม่มีการมอบรางวัลใด ๆ เป็นการแข่งขันเพื่อความสนุกสนาน พายชนะ 1 เที้ยวจะได้รับผ้าแถบ 1 ผืนและเมื่อได้ผ้าแถบมาแล้ว นายหัวเรือก็จะนำมาผูกไว้ที่โชนเรือ ชนะหลายเที้ยวก็จะได้ผ้าแถบหลายผืนและเมื่อเลิกพายแล้วก็จะนำผ้าแถบเหล่านี้ไปเย็บติดกันเป็นผ้าม่านถวายเป็นพุทธบูชาต่อไป

ต่อมาได้มีการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ เรือมีความยาวมากขึ้น ใช้ฝีพายมากขึ้นและในปี พ. ศ. 2482 ได้มีการพายแข่งขันชิงขันน้ำพานรองของพระบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในสมัยนั้นซึ่งมีเงื่อนไขว่า ต้องชนะเลิศติดต่อกัน 3 ปีจึงจะได้ขันน้ำพานรองเป็นกรรมสิทธิ์ เรือต่าง ๆ ได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันอยู่หลายปี ในที่สุดเรือแม่นางสร้อยทอง สังกัดวัดบรรพตวิสัย (วัดในเขา) ก็ได้ขันน้ำพานรองใบนี้เป็นกรรมสิทธิ์

ส่วนวัดที่มีเรือยาวในสมัยนั้นมีไม่มากและเป็นวัดที่อยู่ริมแม่น้ำทั้งสิ้น เช่น วัดในเขา (วัดบรรพตวิสัย) วัดหัวเขาท่ากอ (วัดนาทิการาม) วัดคอนยาง (วัดคอนซัย) วัดต้นกูด (วัดพิชัยธาราราม) วัดแหลมทราย (วัดวาฬุการาม) วัดบางลำพู (วัดวิเวการาม) วัดโตนด วัดด่านประชากรและวัดวัดขันเงิน ในยุคนี้ยังไม่มีเรือที่ใช้เครื่องยนต์ แต่ละวัดจะจัดเรือพระโดยใช้เรือยาวบ้างเรือเล็กบ้าง ชักลากมาจอดบริเวณท่าน้ำ วัดด่านประชากร ซึ่งเป็นบริเวณที่ใช้เป็นสนามแข่งเรือ พระภิกษุสามเณรจะนั่งมากับเรือ เมื่อถึงเวลาแข่งเรือจะมีเรือพายมากมายที่มีผู้คนในเรือล้วนแต่งกายด้วยเสื้อผ้าหลากสีสวยงามพร้อมกับขับร้องเพลงเรือกันเป็นที่สนุกสนาน

กว่าจะมาเป็นเรือยาว

การที่วัดแต่ละวัดจะสร้างเรือยาวได้สำเร็จแต่ละลำนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องลงทุนลงแรงมากมาย และมีเรื่องของไสยศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องตามลัทธิความเชื่อของคนชုตเรือในสมัยนั้น และเรือแต่ละลำก็มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ เพราะมีปาฏิหาริย์มากมายที่เกิดขึ้นกว่านายช่างจะชุดเรือยาวจนสำเร็จ

นายช่างกำลังชุดเรือ

การชุดเรือเริ่มต้นด้วยการบวงสรวงเจ้าป่าเจ้าเขา เพื่อขอไม้อันเป็นมงคลมาทำเรือ คณะของผู้สร้างเรือจะเดินทางเข้าป่าเพื่อหาไม้ที่มีลักษณะดี คือ ลำต้นตรง เนื้อไม้ไม่มีรอยตำหนิ ไม้ที่ใช้ส่วนใหญ่คือ ไม้ตะเคียนทอง เมื่อพบไม้ที่มีลักษณะดีตามที่ต้องการแล้วก็ตั้งศาลบวงสรวงเจ้าป่าและนางไม้ เชิญนางไม้หรือวิญญาณต่าง ๆ ที่สิงสถิตอยู่ในต้นไม้ นั้นให้ไปสิงสถิตที่อื่น เมื่อโค่นล้มลงแล้วต้องทิ้งไว้ประมาณหนึ่งปี เพื่อให้เนื้อไม้แห้งคงสภาพ เมื่อชุดเป็นเรือจะไม่เสียรูปทรง

การที่จะนำไม้ออกจากป่าทั้งต้นเป็นเรื่องลำบากผู้สร้างเรือจะทำการโค่นเรือกันก่อนคือทำเป็นรูปลำเรือหยาบๆ เจาะหรือขุดเอาไม้ส่วนที่ไม่ต้องการออก เพื่อลดน้ำหนักในการลากจูงออกจากป่า การทำงานในขั้นตอนนี้ต้องพักแรมทำกันในป่า เป็นแรมเดือน

นายสนธิ์ ทิพย์วิเศษผู้ขุดเรือลำหนึ่งเล่าให้ฟังว่า บางครั้งในเวลากลางคืน โดยเฉพาะในคืนเดือนเพ็ญ ผู้ขุดเรือจะเห็นนางไม้ นั่งอยู่ที่หัวเรือที่กำลังขุด ซึ่งแสดงว่านางไม้ยังมีความอาลัยอาวรณ์ไม่ยอมจากต้นไม้ไปอยู่ที่อื่น ถ้าเป็นเช่นนี้เมื่อขุดเรือเสร็จนำมาไว้ที่วัดจะต้องทำพิธีอีกครั้งหนึ่งเพื่อเชิญนางไม้ที่มากับเรือให้กลับไปอยู่ป่า เมื่อเสร็จพิธีแล้วจะได้ยินเสียงร้องโหยหวนเสมือนได้รับความชอกช้ำแสนสาหัสจากนางไม้

เมื่อได้ฤกษ์งามยามดีจะทำพิธีเชิญแม่ย่านางเรือเข้าประทับ ในพิธีนี้มีหัวหมูบายศรีและเครื่องสังเวตต่าง ๆ ตามพิธีไสยศาสตร์ เพราะผีพายเรือเชื่อและถือกันว่า การได้แม่ย่านางที่คืนนั้นจะนำชัยชนะและความเป็นสิริมงคลมาให้ แพรพรรณที่สวยงามจะถูกนำมาตกแต่ง โดยผู้ที่โขนเรือและโขนเรือนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ผีพายเรือทั้งหลายจะต้องให้การสักการะ เมื่อเสร็จการแข่งขันแล้วจะถอดเก็บรักษาไว้ในที่อันควร เพราะโขนหัวเรือและโขนท้ายเรือไม่ได้เป็นไม้ชิ้นเดียวกับตัวเรือแต่เป็นชิ้นส่วนที่แยกเก็บได้ เมื่อจะใช้จึงยึดติดกับตัวเรือด้วยสายยูขนาดใหญ่

เมื่อตกแต่งเรือและอัญเชิญแม่ย่านางเรือเข้าประทับเรือเรียบร้อยแล้ว จะเชิญเรือลงน้ำตามฤกษ์ยามที่กำหนด ตรวจสอบความเรียบร้อยความสวยงามตลอดจน ความสง่างามของเรือ ผีพายลองทำการพาย เสร็จพิธีนำเรือไปเก็บที่วัดรอกำหนดการลงพายต่อไป

ก่อนที่จะทำการพายแข่งขันในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ต้องทำพิธีอัญเชิญเรืออีกครั้งหนึ่งโดยเรือแต่ละลำจะใช้ผ้าแพรหลากสีผูกมัดที่หัวโขนเรือ ใช้เทียนปักไว้ตรงที่นั่งของผีพายทั้งหมด บริเวณตอนกลางของลำเรือจัดเป็นที่วางเครื่องเช่น ไห้ว ประกอบด้วยบายศรี ของควา ของหวาน น้ำ ส้ม กล้วยเล็บมือนาง ส่วนด้านหน้าเป็นหมอนและรูป

หมอครุผู้ทำพิธีนั่งขัดสมาธิหน้าเครื่องเช่นไห้ว ท่องบทสวดอัญเชิญเทวดา ขอพรให้เรือที่เข้าทำพิธีชนะเรือลำอื่น ๆ สลับกับการตักลง หนองและจุดประทัด ในตอนท้ายของพิธีก็นำเทียนมาติดพัดโบกโลหะ แล้วให้ฝีพายเรือและผู้ที่เกี่ยวข้องยืนต่อแถวกันรอบลำเรือพร้อมกับส่งพัดโบกต่อ ๆ กันไปในขณะที่พัดนั้นจะต้องพัดคว้นหรือเปลวไฟให้เข้าหาลำเรือ จากนั้นหมอครุก็เจิมที่โขนเรือ เป็นอันเสร็จพิธี รุ่งเช้าก็นำเรือลงน้ำเข้าสู่สนามแข่งขันได้ ในช่วงของการพายแข่งขันนายหัวเรือจะเป่านกหวีดในการเร่งจังหวะการพายแต่ในบางครั้งจะพบว่า นายหัวเรือใช้ค้ำพายกระทู้หัวเรือเป็นระยะ ๆ เชื่อกันว่านั่นเป็นการขอพลังกำลังจาก แม่นางเรือให้แกฝีพายเรือนั่นเอง

หลังจากขุดเรือเสร็จแล้ว ขั้นตอนการตั้งชื่อเรือก็มีความสำคัญมาก มักจะอาศัยการฝันของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นที่ตั้งชื่อของเรือ ซึ่งบางลำอาจมีชื่อเพราะพริ้งราวกับนางฟ้าและเทพบุตร เช่น เทพธิดาสร้อยจันทน์ เทพสุนทร แต่บางลำออกจะมีชื่อที่น่ากลัวและเป็นทีเกรงขามต่อฝ่ายตรงกันข้าม เช่น เศษสมิง สิงห์ทอง เรือยาวแต่ละลำจะมีที่มาของชื่อน่าสนใจมาก ตัวอย่างเช่น เรือมะเขือย่า

เรือมะเขือย่า เป็นเรือโบราณลำเดียวในหลังสวนที่ยังเหลืออยู่ในเวลานี้เรือลำนี้สังกัดวัดดอนชัย มีอายุกว่าร้อยปี บรรจุฝีพาย 28-32 ฝีพาย ประวัติของเรือลำนี้ค่อนข้างจะพิสดาร กล่าวคือ ในฤดูน้ำหลากชาวบ้านพบซุงไม้ตะเคียนทองลอยตามน้ำมา เห็นว่าไม้ต้นนี้มีลักษณะสวยงามใช้ทำเรือยาวได้ จึงช่วยกันลากจูงมาที่ท่าหน้า วัดดอนชัย นำมามอบให้หลวงพ่อกระจำงและหลวงพ่อเพชรแต่เป็นที่น่าประหลาดว่า ไม่สามารถนำขึ้นจากน้ำได้ ถึงแม้จะใช้ช่างกำลังดีถึงถึง สามเชือกก็ตาม ตกกลางคืนนางไม้ก็มาเข้าฝันหลวงพ่อกระจำง เจ้าอาวาสวัดดอนชัยว่าถ้าต้องการไม้ต้นนี้มาขุดเรือยาว ก็ให้ตั้งศาลบวงสรวงและให้เอามะเขือย่า มาเป็นเครื่องเช่นไห้ว รุ่งเช้าหลวงพ่อและชาวบ้านก็จัดการตามทีนางไม้มาเข้าฝันเป็นที่น่าอัศจรรย์ว่า สามารถนำไม้ขึ้นจากน้ำได้อย่างง่ายดายและขุดเป็นเรือได้สวยงามพร้อมกับตั้งชื่อเรือว่า “มะเขือย่า” เรือลำนี้มีความสวยงามและสง่างามแปลกตาไปกว่าลำอื่นๆคือ โขนหัวและโขนท้ายงอนขึ้นสวยงามมาก ลวดลายที่ตัวเรือได้อ่อนนุรักษ์ไว้เหมือนของเดิมทุกประการ รูปประจำเรือคือรูปม้าที่กำลังวิ่ง ปัจจุบันนี้เรือมะเขือย่า จะทำหน้าที่นำขบวนพาเหรดเรือ ในพิธีเปิดการแข่งขันกิจกรรมทางน้ำเป็นประจำทุกปี

นักขุดเรือยาวที่มีชื่อเสียงของอำเภอหลังสวน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีอยู่หลายท่าน ได้แก่ นายวัน มีทิม นายสนธิ์ ทิพย์วิเศษ (ทั้งสองท่านเสียชีวิตแล้ว) นายคำ ฤทธิโสมน นายเอื้อน พรหมขจร นายบุญมา ทวิชและนายบุญ พัฒสม

เอกลักษณ์การแข่งเรือเมืองหลังสวน “หนึ่งเดียวในสยาม”

ปัจจุบันนี้การแข่งขันเรือยาวมีเกือบทุกภาคในประเทศไทย เช่น สนามแข่งขันที่มีชื่อเสียงทางภาคเหนือได้แก่ น่าน พิจิตร พิษณุโลก ฯลฯ ภาคกลางได้แก่ ชัยนาท สิงห์บุรี ฯลฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ภาคใต้ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี ฯลฯ และเชื่อแน่ว่าคงจะไม่มีที่ใดที่จะมีเอกลักษณ์เหมือนกับการแข่งขันเรือยาวในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพรแน่นอน เอกลักษณ์ที่นับได้ว่าเป็นความภาคภูมิใจของคนหลังสวนก็คือ

1. ความเก่าแก่ที่ได้จัดติดต่อกันมาเป็นเวลามากกว่า 150 ปี

ได้มีการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการและได้มีการบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ว่า การแข่งขันเรือยาวของเมืองหลังสวน คงจะเกิดขึ้นตั้งแต่ราวพ.ศ. 2387 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะในช่วงนั้นได้เกิดวัดขึ้นหลายวัดและได้ประกอบพิธีการทำบุญแก่พระและลากพระ มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อ้างอิงได้ว่าการแข่งขันเรือยาวที่หลังสวนได้มีประวัติความเป็นมายาวนานและสืบเนื่องมาเป็นเวลาร้อยปี ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในประวัติของงานประเพณีแห่พระแข่งเรือเมืองหลังสวน

2. ต้นฉบับการขึ้นโขงชิงธง เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย

เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่พิเศษไม่เหมือนใครในประเทศไทยคือ การใช้วิธีการจับหวายแถบธงเป็นเกณฑ์การตัดสินผลการแข่งขันแพ้ชนะไม่ได้ตัดสินว่าเรือลำใดถึงเส้นชัยก่อนการจับหวายแถบธงก็ต้องขึ้น โขงเรือเพื่อจะชิงธงมาเป็นของตนเองให้ได้

โจน คือหัวเรือ การขึ้นโจนชิงธง คือการที่นายหัวเรือปีนขึ้นไปบนปลายสุดของหัวเรือหรือสุดปลายโจน เพื่อความได้เปรียบในการจับธง นายหัวเรือต้องมีจังหวะและสายตาที่ดี มีความแม่นยำ ความรวดเร็ว หนักแน่นและแข็งแรงในการดึงกระชากเอาผืนธงที่มีก้านหวายเสียบอยู่ในกระบอกธงออกมาอย่างสุดแรง โดยต้องอาศัยความสัมพันธ์ของฝีพาย นายหัวเรือและนายท้ายเรือประกอบกัน จึงจะสามารถจับธงได้ หากนายหัวเรือขึ้นโจนแล้วคว่ำธงผิดหรือคว่ำธงได้แต่ตกน้ำไปเสียก่อน หรือเรือล่มก่อนที่นายท้ายจะฟันกระบอกธงถือเป็นแพ้ ถ้าความเร็วเรือคู่กัน นายหัวเรือจับธงพร้อมกันและได้ธงไปล่าละท่อนถือว่าเสมอกัน สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างสีสันของความสนุกสนาน ตื่นตาและเร้าใจให้กับผู้ชมกองเชียร์เป็นอย่างมาก จึง นับได้ว่าการขึ้นโจนชิงธงเป็นทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ที่หาดูได้เฉพาะที่สนามแข่งเรือ แม่น้ำหลังสวน อำเภอ หลังสวน จังหวัดชุมพร เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย

นายหัวเรือขึ้นโจนชิงธง

3. โล่พระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ แห่งเดียวในประเทศไทย

ในปีพ.ศ. 2506 จังหวัดชุมพรได้กราบถวายบังคมทูลขอพระราชทานโล่รางวัลชนะเลิศการแข่งขันเรือยาวจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและโล่รางวัลชนะเลิศประเภทเรือสวยงามจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถและได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานเพื่อใช้เป็นรางวัลในการแข่งขันตั้งแต่ปีพ.ศ. 2507 เป็นต้นมา

ปัจจุบันเรือยาวในหลังสวนจะมีความยาวและจำนวนฝีพายเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ เรือจะมีความยาวประมาณ 20 เมตรและมีจำนวนฝีพาย 30-32 ฝีพาย และในการแข่งขันประจำปีไม่ว่าจะเป็นเรือประเภท ก (ชิงโล่พระราชทาน) หรือเรือประเภท ข (ชิงถ้วยยอดทองพระราชทาน) ก็ได้กำหนดจำนวนฝีพายไว้เหมือนกัน คือไม่ต่ำกว่า 30 ฝีพายและไม่เกิน 32 ฝีพาย

โล่และถ้วยพระราชทาน

ปัจจุบันนี้งานประเพณีแห่พระแข่งเรือเมืองหลังสวน แบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ทางคือ กิจกรรมทางบกและกิจกรรมทางน้ำ

กิจกรรมทางบก เริ่มต้นขึ้นในตอนเช้าประมาณ 6 นาฬิกา ของวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ซึ่งเป็นวันออกพรรษาของทุกปี โดยจะมีพุทธศาสนิกชนมาร่วมกัน ทำบุญ ตักบาตร และต่อจากนั้นในตอนสาย จะมีขบวนแห่เรือพระบกจากวัดต่างๆ ที่ประดับ ตกแต่งเอาไว้ได้อย่างสวยงาม จากความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจของชาวบ้านในตำบล และ อำเภอต่างๆ มีขบวนฟ้อนรำและการแสดงของนักเรียนนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ ร่วม ด้วยองค์กรต่างๆที่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอันสวยงาม ร่วมขบวนแห่โล่พระราชทาน ถ้วยพระราชทานและรูปหล่อจำลองพระเทพวงศาจารย์ ขบวนจะเคลื่อนตัวไปตามถนน อย่างสวยงาม

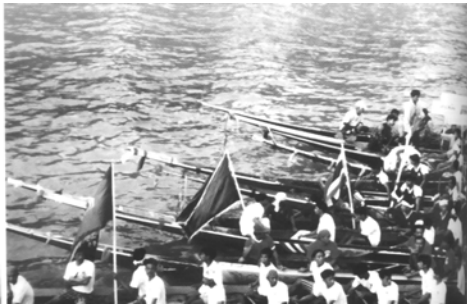

พิธีตักบาตรตอนเช้า

ขบวนแห่โล่พระราชทาน

กิจกรรมทางน้ำ เริ่มพิธีเปิดที่บริเวณหน้าท่าวัดด่านประชากรในตอนบ่าย โดยมี ขบวนแห่ทางน้ำที่เรียกว่า “ขบวนพาเหรดเรือ” ซึ่งประกอบไปด้วย เรือพระทางน้ำ ขบวนเรือยาวที่จะเข้าแข่งขัน เรือกองเชียร์ เรือสวยงาม เรือตลกขบขัน จัดเรียงกัน อย่างเป็นระเบียบและสวยงาม เคลื่อนตัวไปพร้อมกันเต็มลำน้ำหลังสวน

ขบวนพาเหรดเรือ

เรือพระทางน้ำ

เรือตลกขบขัน

เรือสวยงาม

เรือกองเชียร์

ในแต่ละวันของงานประเพณี สองฟากฝั่งของแม่น้ำหลังสวนจะเนืองแน่นไปด้วยผู้คนจนแทบจะไม่มีที่ว่างให้เบียดแทรก ทั้งจากต่างอำเภอและต่างจังหวัดเพื่อมาร่วมชมการแข่งขันเรือยาวขึ้น โขนชิงธงอันเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของเมืองหลังสวนและร่วมสนุกสนานกับผู้คนในท้องถิ่น

ประชาชนบนอัฒจันทร์ริมตลิ่งที่เฝ้าดูการแข่งขันเรือยาว

มรดกวัฒนธรรมงานประเพณีแห่พระแข่งเรือคือ ภูมิปัญญาแห่งลุ่มน้ำหลังสวนที่มีค่ายิ่งของคนหลังสวนที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คนรุ่นหลังจะต้องศึกษา เพื่ออนุรักษ์สิ่งที่ดงามเหล่านี้ไว้ให้แก่ลูกหลานต่อไป

กิจกรรมท้ายเรื่อง

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่อง “มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือยาว” แล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. การแข่งขันเรือยาวในอำเภอหลังสวนเกิดขึ้นเพราะเหตุใด จงเขียนสรุปสั้น ๆ
2. ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิด แสดงเอกลักษณ์การแข่งเรือของเมืองหลังสวน แล้วตกแต่งให้สวยงาม
3. ถ้านักเรียนเป็นโฆษกที่มีหน้าที่พากย์เรือในขณะที่เรือกำลังแข่งขัน นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร เขียนบทพากย์เรือสั้น ๆ
4. ให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง “งานประเพณีแห่พระแข่งเรือ”
5. นักเรียนจะมีวิธีอย่างไรที่จะช่วยกันอนุรักษ์งานประเพณีแห่พระแข่งเรือให้อยู่คู่กับคนหลังสวนตลอดไป

เที่ยวหลังสวน

ด้วยสภาพภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ ภูเขาและชายฝั่งทะเลอันยาวเหยียด ทำให้อำเภอหลังสวนมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจ อีกทั้งหลังสวนเป็นเมืองพุทธศาสนาซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองมาก่อนในสมัยโบราณ จึงทำให้มีโบราณสถานที่น่าสนใจและน่าศึกษาสำหรับคนรุ่นหลังหลายแห่ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองหลังสวน

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสนใจและยากที่จะลืมเลือน มีดังนี้คือ

1.1 สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพร

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพร ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลท่ามะปลา ห่างจากที่ว่าการอำเภอหลังสวนประมาณ 7 กิโลเมตรเป็นสวนสาธารณะที่จัดตกแต่งอย่างสวยงาม ล้อมรอบกำแพงเงิน ด้านหน้ามีศาลาซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อเสด็จมาเยือนอำเภอหลังสวน บริเวณนี้จะมีฝูงลิงลงมาจากภูเขา และมีชาวบ้านนำเอาข้าวและกล้วยมาให้ลิงกิน ลิงไม่เคยทำอันตรายใครเพราะคุ้นเคยกับคน กินอิ่มแล้วก็กลับไปนั่งหรือโหนต้นไม้เล่นบนภูเขาเป็นที่ถูกใจของเด็ก ๆ มาก

บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ด้านหน้ามีแม่น้ำหลังสวนไหลผ่าน ในฤดูแล้งปริมาณน้ำลดลงทำให้เกิดหาดทรายกว้างไกลสวยงามสะกดตา ประชาชนนิยมนำครอบครัวไปพักผ่อน โดยนำอาหารที่เตรียมจากบ้านไปนั่งรับประทาน

หลังจากนั้นจะลงเล่นน้ำในแม่น้ำหลังสวนซึ่งใสและสะอาด ส่วนด้านหลังจะเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปจำลองของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีซึ่งมีขนาดเท่าตัวจริง สวยงามมาก รอบ ๆ บริเวณเต็มไปด้วยดอกไม้หลากหลายชนิด สูงขึ้นไปบนภูเขาจะมีบันไดขึ้นไปบนถ้ำเล็ก ๆ ที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “ถ้ำรอยควาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าแปลกมากเพราะบนพื้นหินในถ้ำมีรอยเท้าควายเห็นได้ชัดเจน ดังนั้นเมื่อมาเที่ยวสถานที่แห่งนี้แล้วควรจะต้องขึ้นไปเยี่ยมชมถ้ำแห่งนี้ด้วย

ศาลาที่ประทับในบริเวณด้านหน้า

พระบรมรูปจำลองสมเด็จพระย่าในบริเวณด้านหลัง

1.2

ถ้ำ

เขาเกรียบ

ถ้ำเขาเกรียบ

ถ้ำเขาเกรียบเป็นถ้ำที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของอำเภอหลังสวน ห่างจากที่ว่าการอำเภอหลังสวนประมาณ 17 กิโลเมตร ภายในถ้ำมีหินงอกและหินย้อยสวยงามมาก และมีซอกหลืบหลายช่องทาง บางแห่งทะลุขึ้นสู่ยอดเขา บางแห่งลึกลงสู่เบื้องล่างจนถึงพื้นน้ำ บริเวณเชิงเขาแห่งนี้เป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ โดยมีบันไดขึ้นสู่ยอดภูเขาจำนวน 370 ขั้น บริเวณยอดเขาเหมาะสำหรับเป็นที่ชมทัศนียภาพเมืองหลังสวน

1.3 ปากน้ำหลังสวน

วัดแหลมสน

เรือจักรีนฤเบศร์จำลอง

ปากน้ำหลังสวนเป็นที่ตั้งของเทศบาลปากน้ำหลังสวนห่างจากที่ว่าการอำเภอหลังสวน 11 กิโลเมตร เป็นชุมชนชาวประมง มีชายหาดทอดเป็นแนวยาวหลายกิโลเมตรซึ่งเป็นที่ตั้งของเรือจำลองจักรีนฤเบศร์ ด้านบนเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปจำลองเสด็จกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ บริเวณใต้ท้องเรือเป็นที่ตั้งของสำนักงานเพื่อดูแลสถานที่สำคัญแห่งนี้ พระบรมรูปจำลองเสด็จกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในอำเภอหลังสวนและประชาชนทั่วไป นับได้ว่าสถานที่แห่งนี้ช่วยเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในรุ่นปัจจุบันให้มีความรักและเทิดทูนบูชาต่อบรรพบุรุษซึ่งได้ทำคุณประโยชน์ไว้ให้แก่แผ่นดินมากมาย

ในบริเวณที่ใกล้กับเรือจำลองจักรีนฤเบศร์ มีสถานที่ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งคือ วัดแหลมสน เป็นวัดเล็กๆ ที่เก่าแก่ที่สำคัญของชาวพุทธในแถบชายทะเลปากน้ำหลังสวน เมื่อมีเทศกาลต่าง ๆ หรือวันสำคัญในพระพุทธศาสนาก็จะเป็นที่ปฏิบัติธรรมของผู้ที่สนใจในพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ปากน้ำหลังสวนยังเป็นที่รวมของอาหารทะเลและเป็นที่ตั้งของแหล่งรับซื้ออาหารทะเลจากชาวประมง มีผลผลิตจากทะเลที่มีชื่อเสียง เช่น กะปิ ปลาเค็ม กุ้งแห้ง ฯลฯ

1.5 เกาะพิทักษ์

เกาะพิทักษ์

เกาะพิทักษ์ตั้งอยู่หมู่ที่ 14 ตำบลบางน้ำจืดเป็นหมู่บ้านเดี่ยวบนเกาะนี้ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตำบล ตัวเกาะมีพื้นที่ 225 ไร่ห่างจากฝั่ง 1.2 กิโลเมตร การเดินทางสู่เกาะในช่วงน้ำลดสามารถเดินทางจากฝั่งถึงตัวเกาะได้ และในช่วงที่มีน้ำขึ้นสามารถสัญจรโดยใช้เรือข้ามไปยังเกาะพิทักษ์ได้โดยสะดวก รอบๆเกาะมีปะการังสวยงามมาก นับเป็นเกาะที่มีความสงบและสวยงาม ประชาชนที่อาศัยอยู่ส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านประมง ปัจจุบันนี้มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเกาะพิทักษ์แห่งนี้เป็นจำนวนมาก เพราะการคมนาคมสะดวก จึงทำให้เกิดอาชีพใหม่ขึ้นกับชาวบ้านบนเกาะแห่งนี้ที่เรียกกันว่า “โฮมสเตย์” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดย นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบนเกาะเข้าพักอาศัยอยู่กับชาวบ้านที่มีความพร้อมสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ มีการจัดรายการนำเที่ยวรอบเกาะพิทักษ์และหมู่เกาะชุมพรในตอนกลางวัน ส่วนตอนกลางคืนจะพาออกไปตกปลาหมึกกลางทะเลและตลอดระยะเวลาที่ไปพักมีบริการอาหารทะเลสด ๆ ไว้ให้นักท่องเที่ยวรับประทานทุกมื้อ ซึ่งนับว่าเป็นที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการเป็นอย่างยิ่ง

1.6 อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองเพชร

น้ำตกห้วยเหมือง

น้ำตกสามเหว

น้ำตกผางาม

น้ำตกคลองเพราเป็นน้ำตกขนาดกลางที่มีความสวยงามมาก ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยเหมือง ตำบลนาขา จากตัวเมืองหลังสวนไปตามถนนเพชรเกษมแล้วเลี้ยวเข้าบ้านในเหมือง ห่างจากบ้านในเหมืองประมาณสิบกว่ากิโลเมตร ปัจจุบันนี้มีถนนลาดยางเข้าไปจนเกือบจะถึงบริเวณน้ำตก เมื่อเข้าไปถึงจะพบกับธรรมชาติของป่าที่มีความสมบูรณ์มากประกอบด้วยน้ำตก 3 แห่ง คือ น้ำตกห้วยเหมือง น้ำตกสามเหว และน้ำตกผางาม ซึ่งจะอยู่ในบริเวณภูเขาและป่าเดียวกันแต่ต่างระดับกัน ซึ่งแต่ละแห่งก็มีความสวยงามมาก เหมาะที่จะไปพักผ่อนหย่อนใจ

หลังสวนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์และสวยงาม เพราะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเช่น ป่าไม้และภูเขายังมีความสมบูรณ์จึงทำให้มีน้ำตกที่แม้แต่ในฤดูร้อนก็ยังสวยงาม ดังนั้นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ย่อมจะต้องคู่กันไปกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ถ้าเราทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา เราก็จะไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกต่อไป

2. สถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน ซึ่งมีประวัติอันยาวนานและน่าศึกษามีดังนี้

2.1 วัดขันเงิน

วัดขันเงิน

วัดขันเงินเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลวังตะกอก สร้างเป็นวัดเมื่อปี พ.ศ. 2240 และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาครั้งสุดท้ายเมื่อ ปีพ.ศ. 2499 ก่อนหน้านี้มีอุโบสถหลังเก่าซึ่งถูกรื้อถอนไป มีพระพุทธรูปที่เป็นพระประธานของโบสถ์หลังเก่า ที่คนหลังสวนรู้จักและเป็นที่เคารพสักการะก็คือ “พ่อหลวงอินทร์” เป็นพระพุทธรูปประทับนั่งปางมารวิชัยทำด้วยอิฐดินเผาก่อและโบกด้วยการใช้ปูนขาว ซึ่งใช้เปลือกหอยทะเลเผาทำให้ละเอียดผสมกับน้ำตาลเหลว (น้ำอ้อยเคี้ยว) แล้วโบกทาสีเป็นองค์มีอายุประมาณ 100 ปี ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ในโบสถ์น้อย

พ่อหลวงอินทร์ในโบสถ์น้อย

วัดขันเงินเป็นวัดที่มีกฎระเบียบสำหรับปกครองพระภิกษุสามเณรอย่างเคร่งครัดเพื่อความมุ่งมั่นในการที่จะสร้างพระเณรที่ดีมีคุณธรรมและความสามารถให้เป็นศาสนทายาทสืบพระศาสนาต่อไป ดังเช่น

1. พระพุทธรูปต้องศึกษาภาษาบาลี หากไม่ศึกษาต้องไปอยู่ที่อื่น
2. เป็นวัดที่ปลอดคนบุรี
3. พระภิกษุสามเณรรูปใดสอบบาลีประโยค ป.ธ. 4 ไม่ได้ ไม่อนุญาตให้มีวิทยุ และเครื่องบันทึกเสียง
4. พระภิกษุสามเณรรูปใดยังสอบบาลีประโยค ป.ธ. 6 ไม่ได้ ไม่อนุญาตให้มีกล้องถ่ายรูป
5. พระภิกษุทุกรูปหากไม่ติดกัจจิมนตร์ จะต้องฉันภัตตาหารเพลพร้อมกันที่หอนั้นทุกวัน

เท่าที่ขกมาเป็นเพียงตัวอย่างเพราะวัดขันเงินยังมีระเบียบอีกมากมายที่เป็นข้อจำกัดสำหรับพระภิกษุสงฆ์ในวัดซึ่งแตกต่างจากวัดอื่นๆในอำเภอหลังสวน

2.2 วัดราษฎร์บูรณาราม

วัดราษฎร์บูรณาราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลท่ามะปลา เดิมชื่อว่า วัดเขาห่อ เนื่องจากมีภูเขาล้อมรอบ สร้างขึ้นเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2296 มีลำห้วยไหลผ่านกลางวัด จึงเสมือนวัดถูกแบ่งเป็นสองส่วน ชาวบ้านในสมัยก่อนจึงเรียกกันว่า วัดนอก วัดใน ก่อนนี้เคยมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญคือ เจดีย์อิทธิพล ศิลปสมัยศรีวิชัย ซึ่งปัจจุบันนี้พังทลายลงแล้ว นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปสำริดสมัยเชียงแสนและพระพุทธรูปดินเผาสมัยอยุธยา ปัจจุบันนี้สูญหายไปหมดแล้วเพราะถูกลักขโมย สมัยก่อนนี้เป็นวัดที่ถูกทะเลยในเรื่องการดูแลรักษา ดังนั้นโบราณวัตถุสำคัญหลายชิ้นจึงเกิดการสูญหายและโบราณสถานก็ขาดการดูแลเอาใจใส่ ปล่อยให้ผูพังทลายลงอย่างน่าเสียดาย

ปัจจุบันนี้เจ้าอาวาสคือพระครูพิมลธรรมภาณี (ดำเนิน อุตตจารี ป.ธ. 4) ซึ่งเป็นพระนักพัฒนาท้องถิ่นจนได้รับรางวัลพระราชทานเสมาธรรมจักรในปี พ.ศ. 2533 และได้รับการยกย่องให้เป็นวัดพัฒนาดีเด่นเมื่อ ปี พ.ศ. 2539 ท่านเจ้าอาวาสได้ปรับปรุงบูรณะซ่อมแซม

สิ่งต่างๆ เช่น ในเขตสังฆาวาสมีอาคารที่มีลักษณะศิลปกรรมงดงามอยู่หลังหนึ่ง คือ กุฏิไม้ประดับเชิงชายฉลุลวดลายซึ่งสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2474 ได้บูรณะ ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี และใช้เป็นกุฏิสงฆ์ นอกจากนี้ที่วัดยังมีโรงเรียน พระปริยัติธรรมที่มีชื่อว่า พุทธ รั้งยีพิทยาลัย แผนกสามัญ สำหรับพระภิกษุสงฆ์สามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนอีกด้วย

พระครูพิมลธรรมภาณี ได้พยายามอนุรักษ์ประเพณีลอยกระทง แข่งเรือ ที่ต้องการจัดให้ประชาชนในตำบลท่ามะปลาและตำบลใกล้เคียงได้มาร่วมสนุกสนาน เพื่อเป็นการแสดงพลังสามัคคี ซึ่งจะจัดให้มีขึ้นทุกปีในบริเวณลำห้วยซึ่งไหลผ่านวัด จนปัจจุบันนี้กลายเป็นงานประเพณีของชุมชนชาวตำบลท่ามะปลาไปแล้ว

ภายในบริเวณวัดราษฎร์บูรณาราม

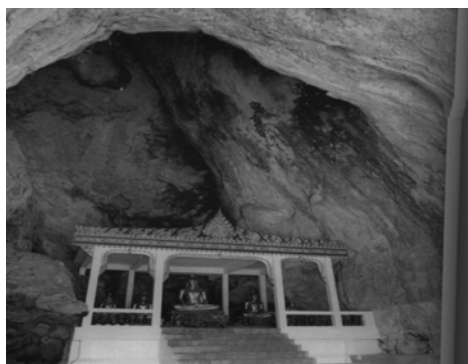
กุฏิไม้ประดับเชิงชายฉลุลวดลาย สร้างในปีพ.ศ. 2474

2.3 ถ้ำเขาเงิน

บริเวณด้านหน้าของถ้ำเขาเงิน

ถ้ำเขาเงินอยู่ในบริเวณเดียวกับสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพร ถ้ำเขาเงิน นับเป็นโบราณสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสในปีพ.ศ. 2432 มายังเมืองหลังสวนได้เสด็จมาตามลำน้ำจนถึงเขาเงิน ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเจดีย์หน้าถ้ำจนสำเร็จและได้ทรงลงพระปรมาภิไธยย่อจ.ป.ร. และ ร.ศ. 108 ภายในถ้ำพร้อมกับให้เรียกชื่อเสียใหม่ว่า “ถ้ำเขาเงิน”

ห้องโถงใหญ่ภายในถ้ำเขาเงิน

ภายในบริเวณถ้ำเป็นห้องโถงคล้ายกระโจมขนาดใหญ่ที่มีปล่องทะลุถึงด้านบน ซึ่งเป็นด้านหลังของถ้ำรอยควายและเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปจำลองของสมเด็จพระ

พระศรีนครินทราบรมราชชนนี สถานที่แห่งนี้ นับเป็นสถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ อีกแห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวชอบไปเที่ยวชม ทั้งนี้เพราะหน่วยงานราชการและเอกชนได้ ร่วมกันตกแต่งอาณาบริเวณไว้อย่างสวยงาม

มองจากในถ้ำเขาเงิน

เมื่อมองจากในถ้ำเขาเงินก็จะเห็นพระเจดีย์องค์ใหญ่ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อคราวเสด็จประพาส เมืองหลังสวนในปีพ.ศ. 2432 ปัจจุบันได้รับการดูแลจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะปลา ควบคุมไปกับสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพรซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน

เมื่อถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี จะมีประเพณีขึ้นถ้ำเขาเงิน ประชาชนในอำเภอหลังสวนจะไปร่วมกันทำบุญที่บริเวณด้านหน้าของถ้ำเขาเงิน โดยนำอาหารคาวหวานไปถวายพระ หลังจากนั้นจะมีพิธี ปิดทองรดน้ำพระพุทธรูปและรดน้ำผู้สูงอายุ หลังเสร็จพิธีก็จะเป็นเวลาที่ขงพอดี ประชาชนจะไปหาสถานที่ที่มีร่มเงาบริเวณสวนสมเด็จพระเจ้า เพื่อหาที่นั่งรับประทานอาหารร่วมกัน นับว่าเป็นบรรยากาศที่สนุกสนานและประทับใจสำหรับประชาชนที่มาร่วมงานมาก

บรรยากาศในงานประเพณีวันขึ้นถ้ำเขาเงิน

ผู้ร่วมงานประเพณีวันขึ้นถ้ำเขาเงิน

การมีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานย่อมทำให้มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองเพราะโบราณสถานแต่ละแห่งมีอายุนับร้อยปี นับว่าเป็นความพยายามของบรรพบุรุษที่จะให้สิ่งที่มีค่าเหล่านี้กับคนรุ่นหลัง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะต้องดูแลรักษาเพื่อให้สืบทอดไปยังลูกหลานต่อไป

กิจกรรมท้ายเรื่อง

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่อง “เที่ยวหลังสวน” แล้ว ให้นักเรียน
ปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอหลังสวนที่นักเรียนเห็นว่าน่าจะไปเที่ยวมากที่สุดคือที่ใด เพราะเหตุใด
2. ให้นักเรียนเขียนแนะนำโบราณสถานในอำเภอหลังสวนที่นักเรียนรู้จักมาสัก 1 แห่ง
3. ให้นักเรียนเขียนป้ายคำขวัญเชิญชวนเพื่อน ๆ ให้อนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอหลังสวนมาอย่างน้อย 1 คำขวัญ
4. นักเรียนจะมีวิธีการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถานให้มีความสวยงามตลอดไปได้อย่างไร
5. ให้นักเรียนสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้มาเที่ยวหลังสวนแล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้พูดให้เพื่อนฟังในห้องเรียน

คนดีศรีหลัง

การที่อำเภอหลังสวนมีความเจริญก้าวหน้าและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางมาโดยลำดับนั้น เป็นเพราะการสร้างสรรค์ความเจริญในด้านต่าง ๆ ของบรรพบุรุษของชาวหลังสวนทั้งในอดีตและปัจจุบันซึ่งมีจำนวนมากหลายท่านจนไม่สามารถที่จะยกมาให้ศึกษาได้ครบ ดังนั้นจึงขอยกมาเพียง 5 ท่าน บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่สมควรยกย่องสรรเสริญและนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต สำหรับอนุชนรุ่นปัจจุบัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระเทพวงศาจารย์ พระอริยสงฆ์ผู้เกื้อหนุนงานแข่งเรือ

พระเทพวงศาจารย์

พระเทพวงศาจารย์ ฉายา โกสโล นามเดิม จันทร์ ทรัพย์สกุล เป็นบุตรของ นายเหมื่อน นางนุ้ย ทรัพย์สกุล เกิดเมื่อวันพุธ แรม 3 ค่ำ เดือน 8 ปีจอ ตรงกับวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2417 ณ บ้านเลขที่ 4 ตำบลวังตะกอก อำเภอ ชันเงิน จังหวัดหลังสวน (สมัยนั้นเป็นจังหวัดหลังสวน)

สมัยนั้นยังไม่มีโรงเรียน ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนกับพระอาจารย์จำ วฑฒโน แห่ง วัดประสาทนิกร อำเภอหลังสวน อุปสมบทเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2438 ที่วัดชันเงิน อำเภอหลังสวน เมื่ออายุได้ 21 ปี โดยมีพระครูธรรมจารี (หนู) เป็นพระอุปัชฌาย์และพระอธิการจำ วฑฒโน เป็นพระกรรมวาจา อุปสมบทแล้วจำพรรษาที่วัดประสาทนิกร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2447 ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดขันเงิน และได้รับสมณศักดิ์เป็นที่ พระธรรมจารีนิเวศจารย์และพระเทพวงศาจารย์ตามลำดับ

พระเทพวงศาจารย์เป็นพระเถระผู้เฒ่าที่ประชาชนในอำเภอหลังสวนให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก เพราะท่านได้สร้างความเจริญให้กับคณะสงฆ์และในเรื่องการศึกษาของเขาวชน ท่านได้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนประชาบาลในหลายตำบล เช่น โรงเรียนประชาบาลตำบลวังตะกอก โรงเรียนชุมชนวัดขันเงิน โรงเรียนประชาบาลตำบลท่ามะปลา โรงเรียนประชาบาลตำบลนาขา เป็นต้น

ท่านเป็นผู้รักษาและสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือโดยสนับสนุนให้วัดต่างๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำหลังสวนจัดสร้างเรือยาวไว้ประจำทุกวัดและเมื่อมีการแข่งขันเรือ ท่านจะให้ฝีพายเรือของวัดขันเงินในลักษณะอ้อมแรงทั้งนี้เพื่อมิให้ชนะฝีพายเรือของวัดอื่นๆ ท่านให้เหตุผลว่าหากฝีพายเรือของวัดขันเงินชนะรำไปแล้วใครจะมาร่วมแข่งขันด้วย อันนี้ถือเป็นความเมตตาและนโยบายอันชาญฉลาดของท่านนับว่าท่านเป็นนักเสียสละ ดังนั้นในวันที่ท่านมรณภาพท่านจึงมีเงินเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยบาท เพราะท่านมีอุดมคติอยู่ว่าร่างกายและเลือดเนื้อทุกหยดอุทิศให้เป็นสาธารณประโยชน์ทั้งสิ้น

พระเทพวงศาจารย์มรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันอังคารที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506

ปัจจุบันนี้เมื่อถึงวันประเพณีแห่พระแข่งเรือ ชาวอำเภอหลังสวนจะนำรูปของท่านมาร่วมในขบวนแห่โล่พระราชทานด้วยและทำเป็นประจำทุกปี เพราะท่านเป็นผู้ที่เกื้อหนุน ส่งเสริมงานประเพณีในสมัยก่อนมาโดยตลอด จนทำให้ปัจจุบันนี้กลายเป็นงานประเพณีของจังหวัดชุมพรที่มีชื่อเสียง

พระเทพญาณโมลี เจ้าคณะจังหวัดชุมพรและเจ้าอาวาสวัดขันเงิน

พระเทพญาณ โมลี

พระเทพญาณโมลี (องอาจ จิตฺตมฺโม ป.ธ. 9) ถือกำเนิดเมื่อวันเสาร์ที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2482 เป็นบุตรของนายเขตและนางจาย ชุมแสง ที่บ้านทุ่งคา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

ก่อนการอุปสมบทเรียนจบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกก่อสร้าง จากวิทยาลัยเทคนิคชุมพร สามารถเขียนแบบอาคารและคุมงานก่อสร้างได้

เมื่อมีอายุได้ประมาณ 25 ปีจึงได้อุปสมบทเมื่อวันอาทิตย์ที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2507 ณ พัทธสีมาวัดนาทุ่ง ตำบลนาทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยมีพระปกาสิต พุทธศาสน์ (พระราชญาณกวี) เป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วจำพรรษาอยู่ที่วัดนาทุ่ง จนสอบนักธรรมชั้นโทได้และเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2509 ได้ย้ายมาพักอยู่ที่วัดขันเงินเพื่อศึกษาบาลีและนักธรรมชั้นเอก จนกระทั่งสอบได้เปรียญ 9 ประโยค ซึ่งเทียบเท่ากับปริญญาตรีของบุคคลทั่วไป หลังจากนั้นจึงได้เดินทางไปศึกษาปริญญาโทที่มหาวิทยาลัย อินดูพาราณสี ประเทศอินเดีย และเรียนต่อในระดับปริญญาเอก จนเมื่อปีพ.ศ. 2525 ก็สำเร็จปริญญาเอก สาขาปรัชญาภาษาบาลี แล้วเดินทางไปจำพรรษาอยู่ที่ประเทศศรีลังกาจนกระทั่ง พ.ศ. 2526 เดินทางกลับประเทศไทย อยู่จำพรรษาช่วยงานการศึกษา

สำนักเรียนบาลีวัดขันเงินมาโดยตลอด และเป็นผู้ที่ได้ทำงานอย่างหนักเพื่อพัฒนาวัดขันเงินให้เจริญก้าวหน้า จนปัจจุบันนี้ได้รับ พระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระเทพญาณโมลี ศรีธรรมสาธก ตรีปิฎกบัณฑิต มหาคณิศสร บวรสังฆาราม คามวาสี ซึ่งเป็นตำแหน่งพระราชาคณะชั้นเทพ

พระเทพญาณโมลี เป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นหลายด้าน เช่น ด้านการปกครอง ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลพระภิกษุสามเณรภายในวัด ด้านการศึกษาเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบันนี้นับเป็นเวลาหลายปี ส่วนด้านการเผยแผ่พระศาสนา ทรงเป็นพระผู้บรรยายธรรม ปาฐกถาธรรมได้นำฟังเข้าใจง่าย จนเป็นที่ถูกใจของบรรดาญาติโยมทั้งหลายที่สนใจในธรรม

นอกจากนี้พระเทพญาณโมลียังได้ซ่อมแซมทะนุบำรุงวัดขันเงิน โดยได้สร้างเสนาสนะภายในวัดให้มั่นคงและมีระเบียบเพิ่มขึ้นและได้ตั้งชื่อเสนาสนะนั้นให้คล้องจองกันเพื่อให้จดจำและค้นหาได้ง่าย เช่น สิริภavana ธรรมสภาภินันท์ สันติกันตาลัย ธรรมวินัยวโรภาส บรรณศาสตร์ศาลา เป็นต้น

พระเทพญาณโมลีเป็นประธานในการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน

“พระยาจรูญราชโศการ” นักปกครองผู้วางรากฐานเมืองหลังสวน

พระยาจรรุณราชโกศการ

อำมาตย์เอกพระยาจรรุณราชโกศการ (คอซิมเด็ก ฦ ะนะอง) เกิดที่เมืองพังงาในสมัยรัชกาลที่ 3 ปีระกาพ.ศ. 2392 เป็นบุตรคนที่ 5 ของพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี (คอซู้เจียง) ผู้เป็นต้นตระกูล ฦ ะนะอง

พระยาดำรงสุจริต (คอซู้เจียง) เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน อพยพมาจากเมืองจีน ได้เข้ามาทำการค้าที่เกาะหมากในสมัยรัชกาลที่ 3 และได้เข้ามาอยู่ที่เมืองตะกั่วทุ่ง ต่อมาย้ายไปอยู่ที่เมืองพังงา และมีภรรยาเป็นคนไทย มีบุตร 5 คนคือ คอซิมเจ้ง คอซิมก้อง คอซิมจ๊ว คอซิมขิมและคอซิมเด็ก ซึ่งต่อมาได้ดำรงตำแหน่งพระยาจรรุณราชโกศการ

คอซู้เจียงได้ทำการค้าขายแร่ในเมืองระนองกับเกาะหมากจนสามารถไปสร้างกงสีในเมืองเกาะหมากได้ เรียกว่าห้างโกหงวน ลูก ๆ ทุกคนจึงมีบ้านและภรรยาที่เกาะหมากเมื่อทำเหมืองแร่ที่ระนองจนมั่นคงแล้ว คอซู้เจียงได้ตรวจหาแร่ดีบุกจน พบบริเวณที่มีแร่ดังกล่าวมากคือ ตำบลพะโต๊ะและเมืองหลังสวน ซึ่งอยู่ต่อแดนจังหวัดระนอง คอซู้เจียงจึงได้ขออนุญาตทางราชการทำสัมปทานเหมืองแร่ในบริเวณนี้ ซึ่งผลของการดำเนินการก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อเมืองหลังสวนอย่างมาก

เมื่อถึงรัชกาลที่ 5 คอซู้เจียงได้ขอกราบบังคมลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าราชการเมืองระนอง รัชกาลที่ 5 จึงได้โปรดเกล้าฯ เลื่อนคอซิมก้อง เป็นผู้ว่าราชการเมืองระนอง และพระราชนานาสัญญาบัตรตั้งนายคอซิมเด็ก เป็นที่พระจรรุณราชโกศการ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการเมืองหลังสวน เมื่อ พ.ศ. 2420

การพัฒนาเมืองหลังสวนในสมัยพระจรรุญราชโกศการ มีหลายด้านด้วยกันเช่น การปฏิรูปภาษีแบบเหมาเมือง การปักปันเขตแดนเมืองหลังสวนกับเมืองชุมพรและระนอง ตลอดจนการส่งเสริมการค้า การทำเหมืองแร่ การจัดตั้งโรงภาษี และการชักชวนชาวจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในเมืองหลังสวนโดยให้การอุปถัมภ์อย่างดี จนชาวจีนนับถือเหมือนพ่อ

พระจรรุญราชโกศการเป็นผู้ที่มีบุคลิกดี มีจิตใจโอบอ้อมอารี เพื่อแม่แก่ราษฎร ไม่เบียดเบียนราษฎร และเป็นผู้ที่มีความสามารถมากในการพัฒนาและปรับปรุงเมืองหลังสวนในด้านถนนหนทาง สร้างสวน สร้างตึก สร้างตลาดและมีทหารอยู่เวรยามทำให้ราษฎรมีความมั่นใจและอยู่กันอย่างมีความสุข พระจรรุญราชโกศการได้ยกเลิกการเกณฑ์แรงงานราษฎรหันมาใช้การจ้างแทน

ปี พ.ศ. 2432 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาส เมืองหลังสวนเป็นครั้งแรกทอดพระเนตรเห็นพระจรรุญราชโกศการทำนุบำรุงบ้านเมืองและจัดการรับเสด็จเป็นที่พอพระราชหฤทัยจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็น“พระยาจรรุญราชโกศการ”และต่อมาได้เสด็จประพาสเมืองหลังสวนอีก พระยาจรรุญราชโกศการได้จัดการรับเสด็จเป็นที่พอพระราชหฤทัยทุกครั้ง พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานเครื่องราช-อิสริยาภรณ์เป็นบำเหน็จชั้นสูงสุดคือ ตริตาภรณ์มงกุฎสยามดวงหนึ่ง จตุรภรณ์ช้างเผือกดวงหนึ่ง พร้อมด้วยโต๊ะทองและกาทอง

ต่อมาได้มีการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปกครองหัวเมืองในหลายๆ ด้าน พระยาจรรุญราชโกศการเห็นว่าตนเองมีอายุมากแล้ว จึงกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดหลังสวน แล้วไปอยู่ที่ บ้านเดิม ณ เมืองเกาะหมาก ต่อมาป่วยเป็นโรคอัมพาตและถึงแก่อนิจกรรมเมื่อ วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2470 รวมอายุ 79 ปี

พระยาจรรุญราชโกศการได้สั่งไว้เมื่อก่อนถึงอนิจกรรมว่า ไม่อยากจะให้ฝังศพตามประเพณีจีน ประกอบกับมีพวกพ้องอยู่ในกรุงเทพฯ มาก ดังนั้นจึงได้ขอให้ลูกหลานจัดการศพตามประเพณีไทยที่ในกรุงเทพฯ อำมาตย์เอกพระยาทวีวัฒนากรบุตรชาย จึงนำความขึ้นกราบบังคมทูลตามประสงค์ของบิดา พระบาทสมเด็จพระ-มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชดำริว่าพระยาจรรยาอุทธรณ์โกศการรับราชการมีบำเหน็จความชอบมานานจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ปลงศพที่สุสานหลวงวัดเทพศิรินทราวาส

ปัจจุบันนี้เมื่อมีการกล่าวถึงเมืองหลังสวนในอดีตย่อมจะต้องกล่าวถึงพระยาจรรยาอุทธรณ์โกศการด้วยเสมอ เพราะท่านเป็นผู้ที่วางรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรงให้กับเมืองหลังสวนในอดีตอย่างแท้จริง

นายสุวัฒน์ วรดิลก ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ ปีพ.ศ. 2534

นายสุวัฒน์ วรดิลก

นายสุวัฒน์ วรดิลก เกิดเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2466 ที่บ้านริมคลอง มกุฎกษัตริยาราม กรุงเทพฯ เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 9 คน ของอำมาตย์โท พระทวีปฐรประศาสน์ (วร วรดิลก) และนางทวีปฐรประศาสน์(จำรัส วรดิลก) บิดาเป็น คนอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มารดาเป็นคนกรุงเทพฯ นายสุวัฒน์ วรดิลก ใช้ชีวิต ร่วมกับเพ็ญศรี พุ่มชูศรี ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง

นายสุวัฒน์ วรดิลก ได้ศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัยปรากฏว่าเรียน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง 10 ปีไม่จบเพราะไม่ชอบวิชากฎหมายในที่สุด ศึกษาด้วยตัวเองโดยอาศัยการอ่านมากจนจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลังจากเรียนจบนายสุวัฒน์ วรดิลกได้รับราชการอยู่หลายที่แต่ชอบที่จะเป็น นักข่าวมากกว่าจึงไปเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์และในที่สุดก็ได้ใช้สิ่งที่สะสมมาจากการ อ่านและประสบการณ์ชีวิต ประกอบกับใจชอบจึงผันตัวเองเป็นนักเขียนอิสระโดยเขียน ทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย บทละครเวที บทละครวิทยุ บทละครโทรทัศน์ และบทภาพยนตร์

สำหรับนามปากกานั้นมีหลายนามปากกา เช่น รพีพร ไพรวิญญู สีวะ รณชิต ในชีวิต ได้คลุกคลีอยู่กับงานเขียนมาเป็นเวลากว่า 50 ปีสามารถแสดงออกถึงความคิด อารมณ์

ความรู้สึกและอุดมการณ์ในหลายรูปแบบ เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงมาก สามารถเขียนงานได้ต่อเนื่องตั้งแต่เยาว์วัยมาจนถึงปัจจุบัน แม้เมื่อตกอยู่ในภาวะที่ไม่น่าจะเขียนงานได้ ท่านกลับใช้ภาวะเหล่านั้นเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดงานเขียนที่มีพลังสร้างสรรค์ที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง

นายสุวัฒน์ วรดิลก เป็นที่พึงของนักเขียนรุ่นใหม่ทุกรุ่นทุกวัย โดยได้มุ่งมั่นให้กำลังใจตลอดจนคำแนะนำและความช่วยเหลือต่อเพื่อนนักประพันธ์ จนเป็นที่ยกย่องในวงการว่าเป็นปูชนียบุคคล เป็นผู้ที่ก่อตั้งสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และได้รับเลือกให้เป็นนายกสมาคมสองสมัยติดต่อกัน นอกจากนี้แล้วนายสุวัฒน์ วรดิลก ยังเป็นผู้ก่อตั้งรางวัลวรรณกรรมที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับในวงการ เช่น รางวัลศรีบูรพานับว่านายสุวัฒน์ วรดิลกเป็นผู้หนึ่งที่ทำให้วรรณกรรมไทยมีฐานะอันทรงเกียรติและมีศักดิ์ศรีในสังคมปัจจุบัน ท่านได้รับรางวัลเกียรติยศจำนวนมากเช่น

พ.ศ. 2533 ได้รับการยกย่องจากสภาจังหวัดชุมพรและคณะกรรมการจังหวัดชุมพรให้เป็นคนดีศรีชุมพร

พ.ศ. 2534 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

พ.ศ. 2536 สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีมติให้ได้รับปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การที่คนเราจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วยสิ่งที่สำคัญได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง ความมุ่งมั่นในการทำสิ่งที่ตนเองชอบและกล้าหาญที่จะตัดสินใจในการดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ถูกต้องซึ่งตนได้เลือกแล้ว นายสุวัฒน์ วรดิลก จึงเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง รางวัลเกียรติยศที่ได้รับจากสถาบันอันทรงเกียรติต่าง ๆ เป็นเครื่องแสดงว่าประสบความสำเร็จในชีวิต คนหลังสวนจึงมีความภูมิใจในตัวท่านมาก

ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ

ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ

ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ เกิดที่ชุมชนพะเนียด ตำบลขันเงิน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2486 เป็นบุตรของนายอรุณและนางยก ขุนทวุฒิ อาชีพทำสวนผลไม้

การศึกษา ท่านเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนสารภีอุทิศ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนชุมพรศึกษาธรรมจารีนุกูลและได้ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7-8 สายวิทยาศาสตร์จากโรงเรียนอินทศึกษา กรุงเทพฯ หลังจากนั้น ศึกษาด้วยตนเองทางด้านวิชาครู จนกระทั่งจบจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาบริหารการศึกษา

การเริ่มชีวิตข้าราชการครู เริ่มเมื่อรับราชการครูครั้งแรกที่โรงเรียนบ้านคลองราง แล้วย้ายไปโรงเรียนวัดราษฎร์บูรณาราม จนกระทั่งมาอยู่ที่โรงเรียนชุมชนวัดขันเงิน สุดท้ายได้ลาออกจากราชการเมื่อปี พ.ศ. 2543 ก่อนเกษียณอายุราชการ 4 ปี

หลังจากเกษียณราชการแล้ว ก็ดำเนินชีวิตชาวสวนเพราะมีที่ดินหลายไร่และส่วนใหญ่เป็นสวนมังคุด ได้พยายามพัฒนาคุณภาพมังคุดให้มีผลผลิตที่ดีตามความ

ต้องการของตลาดส่งออกและในขณะที่เดียวกันก็มองเห็นว่า ยังมีมังคุดส่วนหนึ่งที่ไม่สมิ
คุณภาพพอที่จะส่งออกได้ จึงได้นำมังคุดดังกล่าวในมาทำไวน์มังคุด จนปัจจุบันนี้ไวน์
มังคุดของครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ ได้รับการยอมรับให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ในขณะที่รับราชการครูเป็นผู้หนึ่งที่มีความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนานักเรียนของ
ตนให้มีความรู้ที่กว้างขวางจึงได้ผลิตผลงานทางวิชาการโดยสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
จำนวน 3 เล่มคือ

1. ทูเรียน เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในเรื่องของทูเรียน ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียง
ของอำเภอหลังสวน ได้ให้ความรู้ในเรื่องของการปลูกทูเรียน การดูแลรักษาให้เจริญ
เติบโต ฯลฯ และที่สำคัญคือ การผลิตทูเรียนนอกฤดูกาล ทำให้ขายทูเรียนได้ในราคาแพง
หนังสือเล่มนี้นอกจากมีประโยชน์แก่นักเรียนแล้วก็ยังมีประโยชน์สำหรับบุคคลทั่วไปที่
สนใจในเรื่องของทูเรียนด้วย

2. พลังงานกับชีวิตประจำวัน

3. สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนี้ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒียังได้รวมกลุ่มกับชาวบ้านในชุมชนพะเนียด
พัฒนาชุมชนพะเนียดจนได้รับรางวัลชุมชนยอดเยี่ยมในปี พ.ศ. 2545 และสิ่งที่เป็นความ
ภาคภูมิใจของครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ คือการได้รับคัดเลือกให้เป็นพ่อตัวอย่างแห่งชาติในปี
พ.ศ. 2546

ปัจจุบันนี้ ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ มีงานที่จะต้องช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ เพราะ
เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่า เป็นผู้ที่มีความเสียสละ รอบรู้ด้วยประสบการณ์ และม
ีความรู้หลายด้าน ดังนั้นเมื่อมีเวลาว่างจากงานในสวนยังมีงานประชุมกับองค์กรต่าง ๆ ที่
ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ ได้เข้าไปช่วยเหลือเพื่อร่วมกันพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น นับได้ว่า
ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ เป็นผู้ที่ช่วยเหลือสังคมด้วยความเสียสละอย่างแท้จริง

กิจกรรมท้ายเรื่อง

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่อง “คนดีศรีหลังสวน” แล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนย่อความเรื่องพระเทพวงศาจารย์
2. นายสุวัฒน์ วรดิลก ประสบความสำเร็จในชีวิตได้เพราะเหตุใด จงเขียนสรุปสั้น ๆ
3. ให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง “คนดีที่ฉันรัก”
4. ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิดเรื่อง ประโยชน์ที่ได้จากการอ่านเรื่องคนดีศรีหลังสวน
5. ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์บุคคลที่นักเรียนเห็นว่า เป็นบุคคลที่ดีที่สุดในความคิดของนักเรียน แล้วนำมาเขียนสรุปเป็นชีวประวัติของท่าน

ของดีเมืองหลัง

หลังสวนเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์มาตั้งแต่สมัยโบราณเพราะสภาพที่ตั้ง และสภาพทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไปที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ จากสภาพการณดังกล่าวส่งผลให้เมืองหลังสวนมีลักษณะเด่นในเรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจ และน่าศึกษา เป็นอันมากจนเรียกได้ว่าเป็นของดีเมืองหลังสวน ในที่นี้จะขอกล่าวถึง ของดีเมืองหลังสวนเพียง 3 อย่างคือ ผลไม้ อาหารพื้นบ้านและสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ผลไม้

หลังสวนมีผลไม้หลายชนิด ผลัดเปลี่ยนกันให้ผลผลิตไปตลอดทั้งปี ผลไม้ ดังกล่าว เช่น ทุเรียน มังคุด กล้วยเล็บมือนาง เงาะ ลางสาด ลองกอง ส้มโอ ลูกจันทน์ ฯลฯ แต่ที่ปลูกกันมากได้แก่ ทุเรียน มังคุด และกล้วยเล็บมือนาง ซึ่งแต่ละชนิด มีรายละเอียดดังนี้

1. ทุเรียน

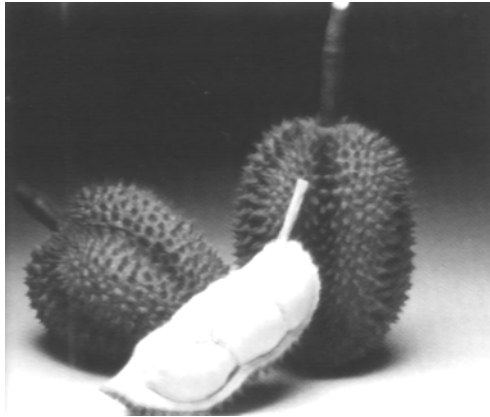
คนหลังสวนมักจะเรียกทุเรียนว่า “เรียน” สั้น ๆ ตามลักษณะการพูดของคนถิ่นได้ ทุเรียนเป็นผลไม้เมืองร้อนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของอำเภอ หลังสวน ปีหนึ่ง ๆ ทำรายได้ให้แก่ชาวสวนในอำเภอหลังสวนเป็นจำนวนมากเพราะ ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีราคาแพงกว่าผลไม้หลายชนิด ประกอบกับมีรสชาติอร่อย คนทั่วไป นิยมรับประทานแม้แต่ชาวต่างประเทศ ทุเรียนไทยมีชื่อเสียงมากในตลาดต่างประเทศและ ได้รับการยกย่องให้เป็น “ราชาแห่งผลไม้”

การปลูกทุเรียน นิยมปลูกในบริเวณที่เป็นดินร่วนและมีน้ำพอสมควร ทุเรียนที่ ปลูกในเมืองหลังสวนมีหลายพันธุ์ เช่น

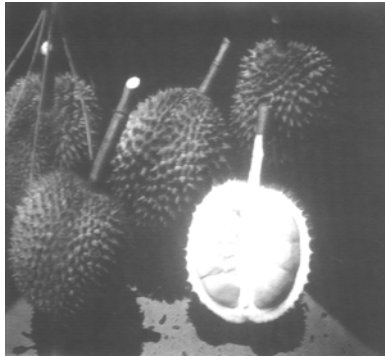
ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง

ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง มีผลใหญ่ ยาว ก้นแหลมพูเห็นชัดเจน เปลือกค่อนข้างบาง เนื้อหนาสีเหลืองอ่อน รสหวานจัด ผลสุกมีกลิ่นหอมพอประมาณ

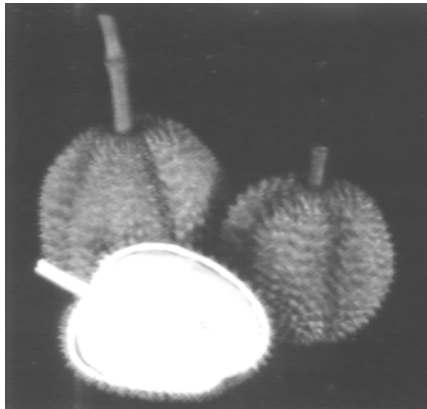
ทุเรียนพันธุ์ชะนี

ทุเรียนพันธุ์ชะนี ส่วนใหญ่มีผลทรงกระบอกหรือทรงไข่ มีผลขนาดปานกลาง พูเห็นชัดเจน เนื้อละเอียดและเหนียว สีเหลืองเข้ม หวานมัน ผลสุกมีกลิ่นหอม รุนแรง

ทุเรียนพันธุ์ก้านยาว

ทุเรียนพันธุ์ก้านยาว มีผลกลม หรือทรงลีนจี พูเห็นไม่ชัด ก้านผลเห็นชัดเจน เนื้อบางสีเหลืองละเอียดและเหนียว เมล็ดโต รสหวานมัน ผลสุกมีกลิ่นไม่รุนแรง

ทุเรียนพันธุ์ระดม

ทุเรียนพันธุ์ระดมทอง ส่วนใหญ่ผลกลมเล็ก ร่องพูลึกคล้ายผลฟักทอง เปลือกบาง หนามเล็กและถี่ เนื้อบาง สีเหลืองเข้ม รสหวาน

นอกจากพันธุ์เหล่านี้ หลังสวนยังมีทุเรียนพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งส่วนใหญ่ผลค่อนข้างเล็ก เมล็ดโต เนื้อน้อย แต่รสหวานมัน คนหลังสวนมักจะนำทุเรียนพันธุ์

พื้นเมืองมาแปรรูปเป็น “ทุเรียนกวน” ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้แก่ชาวสวนอยู่ในระดับดี และเป็นที่ต้องการของตลาดมาก

2. มังคุด

มังคุด

มังคุดเป็นไม้ผลยืนต้น มีรสชาติหวานอร่อยได้รับการยกย่องว่าเป็น “ราชินีแห่งผลไม้” มังคุดปลูกได้ดีในที่มีความชื้นสูงหรือมีฝนตกชุก เป็นผลไม้ชนิดเดียวที่ไม่มีการกลายพันธุ์และมีพันธุ์เดียวในประเทศไทย จึงไม่มีความจำเป็นต้องเสาะหาพันธุ์แท้ของมังคุด มังคุดขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด มังคุดเป็นพืชที่ชอบร่มเงา ดังนั้นจึงสามารถปลูกแซมกับต้นไม้ชนิดอื่น ๆ ได้

หลังสวนปลูกมังคุดมานาน ปัจจุบันนี้จึงสามารถหาต้นมังคุดที่มีอายุนับร้อยปีได้ในอำเภอหลังสวนและเกือบทุกตำบลในหลังสวนมีการปลูกมังคุดกันมาก จึงกลายเป็นสินค้าส่งออกตลาดต่างประเทศที่เรียกกันว่า “แฮมเปียนโปรดัก” ปีหนึ่งๆหลายพันล้านบาทและปัจจุบันชาวสวนในอำเภอหลังสวนรวมกลุ่มกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพของมังคุดให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคซึ่งจะต้องมีผลโตประมาณ 80 กรัม เนื้อภายในคุณภาพดีไม่มีอาการเนื้อแก้วและเป็นยาง

มังคุดที่มีคุณภาพดี

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการเก็บเกี่ยวผลผลิตซึ่งจะไม่ให้ผลตกลงพื้นดินและ
ระวังไม่ให้เกิดการกระแทกอย่างรุนแรง ผลมังคุดที่สมบูรณ์ไร้ตำหนิจะทำให้ขายได้ใน
ราคาดี

การเก็บเกี่ยวมังคุดที่มีคุณภาพ

3. กล้วยเล็บมือนาง

กล้วยเล็บมือนาง

กล้วยเล็บมือนางเป็นกล้วยที่มีชื่อเสียงและปลูกมากในอำเภอหลังสวน มักปลูกในพื้นที่ที่มีดินร่วนมีความชื้นสูงและมีอุณหภูมิที่พอเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต กล้วยเล็บมือนางเมื่อนำไปปลูกที่อื่นจะให้ผลผลิตได้ไม่ดีเท่ากับปลูกที่หลังสวน เช่น ผลเล็ก แคระแกร็น หรือใหญ่จนเกินไปไม่เหมือนเล็บมือนางตามชื่อของกล้วยซึ่งจะต้องมีขนาดพอเหมาะเปรียบเหมือนกับนิ้วมือของผู้หญิง นอกจากนี้สภาพพื้นที่ที่ทำให้กล้วยชนิดนี้เปลี่ยนไปแล้วยังมีลักษณะของต้นพันธุ์ซึ่งมองเห็นได้ชัดเจนว่า กล้วยเล็บมือนางมี 2 พันธุ์ คือ พันธุ์กาบแดงและพันธุ์กาบดำ

กาบ คือ กาบกล้วยหรือเปลือกที่ห่อหุ้มลำต้น เมื่อดอกออกมาแต่ละกาบ ขอบกาบจะมีสีแดงถ้าเป็นพันธุ์กาบแดง และจะมีสีดำถ้าเป็นพันธุ์กาบดำ พันธุ์กาบดำจะเป็นที่นิยมปลูกกันมากเพราะเครือใหญ่ ลูกดก กล้วยเล็บมือนางจะให้ผลผลิตเมื่อปลูกได้ประมาณ 8 เดือนและให้ผลผลิตได้ยาวนานหลายปี เพราะมีหน่อเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ถ้าดูแลดีโดยไม่ปล่อยให้หกรกและใส่ปุ๋ยสม่ำเสมอ ก็จะทำให้ผลผลิตที่มีคุณภาพปัจจุบันนี้ซื้อขายกันเป็นกิโลกรัม ราคาที่ขึ้นลงตามจำนวนผลผลิตหรือตามฤดูกาล

ปัจจุบันนี้ชาวสวนในอำเภอหลังสวนเช่น ตำบลท่ามะปลา ตำบลแหลมทราย ตำบลหาดยาย ปลูกกล้วยเล็บมือนางกันมาก เพราะมีพ่อค้ารับซื้อไปเพื่อแปรรูปเป็นกล้วยเล็บมือนางอบแห้ง กล้วยเล็บมือนางฉาบและกล้วยเล็บมือนางกวน ซึ่งแต่ละอย่างมีรสชาติที่อร่อย และมีความหอมที่ชวนรับประทาน

กล้วยเล็บมือนางนับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของอำเภอหลังสวน ผู้ที่มาเที่ยวจะพบเห็นกล้วยชนิดนี้แขวนจำหน่ายริมทางหลวงเป็นระยะๆ ทุกคนให้การยอมรับว่า

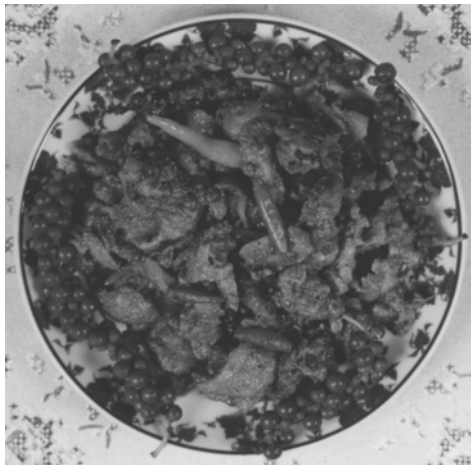
เป็นกล้วยที่มีรสชาติดี หอมหวาน ขนาดของลูกไม่ใหญ่จนเกินไป แต่คุณค่าทางอาหารสูงกว่าผลไม้ชนิดอื่น จึงเหมาะที่จะเป็นของฝากหรือผลไม้รับประทานภายในครอบครัว

จากความอุดมสมบูรณ์ของผลไม้ในอำเภอหลังสวน ซึ่งมีหลายชนิดทำให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐร่วมกันจัดงานวันผลไม้เป็นประจำทุกปี ประมาณเดือนสิงหาคมเพราะเป็นช่วงฤดูที่มีผลไม้มาก เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ผลไม้ของอำเภอหลังสวนให้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

อาหารพื้นบ้านของหลังสวน

หลังสวนเป็นเมืองที่มีฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปีการเดินทางในฤดูฝนจึงลำบาก ดังนั้นการปรุงอาหารที่เก็บไว้ได้หลาย ๆ วันจะเป็นการแบ่งเบาภาระของแม่บ้านซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลเรื่องอาหาร ทำให้ไม่ต้องเดินทางไปตลาดบ่อย ๆ อาหารพื้นบ้านของหลังสวนส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ทำง่าย เครื่องปรุงหาง่าย ทำแล้วเก็บไว้ได้หลายวัน ยิ่งอุ่นยิ่งอร่อย และที่สำคัญทั้งอดีตและปัจจุบันคนหลังสวนก็ยังชื่นชอบอาหารเหล่านี้ ขอแนะนำ 3 อย่าง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. หมูคั่วเคย

หมูคั่วเคย

หมูคั่วเคย เป็นอาหารที่นิยมรับประทานในอำเภอหลังสวนเพราะหลังสวนเป็นแหล่งผลิตกะปิ (คนหลังสวนเรียกว่า เคย) ชั้นดี รสชาติอร่อยและหาซื้อได้ง่าย รสชาติความอร่อยของหมูคั่วเคยจึงขึ้นอยู่กับกะปิ ถ้ากะปิหอมและอร่อย หมูคั่วเคยก็จะอร่อยไปด้วย เครื่องปรุงของหมูคั่วเคยมีดังต่อไปนี้ 1. หมูสามชั้น 2. พริกไทยอ่อน 3. กระเทียม 4. เคย (กะปิ)

วิธีทำก็คือ โขลกพริกไทย กระเทียมและกะปิ นำลงไปผัดกับน้ำมันให้มีกลิ่นหอม แล้วเอาหมูที่หั่นไว้ลงไปผัดกับเครื่อง ปรุงรสตามชอบ อาจจะใส่พริกไทยอ่อนเป็นช่อๆลงไปด้วยก็ได้ เพื่อเพิ่มรสชาติความเผ็ดร้อน

ผู้หญิงหลังสวนรุ่นเก่า ๆ ที่อยู่ห่างไกลหมอ เมื่อคลอดบุตรใหม่ ๆ มักจะไม่กล้ารับประทานอาหารอย่างผลิผลตามเพราะกลัวของที่รับประทานเข้าไปจะแสดง ซึ่งทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้ แต่หมูคั่วเคยเป็นอาหารชนิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่า มีความปลอดภัยคนคลอดใหม่ ๆ สามารถรับประทานได้เพราะความเผ็ดร้อนของพริกไทยจะช่วยขับน้ำคาวปลา ทำให้มดลูกเข้าอู่เร็วและยังช่วยให้ร่างกายผลิตน้ำนมได้มากขึ้นทำให้เพียงพอต่อการให้นมลูก

2. มะพร้าวคั่ว

มะพร้าวคั่ว

มะพร้าวคั่วเป็นอาหารชนิดหนึ่งที่ทำง่าย เก็บไว้ได้นาน ยิ่งอุ่นก็ยิ่งอร่อย เครื่องปรุงประกอบด้วย 1. เครื่องแกงเผ็ด (ตะไคร้ ข่า กระชาย ขมิ้น พริก กระเทียม) ตำให้ละเอียดแล้วใส่กะปิเล็กน้อย 2. มะพร้าวทึนทึก หลังสวนเรียกว่ามะพร้าวเขียว 3. ใบมะกรูดหั่นฝอย

วิธีการทำก็คือ ผสมเครื่องแกงเผ็ดและมะพร้าวขูด โขลกเบาๆพร้อมกับปรุงรสแล้วแต่ชอบ นำไปคั่วไฟอ่อนๆ จนสุก หอม ก่อนยกลงใส่ใบมะกรูดหั่นฝอย

บางครั้งอาจจะใส่ปลาแห้ง โดยแกะเอาแต่เนื้อ โขลกไปพร้อมกับมะพร้าวและเครื่องแกงด้วยก็ได้เพราะจะทำให้อร่อยยิ่งขึ้น

มะพร้าวคั่วรับประทานกับผักสดเช่น ผักกาดขาว แดงกวา หัวปลี ฯลฯ

3. หมูค็อง

หมูค็อง

ค็อง คือวิธีการแปรรูปอาหารที่มีลักษณะใกล้เคียงกับคั่ว โดยก่อนค็องต้องต้มให้เปื่อยพอประมาณเพื่อว่าเมื่อค็องแล้ว จะทำให้ผิวนอกกรอบแต่ข้างในนุ่มน่ารับประทาน หมูค็องมีเครื่องปรุงดังนี้คือ 1. หมูสามชั้นหรือหมูติดมัน หั่นเป็นชิ้นใหญ่ประมาณ 1 นิ้ว
2. เกลือ

วิธีทำก็คือ นำหมูที่เตรียมไว้ใส่กระทะ ใส่น้ำเล็กน้อย โรยเกลือลงไป พอสมควร ตั้งไฟจนน้ำแห้ง น้ำมันเริ่มออก ลดไฟให้อ่อนลง คนบ่อยๆ คั่วจนหมูเป็นสีเหลืองอ่อน นำหมูที่ค็องแล้วมาตัดเป็นชิ้นบางๆพอคำ รับประทานกับข้าวร้อน ๆ หมูค็องสามารถนำไปตัดแปลงเป็นอาหารอย่างอื่นได้ เช่น หั่นบาง ๆ ผัดกับผักหรือยำก็อร่อยหรือจะเติมน้ำตาลให้เป็นหมูหวานก็ได้

อาหารพื้นบ้านเหล่านี้ยังเป็นที่ยอมรับประทานของคนหลังสวนโดยทั่วไปแม้แต่ในตลาดก็มีผู้จัดทำขึ้นวางขายเพราะแม่บ้านปัจจุบันนี้ต้องช่วยพ่อบ้านทำมาหากินไม่มีเวลาปรุงอาหารจึงต้องซื้ออาหารถุง ดังนั้นอาหารเหล่านี้จึงหารับประทานได้ในตลาดหลังสวน

หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอหลังสวนจากข้อมูลของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชุมพรในปี พ.ศ. 2546 ปรากฏว่า หลังสวนมีผลิตภัณฑ์ในระดับ 4 ดาว และ 3 ดาว ซึ่งสามารถนำมาแบ่งกลุ่มได้ดังนี้คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารจากทะเล กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกล้วยเล็บมือนาง ผลิตภัณฑ์จากทุเรียน ผลิตภัณฑ์จากมังคุด ฯลฯ ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลในอำเภอหลังสวนซึ่งอยู่ในระดับ 4 ดาว ที่กำลังเร่งรัดพัฒนาไปสู่ระดับ 5 ดาวที่น่าสนใจมีดังนี้

1. กลุ่มอาหารทะเลแปรรูป จากตำบลปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน

1.1 ปลากรอบสามรส

ปลากรอบสามรส

ปลากรอบสามรส มีวิธีการทำดังนี้ นำปลาจิ้งจั้งซึ่งเป็นปลาทะเลที่มีขนาดเล็ก สด ๆ จากทะเลต้มให้สุก แล้วนำไปผึ่งแดดให้แห้ง หลังจากนั้นก็ทอดให้กรอบ นำมาปรุงรสที่ต้องการ แล้วนำไปอบแห้งด้วยไฟอ่อนๆ ให้แห้งสนิท ผึ่งให้แห้งก่อนบรรจุถุง

2. กลุ่มผลิตภัณฑ์จากทูเรียน คือ ทูเรียนกวนและทูเรียนทอดจาก ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน ซึ่งมีวิธีการทำดังนี้

2.1 ทูเรียนกวน

ทูเรียนกวนและทูเรียนทอด

การทำทุเรียนกวน

ทุเรียนกวนมีส่วนผสมคือทุเรียนสุกและน้ำตาลทรายในอัตราส่วน เนื้อทุเรียน 1 กิโลกรัม / น้ำตาลทราย 2 ชีดใช้ไฟแรงในขณะเริ่มกวนและเมื่อเริ่มแห้งก็อ่อนไฟลง กวนจนกว่าจะแห้ง กลิ้งได้ในกระทะ เพราะถ้าไม่แห้งจนกลิ้ง จะเก็บไว้ได้ไม่นาน เมื่อนำลงจากไฟตั้งให้อุ่นๆแล้วรีบบรรจุลงในภาชนะจะช่วยทำให้การบรรจุง่ายขึ้น ไม่ปิดฝาจนกว่าจะเย็นสนิท เก็บไว้ได้นานหลายเดือนโดยรสชาติไม่เปลี่ยน

2.2 ทุเรียนทอด

การทำทุเรียนทอด

สิ่งที่สำคัญมากในการทำทุเรียนทอดก็คือ จะต้องมีความชำนาญในการเลือกทุเรียนให้มีเนื้อในระยะเวลาที่พอเหมาะกับการนำมาทอดคือเนื้อต้องเริ่มเหลือง ส่วนใหญ่จะใช้ทุเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เพราะเนื้อมากทำเป็นแผ่นได้สวย วิธีทำคือ ต้มน้ำมันให้ร้อนใส่เนยและเกลือลงในน้ำมันเพื่อปรุงรส ใส่ทุเรียนที่หั่นเป็นแผ่นแล้วลงทอดจนสุกเหลืองกรอบ ตักขึ้นผึ่งให้น้ำมันแห้ง บรรจุถุง แต่ถ้าต้องการเก็บไว้ให้ได้นานควรอบอีกครั้งหนึ่งด้วยไฟอ่อนๆ

3. กลุ่มผลิตภัณฑ์จากมังคุด

หลังสวนเป็นเมืองที่มีมังคุดมากดังนั้นการแปรรูปมังคุดในรูปแบบต่างๆ จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เพราะมังคุดที่ขายไม่ได้ เช่น สุกจนผลเป็นสีดำ ลูกเล็กจนเกินไปหรือราคาถูกจนเกินไป ฯลฯ จำเป็นต้องนำมาแปรรูปซึ่งบางอย่างต้องใช้ทุนในการแปรรูปมาก เช่น ไวน์มังคุด แต่บางอย่างก็ทำง่าย ๆ เช่น มังคุดกวน ดังนั้นจึงขอแนะนำเสนอวิธีการทำไวน์มังคุดของหลังสวนซึ่งมีความน่าสนใจ และการทำมังคุดกวนซึ่งสามารถนำไปแปรรูปได้ในครัวเรือน ดังต่อไปนี้

3.1 ไวน์มังคุด

เลอ มองกุสคอง ชาโต เดอ หลังสวน เป็นชื่อไวน์มังคุดเพื่อสุขภาพที่มีวิธีการทำดังนี้คือ

นำมังคุดที่แก่จัดล้างให้สะอาด ปอกเปลือกคว้านเนื้อออกมา นำเนื้อที่ได้มาคั้นน้ำ ผสมน้ำตาลทรายประมาณ 15 % ผสมเชื้อยีสต์ V11 จากประเทศ ออสเตรเลีย แล้วนำเปลือกมังคุดมาบดเพื่อผลิตสีธรรมชาติ ใส่ลงไปในน้ำมังคุดที่คั้นไว้ เพื่อให้สีไวน์ที่ออกมามีสีสวยเหมือนไวน์แดงซึ่งเป็นที่นิยมของตลาด แล้วนำไปบ่มในภาชนะที่สะอาดประมาณอย่างน้อย 6 เดือน ไวน์ที่บ่มนานจะเป็นไวน์ที่มีรสชาติดี อร่อยถูกใจผู้ชอบดื่มไวน์

ไวน์มังคุดของหลังสวนกับงานหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ที่เมืองทองธานี กรุงเทพฯ

3.2 มังคุดกวน

มังคุดกวน

มังคุดกวน ใช้มังคุดซึ่งสุกงอมที่เรียกกันว่า “ มังคุดดำ ” วิธีการกวนก็ไม่ยาก เพียงแต่แกะเอาเนื้อมังคุดที่ผลสุกงอมใส่กระทะ ตั้งไฟแรงเคี่ยวไปเรื่อยๆพร้อมกับเติมน้ำตาลทรายและเกลือเล็กน้อย ให้มีรสหวานอมเปรี้ยวนิดๆ ซึ่งสัดส่วนน้ำตาลไม่แน่นอน

ใช้วิธีชิมรสตามชอบ แต่สำหรับผู้ที่ยังไม่ถนัดในการชิมก็อาจจะเทียบสูตรดังนี้ เนื้อมังคุด 1 กิโลกรัม / น้ำตาลทราย 2 ชีด เกลือ $\frac{1}{2}$ ช้อนชา ก็ได้ เลี้ยวไปจนแห้งแล้วกวนให้เหนียว ก่อนยกกลงใส่น้ำผึ้งขาว (มีขายตามร้านทำขนม) น้ำผึ้งขาวจะช่วยให้มังคุดเหนียว นานไม่คืนตัว เก็บใส่ภาชนะที่มีดซิจะทำให้เก็บได้นาน มังคุดกวนของอำเภอหลังสวน เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงมากอีกอย่างหนึ่ง

4. กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกล้วยเล็บมือนาง

กล้วยเล็บมือนางเมื่อเป็นผลสุก ใช้รับประทานสดเพราะรสชาติหวานหอม แต่ถ้ามีมากเกินไปรับประทานสดไม่ทัน ก็สามารถ นำมาแปรรูปได้หลายอย่าง เช่น กล้วยเล็บมือนางอบแห้ง กล้วยเล็บมือนางกวน ซึ่งใช้กล้วยที่สุกงอม หรือถ้าต้องการรับประทานกล้วยเล็บมือนางทอดกรอบอบสมุนไพร ก็ต้องใช้กล้วยเล็บมือนางในระยะแก่ประมาณ 70-80 % ดังนั้นจึงขอเสนอวิธีการแปรรูปกล้วยเล็บมือนางทอดกรอบอบสมุนไพรและกล้วยเล็บมือนางอบแห้ง ซึ่งมีแพร่หลายในอำเภอหลังสวน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 กล้วยเล็บมือนางทอดกรอบอบสมุนไพร

กล้วยเล็บมือนางทอดกรอบอบสมุนไพร

กล้วยเล็บมือนางทอดกรอบสมุนไพร มีวิธีการทำดังนี้ ใช้กล้วยที่แก่ประมาณ 70- 80 % นำมาหั่นเป็นแผ่น ทอดในน้ำมันให้สุกเหลือง นำขึ้นผึ่งให้แห้ง นำไปแช่น้ำเชื่อมใบเตยหอม เอาขึ้นผึ่งแล้วนำไปทอดอีกครั้งหนึ่ง ผึ่งให้แห้ง สุดท้ายอบด้วยไฟอ่อนๆอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เก็บไว้ได้นานโดยไม่เสียรสชาติ

4.2 กล้วยเล็บมือนางอบแห้ง

กล้วยเล็บมือนางอบแห้ง

กล้วยเล็บมือนางอบแห้ง มีวิธีการทำดังต่อไปนี้

ใช้กล้วยเล็บมือนางที่สุกงอมปอกเปลือกแล้วเขย่าให้กล้วยชื้นเพื่อการแตกตัวของน้ำหวานในผลกล้วย นำไปวางเรียงบนตะแกรง แล้วนำเข้าตู้อบที่อุณหภูมิประมาณ 110 องศาเซนติเกรด หรือถ้าใช้ตู้อบเตาถ่านที่ผลิตขึ้นเองก็ใช้ไฟปานกลาง เมื่อเริ่มแห้งก็ลดความร้อนลงและกลับด้าน ใช้เวลาในการอบแห้งประมาณ 20 - 24 ชั่วโมง จนกล้วยมีสีเหลืองเข้ม ปล่อยให้เย็น ตักแต่งให้สวยงามก่อนบรรจุกล่อง เก็บไว้ได้นานประมาณ 3 เดือนโดยสีไม่เปลี่ยน รสชาติไม่เสีย

ปัจจุบันนี้หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของอำเภอหลังสวน ที่อยู่ในระดับ 3 ดาวมีเป็นจำนวนมาก และคาดว่าในอีกไม่นานสินค้าเหล่านี้ก็จะได้รับการพัฒนาให้เป็นระดับ 4 ดาว และที่เป็นระดับ 4 ดาวอยู่แล้วก็แน่นอนว่าจะต้องพัฒนาให้อยู่ในระดับ 5 ดาว จนในที่สุดหลังสวนก็จะมีสินค้าที่มีมาตรฐาน สามารถส่งออกไปขายในต่างประเทศได้มากมายหลายอย่าง ดังนั้นการรักษาคุณภาพของสินค้าจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้ผลิตสินค้าจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนเองและมีความพยายามที่จะพัฒนาสินค้าให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จึงจะประสบความสำเร็จสูงสุด ดังนั้นจึงควรที่ทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรจะต้องช่วยกันสร้างสรรค์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวโดยเร่งด่วน

กิจกรรมท้ายเรื่อง

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่อง “ของดีเมืองหลังสวน” แล้ว
ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้สั้นๆ

1. จงระบุชื่อผลไม้ที่เป็นที่รู้จักของอำเภอหลังสวนอย่างน้อย 3 ชื่อ
2. ในอำเภอหลังสวนมีผลไม้ที่สามารถนำมาแปรรูปและได้รับความนิยมนิยมีอะไรบ้าง
3. นักเรียนเคยรับประทานอาหารพื้นบ้านที่กล่าวถึงบ้างหรือไม่ หรือเคย
รับประทานอาหารพื้นบ้านของหลังสวนที่นอกเหนือไปจากในเรื่องที่อ่านบ้างหรือไม่ จงระบุชื่ออาหารชนิดนั้น
4. นักเรียนรู้จักสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่นอกเหนือจากในหนังสือที่อ่านอีก
หรือไม่ จงระบุชื่อสินค้าที่รู้จัก
5. ให้นักเรียนเสนอวิธีการที่จะประชาสัมพันธ์ให้สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
เป็นที่รู้จักของคนไทยทั้งประเทศและชาวต่างชาติ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545) *เกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับทุเรียนลำดับที่ 23* กรุงเทพฯ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545) *เกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับมังคุด ลำดับที่ 25* กรุงเทพฯ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรีธา โมระมัติ (2540) *ต้นตำหรับการแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงเมืองหลังสวน* ชุมพร หลังสวนการพิมพ์
- คณะกรรมการดำเนินการฝ่ายประมวลเอกสาร (2544) *จดหมายเหตุ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชุมพร* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ ศุภสถาปาดพร้าว
- คณะกรรมการดำเนินงานก่อสร้าง (2546) *พิธีสมโภชน์พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 5* กรุงเทพฯ ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค
- ถ้วน พรหมโยธา (2534) *ประเพณีแห่พระแข่งเรือมรดกทางวัฒนธรรมแห่งลุ่มน้ำ หลังสวน* ชุมพร
- ธีรชฌานนท์ เจริญวิจิต (2543) *ขึ้นโขนชิงธง* กรุงเทพฯ ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค
- ประทีป สายเสน (2534) *ท้องถิ่นของราจังหวัดชุมพร* กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ แมสพับลิชชิง

ศึกษาธิการจังหวัดชุมพร สำนักงาน (2545) *ภูมิปัญญาพื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง
หลังสวน* หลังสวน

สันติสุข กฤดากร ม.ล. (2541) “การศึกษาและการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลป
กรรม อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์การศึกษาผู้ใหญ่และ
การศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยศิลปากร อุดรธานี

อำเภอหลังสวน สำนักงาน (2545) *บรรยายสรุปข้อมูลทั่วไปอำเภอหลังสวน*

ประวัติผู้เขียน

นางสรัญญา ทับเคลียว

เกิดวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2499 ณ บ้านเลขที่ 26 หมู่ 7 ตำบลท่ามะปลา
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

การศึกษา

ระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนวัดถ้ำเขาเงิน อำเภอหลังสวน
ระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนสวนศรีวิทยา อำเภอหลังสวน
ระดับป.กศ. สูง จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ
ระดับปริญญาตรี (ศษ.บ. ภาษาไทย)จากมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราชนนทบุรี

การทำงาน

พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2529 ครูผู้สอนโรงเรียนวัดถ้ำเขาเงิน อำเภอหลังสวน
พ.ศ. 2529 - ปัจจุบัน ครูผู้สอน ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนวัดราษฎร์บูรณาราม อำเภอหลังสวน

ที่อยู่ปัจจุบัน

11 / 1 ถ. แม่น้ำหลังสวน ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน
จังหวัดชุมพร 86110 โทรศัพท์ 077-541865

ปกหลัง

บทที่ 3

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร สรุปขั้นตอนและผลการศึกษาได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวน ที่ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของเมืองหลังสวนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

2. ขอบเขตของการสร้างหนังสือ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวน หมายถึง หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพรที่ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของเมืองหลังสวนหรืออำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งประกอบด้วย ย้อนอดีตเมืองหลังสวนวันนี้ของหลังสวน วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือยาวเที่ยวหลังสวน คนศิรีหลังสวน ของดีเมืองหลังสวน และ กิจกรรมท้ายเรื่อง

3. แนวทางการสร้างหนังสือ

3.1 ลักษณะของหนังสือ

หนังสือที่สร้างขึ้นคือหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะที่เน้นการเสริมทักษะการอ่านและส่งเสริมความรักความภาคภูมิใจท้องถิ่น ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

ในการสร้างและพัฒนาหนังสือ มี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นการสร้างหนังสือโดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในการกำหนดโครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา ขั้นปรับปรุงคุณภาพโดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และขั้นการตรวจสอบคุณภาพโดยการนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วให้นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายอ่านและเก็บข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 การสร้างหนังสือ

1) การศึกษาหลักสูตร ในการศึกษาหลักสูตรได้พิจารณาสาระและมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือ

2) ศึกษาข้อมูลของอำเภอหลังสวน โดยศึกษาจากหนังสือและเอกสารเพื่อนำไปใช้ในการสร้างหนังสือ

3) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็น แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีคุณภาพ

4) กำหนดโครงสร้างหนังสือ โครงสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องเมืองหลังสวน โดยนำผลการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและกรอบความรู้เรื่องเมืองหลังสวน มาเป็น แนวทางในการ กำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของหนังสือ

1) มีความรู้ในเรื่องเมืองหลังสวน

2) มีความเพลิดเพลิน มีทักษะด้านการอ่านและมีความภาคภูมิใจ
ในท้องถิ่น ตลอดจนมีนิสัยรักการอ่าน

3) นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุปเนื้อหาที่นำมาเขียน มีดังต่อไปนี้

1. ย้อนอดีตเมืองหลังสวน

1.1 ที่มาของคำว่า “หลังสวน”

1.2 เมืองหลังสวน จังหวัดเก่า อำเภอใหม่

1.3 การเสด็จประพาสเมืองหลังสวนของรัชกาลที่ 5

1.4 หลังสวนกับสงครามโลกครั้งที่ 2

2. วันนี้ของหลังสวน

2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะทั่วไป (ทำเลที่ตั้ง / ขนาด / อาณาเขต /
ภูมิประเทศ / ภูมิอากาศ)

2.2 สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง (ประชากร / ศาสนาและวัฒนธรรม /
อาชีพ / การคมนาคม / การเมือง / การปกครอง)

3. วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน

3.1 เพลงบอก

3.2 เพลงนา

3.3 เพลงเรือ

4. มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือยาว

4.1 ประวัติงานประเพณีแข่งเรือ

4.2 กว่าจะมาเป็นเรือยาว

4.3 เอกลักษณ์การแข่งเรือเมืองหลังสวน “หนึ่งเดียวในสยาม”

5. เที้ยวหลังสวน

5.1 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพร/
ถ้ำเขาเกรียบ / อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองเพร่า / เกาะพิทักษ์)

5.2 สถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน (พระอารามหลวงวัดขันเงิน
วัดราษฎร์บูรณาราม / ถ้ำเขาเงิน)

6. คนดีศรีหลังสวน

6.1 พระยาจรูญราชโกการ

6.2 พระเทพวงศาจารย์

6.3 พระเทพญาณ โมลี

6.4 นายสุวัฒน์ วรดิลก

6.5 ครูสุรินทร์ ขุนทวุฒิ

7. ของดีเมืองหลังสวน

7.1 ผลไม้ (ทุเรียน / มังคุด / กล้วยเล็บมือนาง)

7.2 อาหารพื้นบ้านเมืองหลังสวน (หมกั่วเคย / มะพร้าวคั่ว / หมกั่ว)

7.3 หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปลากรอบสามรส / ทุเรียนกวน / ทุเรียนทอด
กล้วยเล็บมือนางกรอบอบสมุนไพร / กล้วยเล็บมือนางอบแห้ง / ไวน้มังคุด /
มังคุดกวน)

สรุปลักษณะของหนังสือ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่องที่น่ามาเป็นแนวทางในการเขียนคือ ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของเมืองหลังสวน
3. กำหนดชื่อเรื่องให้เหมาะกับหัวข้อเรื่อง
4. โครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วย เนื้อเรื่องและกิจกรรมท้ายเรื่อง
5. แนวการเขียนเป็นแบบสารคดีโดยมีสาระที่ให้ความรู้และความคิดแก่ผู้อ่าน
6. รูปเล่มหนังสือใช้ขนาด 18.5 X 26 เซนติเมตร หรือขนาด 8 หน้ายก

4. ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือ

การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือได้ดำเนินการดังนี้

- 4.1 ตรวจสอบความถูกต้องของขอบข่ายเนื้อหา โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
- 4.2 ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 4.3 ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายประเมิน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การตรวจแต่ละขั้นมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การตรวจสอบความถูกต้องของขอบข่ายโครงร่างเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบความถูกต้องของขอบข่ายโครงร่างเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลปรากฏดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ขอบข่ายโครงร่างเนื้อหาที่มีความถูกต้องชัดเจน หัวข้อเรื่องและเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน เนื้อหาที่มีความเหมาะสมให้ความรู้ได้ครอบคลุมหัวข้อเรื่อง หัวข้อเรื่องแบ่งได้น่าสนใจและครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเมืองหลังสวน ค่าระดับความสอดคล้อง 0.98 ซึ่งหมายความว่า สามารถนำไปดำเนินการสร้างหนังสือได้ต่อไป

4.2 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญผลปรากฏดังนี้

4.2.1 ด้านการจัดทำรูปเล่ม

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน อยู่ในระดับมากที่สุด การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับผู้อ่าน และการพิมพ์ตัวสะกด การันต์ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทยอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.1

4.2.2 ด้านเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ความยาวแต่ละตอนเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน อยู่ในระดับ เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเมืองหลังสวน การแบ่งเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม หัวข้อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อหา การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย ชวนติดตาม และเนื้อหาส่งเสริมความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นให้แก่ผู้เรียนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าระดับคะแนน 4.3

4.2.3 ด้านภาพประกอบ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ภาพช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่ดี ปริมาณภาพเหมาะสมกับเนื้อหา ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา การจัดเรียงภาพมีความเหมาะสมกับหน้าหนังสือ ภาพประกอบมีความชัดเจนน่าสนใจและขนาดของภาพเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.3

4.2.4 ด้านการใช้ภาษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า การใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านภาษาที่ใช้ในการอภิปรายเนื้อหาชัดเจน ภาษาที่ใช้สละสลวยน่าอ่าน การใช้ภาษาถูกต้องและชัดเจนเข้าใจง่าย อยู่ในระดับดี โดยมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย 3.8

4.2.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องเมืองหลังสวน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียนและใช้เป็นสื่อส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.3

4.2.6 ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยรวมของหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญ

จากการประเมินคุณภาพหนังสือทุกด้าน สามารถสรุปคุณภาพของหนังสือโดยรวมได้ว่า หนังสือมีคุณภาพและมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย 3.9

4.3 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยนักเรียน

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยให้นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏดังนี้

4.3.1 ด้านการจัดทำรูปเล่ม

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การออกแบบปกหน้าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดมีความเหมาะสมและขนาดของตัวหนังสือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.2

4.3.2 ด้านเนื้อหา

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาในหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเมืองหลังสวน การลำดับเนื้อหาเข้าใจง่าย ชวนติดตาม กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและเนื้อหาส่งเสริมให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.2

4.3.3 ด้านภาพประกอบ

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การวางภาพมีความเหมาะสมกับหน้าหนังสือ จำนวนภาพมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ภาพมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ภาพชัดเจน น่าสนใจ ขนาดของภาพมีความเหมาะสมและภาพช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้นอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.3

4.3.4 ด้านการใช้ภาษา

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การใช้ภาษาเหมาะสมกับนักเรียน การอธิบายเนื้อหาชัดเจนและเข้าใจง่ายอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.2

4.3.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า หนังสือช่วยให้ค้นคว้าเรื่องเมืองหลังสวนได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อ่านแล้วทำให้เกิดความรู้สึกรักและภาคภูมิใจใน

ท้องถิ่นและ หนังสือเล่มนี้ช่วยให้เกิดนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย 4.7

4.3.6 ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยรวมของหนังสือของนักเรียน

จากการประเมินคุณภาพโดยรวมของหนังสือจากนักเรียน สามารถสรุปคุณภาพของหนังสือโดยรวมได้ว่า หนังสือมีคุณภาพเหมาะสมกับผู้เรียนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย 4.4

5. อภิปรายผล

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล สรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านการจัดทำรูปเล่ม

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ลักษณะของปกหนังสือน่าสนใจชวนให้เปิดอ่าน และขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นว่า ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมกับผู้อ่าน โดยสรุปแล้วด้านการจัดทำรูปเล่มในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

เมื่อนำมาให้ นักเรียนอ่านนักเรียนมีความคิดเห็นว่า ลักษณะปกหนังสือ น่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดของเล่มและขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสม คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ศึกษาได้จัดทำปกหนังสือให้มีภาพสอดคล้องกับเนื้อหาโดยใช้สีภาพดึงดูดใจและมีชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อหาภายในเล่มซึ่งสอดคล้องกับที่กัญญาพร นิตยะประภา (2534 :70-77) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบปกเอาไว้ว่า การออกแบบปกต้องออกแบบปกให้ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของเด็ก ด้วยสีและภาพที่ตรงกับเนื้อเรื่อง โดยเลือกเอาตอนที่ น่าสนใจ สีสปกควรเป็นสีโดดเด่น บนปกควรเขียนชื่อหนังสือ ใช้ตัวหนังสือตัวโตสะดุดตากว่าอักษรเนื้อเรื่อง ไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์เพราะจะทำให้อ่านยาก นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ยึดถือเกณฑ์การประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็กวัย 12-14 ปี ของชุตินา สัจจามันท์และคณะ (2543 : 115) ที่กล่าวว่า การจัดทำรูปเล่มในส่วนของปกจะต้องออกแบบปกให้น่าสนใจ มีความเหมาะสมกับเนื้อหา

ส่วนขนาดของเล่มผู้ศึกษาใช้ขนาด 8 หน้ายก (18.5 x 26 ซม.) ซึ่งสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2536 : 72) ที่กล่าวว่า ขนาดของหนังสือควรมีกะทัดรัด ไม่ใหญ่หรือกว้าง

เกินไปเพราะเด็กจะถือได้ไม่สะดวกและหนังสือที่มีขนาดพอเหมาะกับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นก็คือ ขนาด 8 หน้ายกหรือ 16 หน้ายก

ขนาดของตัวอักษรที่ใช้พิมพ์อ่านง่าย ชัดเจนและสวยงามโดยผู้ศึกษาใช้ขนาด 16 พ้อยท์ ในตัวปกติทั่วไปและใช้ 18 พ้อยท์หนา เป็นหัวข้อเรื่องใหญ่และ 16 พ้อยท์หนาในหัวข้อย่อย เพื่อเน้นความสำคัญ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ด้านการจัดทำรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลวงสวนมีความเหมาะสม

5.2 ด้านเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในด้านความยาวของเนื้อหาในแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับนักเรียนอยู่ในระดับดีมากและให้ความรู้ในเรื่องเมืองหลวงสวนอยู่ในระดับดี

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาในหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเมืองหลวงสวนอยู่ในระดับดีมาก อีกทั้งเนื้อหาส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ ช่วยให้รู้จักท้องถิ่น ปลูกฝังความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสร้างนิสัยรักการอ่าน อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ศึกษาได้นำเสนอเนื้อหาที่มีสาระสำคัญสอดคล้องกับความคิดเห็นของ จินตนา ไบกาชุย (2537 : 159) ที่กล่าวไว้ในเรื่องการกำหนดเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเอาไว้ว่า “สภาพของท้องถิ่นหรือปัญหาในท้องถิ่นก็สามารถนำมาเป็นหัวข้อเรื่องในการเขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ได้ โดยเฉพาะสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งสามารถจะอวดคนต่างถิ่นให้รู้จักของดีในท้องถิ่นของตนได้” และที่สำคัญผู้ศึกษาได้นำแนวทางของเกณฑ์การประเมินหนังสือ สารคดีของ ชูติมา สัจจามันท์ และคณะ (2543 : 116) ที่กล่าวว่า เนื้อหาของหนังสือประเภทสารคดีจะต้องเป็นเนื้อหาที่ให้ความรู้ที่ถูกต้อง ทันสมัยและเหมาะสมกับวัยของเด็ก เนื้อหาต้องให้ความเพลิดเพลิน ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม มาใช้ในการดำเนินเรื่องทุกเนื้อหา

ดังนั้นด้านเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นจึงมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหนังสือที่สร้างขึ้นในครั้งนี้คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเมืองหลวงสวน ปลูกฝังความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียน มีความเพลิดเพลิน มีทักษะการอ่านและเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน

5.3 ด้านภาพประกอบ

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องภาพประกอบอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและให้คำแนะนำชี้แนะว่า ภาพที่ใช้ประกอบควรเป็นภาพสีธรรมชาติและขนาดของภาพจะต้องชัดเจน จะทำให้น่าสนใจกว่าภาพขาวดำที่มีขนาดเล็ก หลังจากปรับปรุงด้านภาพประกอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาให้เด็กนักเรียนอ่าน นักเรียนมีความคิดเห็นในเรื่องภาพประกอบอยู่ในเกณฑ์

ดี ทำให้ได้ข้อสรุปว่า การใช้ภาพสีธรรมชาติที่มีขนาดชัดเจนจะช่วยให้เนื้อหาชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับถวัลย์ มาศจรัส (2538 : 122-124) ที่กล่าวไว้สรุปว่า การเขียนสารคดีต้องมีภาพประกอบ เพราะภาพถ่ายสีธรรมชาติที่สวยงามจะช่วยเสริมเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าได้ไปรับรู้เรื่องราวดังกล่าวด้วยตนเอง ทั้งช่วยให้งานเขียนมีความสมบูรณ์ น่าเชื่อถือและยังช่วยทำให้ผู้อ่านสนใจด้วย

5.4 ด้านการใช้ภาษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในเรื่องการใช้ภาษาระดับคะแนนเฉลี่ย 3.8 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำแก้ไขในเรื่องของการใช้ภาษาให้สละสลวย การใช้คำเชื่อมเพื่อให้เนื้อหาสอดคล้องกัน ผู้ศึกษาได้แก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปให้นักเรียนอ่าน

นักเรียนมีความคิดเห็นว่าภาษาที่ใช้ชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมกับนักเรียนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้มีผลมาจากผู้ศึกษาได้ใช้ภาษาในการเขียนหนังสือที่เข้าใจง่าย ไม่มีศัพท์ยาก การอธิบายเนื้อหาชัดเจนเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมพร จารุณี (2540 : 5-8) ที่กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องราวได้กล่าวคือ ใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่ความรู้และประสบการณ์ทางด้านการใช้ภาษาของผู้อ่าน นอกจากนี้ผู้ศึกษายังยึดหลักการประเมินค่าหนังสือประเภทสารคดีของซุติมา สัจจันท์และคณะ (2543 : 116) ที่กล่าวว่า เกณฑ์การประเมินภาษานั้นพิจารณาจากภาษาต้องสละสลวย ชัดเจนถูกต้อง เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

ดังนั้นการใช้ภาษาในหนังสือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จึงมีความเหมาะสมในการที่จะนำไปให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านได้

5.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับคือมีความรู้ในเรื่องเมืองหลังสวนอยู่ในระดับดีมากซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหนังสือ

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ช่วยให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องเมืองหลังสวนในด้านต่าง ๆ และทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นอยู่ในระดับดีมาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ศึกษา ได้ค้นคว้าเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์เหมาะสมเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้ ช่วยให้ครูและนักเรียนรู้จักเมืองหลังสวนได้ดีขึ้น ปลูกฝังให้นักเรียนรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับโกวิท วรพิพัฒน์ (2532 : 3-6) ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ท้องถิ่นต้องการจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรักท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้นและยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความต้องการ

พัฒนาและสร้างสรรค์ท้องถิ่นของตน เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นจึงเป็นความจำเป็นมากที่คนในท้องถิ่นทุกคนควรได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง นอกจากนั้นผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนยังมีความคิดเห็นว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ช่วยให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ศึกษาได้ยึดคำกล่าวของสมพร จารุณภู (2540 : 5-8) ที่กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้ความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ดังนั้นการเสนอเรื่องราวของท้องถิ่นที่เด็กเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นนั้นย่อมจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจอยากอ่านเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง อันก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวนที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ สามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สาระการอ่าน มาตรฐาน ท. 1.1 ที่กำหนดไว้ว่า “ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านเพื่อสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่าน”

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไปก็คือ

1. ควรศึกษาเนื้อหาความรู้ ข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับเรื่องราวของท้องถิ่นและให้ครอบคลุมเนื้อหาในทุก ๆ ด้านและที่สำคัญจะต้องศึกษาหลักสูตร เพื่อความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นและความต้องการของท้องถิ่น
2. ควรนำเนื้อหาอำเภออื่น ๆ ที่น่าสนใจของจังหวัดชุมพร สามารถมาสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนได้อีก
3. ควรนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปทดลองใช้โดยศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน เจตคติต่อท้องถิ่น และนิสัยรักการอ่าน เป็นต้น
4. ควรสำรวจความต้องการของผู้เรียนในเรื่องเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นที่ต้องการจะอ่าน แล้วให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาข้อมูลจากท้องถิ่นของตนเองเพื่อนำมาสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545) *เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนลำดัด*
ที่ 23 กรุงเทพฯ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545) *เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมังคุดลำดัดที่*
25 กรุงเทพฯ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ (2539) “*ความสำคัญของหนังสือ*” ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่24
เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2539 ที่หอประชุมคุรุสภา กรุงเทพฯ คุรุสภา
- กรีธา โมระมัตติ (2540) *ต้นตำรับการแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงเมืองหลังสวน* ชุมพร หลังสวนการพิมพ์
- กัญชุลิกา กล้วยกลาง (2542) “*การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสุโขทัย*
สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนา นุขุนทรู (2539) “*การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*
ปีที่ 3 เรื่อง การละเล่นของเด็กโคกโพธิ์” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ (อค์สำเนา)
- กิตติศักดิ์ วิจิสุวรรณ (2537) “*ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชา*
สังคมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์
มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกวิท วรพิพัฒน์ (2532) “*นันททัศนะ : บทบาทของท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร*” สารพัฒนา
หลักสูตร 88 กรกฎาคม : 3-6
- ขจิต ศิกษมัตติและคณะ *เมืองหลังสวน อนุสรณ์ 100 ปี สวนศรี พ.ศ. 2442 – พ.ศ. 2542* กรุงเทพฯ
ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสาร (2544) *จดหมายเหตุวัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์*
เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชุมพร กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการการดำเนินงานก่อสร้าง (2546) *พิธีสมโภชน์พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5*
จุฬาลงกรณ์ กรุงเทพฯ ธนาเพรส แอน กราฟฟิค
- จันทร์ ทงสมักร (2541) “*การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่น*

นครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมต้น” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- จิราภรณ์ เขาวานา (2542) “การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เทียมเมืองนคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ อุดรธานี
- จินตนา ไบกาชุย (2537) *การเขียนสื่อการเรียนการสอน* กรุงเทพฯ สิริวิยาศาสตร์
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) *การทำหนังสือสำหรับเด็ก* นครศรีธรรมราช ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
- ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ (2523) *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก* นครศรีธรรมราช ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
- ชนัญดา ฤทธิ์แดง (2542) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ
สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชนิตา คราทอง (2543) “การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เทียมเมืองสงขลา สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ อุดรธานี
- ชุตินา สัจจามันท์และคณะ (2543) *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวรรณกรรมไทย* หนังสือชุดงานวิจัยด้าน
ภาษาไทย อันดับที่ 2 สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ กรมศาสนา
- ณรงค์ ทองปาน (2525) *การสร้างหนังสือสำหรับเด็กอายุ 8-10 ปี* ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- ถวัลย์ มาศจรัส (2538) *เทคนิคและตัวอย่างการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่าน
เพิ่มเติม* กรุงเทพฯ มิติใหม่
- ถ้วน พรหมโยธา (2534) *ประเพณีแห่พระแข่งเรือมรดกทางวัฒนธรรมแห่งลุ่มน้ำหลังสวน* ชุมพร
- ธีรชฎามานนท์ เจริญวิจิตร (2543) *ขึ้น โชนชิงธง* กรุงเทพฯ ธนาเพรส แอนด์กราฟฟิค
- นภลัย สุวรรณธาดา (2524) “การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยเรื่อง หิโตปเทศ
กำกลอน สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2531) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย หน่วย
ที่ 9 หน้า 527-537* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นันทกาญจน์ อัจฉินาจารย์ (2544) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณีท้องถิ่นระยอง สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แขนงหลักสูตรและ

การสอน สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บันลือ พฤษะวัน (2532) *มิติใหม่ในการสอนอ่าน* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
ประทีป สายเสน (2533) *ห้องถิ่นของเรา 1 จังหวัดชุมพร* กรุงเทพฯ แมสพับลิชชิง
ภิญญาพร นิตยประภา (2534) *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก* กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์
แมนมาส ชวลิต (2540) *หนังสือและสื่อเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้*

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว

รัฐจวน อินทรกำแหง (2520) *วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น* กรุงเทพฯ ดวงกลม
รัตพร ชังธาดา (2531) *หนังสือสำหรับเด็กมหาสารคาม* ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสำนัก

วิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

ราชบัณฑิตยสถาน (2525) *พจนานุกรม* กรุงเทพฯ อักษรเจริญทัศน์

วรพร ปายะนันท์ (2538) “การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เที้ยวเมืองแปดริ้ว ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา (อัคราณา)

วันชมพู ยี่มรุ่งเรือง (2534) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง การอนุรักษ์ป่าชายเลน สำหรับ นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา อัคราณา

วิชาการ กรม กระทรวงศึกษาธิการ (2544) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*

กรุงเทพฯ องค์การส่งเสริมการค้าและพัฒนา

วินัย รอดง่าย (2534) *การเขียนและจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน* กรุงเทพฯ ตะเกียง
ศรีรัตน์ เ็จกลิ่นจันทร์ (2538) *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน* กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช

สมทรง พิทักษ์พิเศษ (2541) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยรามัญ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

แขนงหลักสูตรและการสอน สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สมพร จารุณี (2538) *คู่มือการเขียนบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก* หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย
อันดับที่ 4 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว

_____ (2540) *การจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์* กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนา
หนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สนั่น มีขันหมาก (2537) *วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก* กรุงเทพฯ เท็คโโปรโมชัน
แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย (2543) “ความสำคัญของการอ่าน” ในการประชุม
ใหญ่สามัญประจำปี 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เชียงราย

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม*

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545) *เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนลำดับที่ 23* กรุงเทพฯ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545) *เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมังคุดลำดับที่ 25* กรุงเทพฯ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ (2539) “*ความสำคัญของหนังสือ*” ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 24 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2539 ที่หอประชุมคุรุสภา กรุงเทพฯ คุรุสภา
- กรีธา โมระมัตติ (2540) *ต้นตำรับการแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงเมืองหลังสวน* ชุมพร หลังสวนการพิมพ์
- กัญชุลิกา กล้วยกลาง (2542) “*การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสุโขทัยสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6*” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนา นุขุนทรู (2539) “*การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การละเล่นของเด็กโคกโพธิ์*” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ (อค์สำเนา)
- กิตติศักดิ์ วิจิสุวรรณ (2537) “*ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกวิท วรพิพัฒน์ (2532) “*นันททัศนะ : บทบาทของท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร*” สารพัฒนาหลักสูตร 88 กรกฎาคม : 3-6
- ขจิต ศิกษมัตติและคณะ *เมืองหลังสวน อนุสรณ์ 100 ปี สวนศรี พ.ศ. 2442 – พ.ศ. 2542* กรุงเทพฯ ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสาร (2544) *จดหมายเหตุวัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชุมพร* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการการดำเนินงานก่อสร้าง (2546) *พิธีสมโภชน์พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 จุฬาลงกรณ์* กรุงเทพฯ ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค
- จันทร์ ทงสมักร (2541) “*การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่น*

นครศรีธรรมราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมต้น” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- จิราภรณ์ เขาวานา (2542) “การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เทียมเมืองนคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ อุดรธานี
- จินตนา ไบกาชุย (2537) การเขียนสื่อการเรียนการสอน กรุงเทพฯ สิริวิทยาสถา
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) การทำหนังสือสำหรับเด็ก นครศรีธรรมราช ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
- ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ (2523) การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก นครศรีธรรมราช ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
- ชนัญดา ฤทธิ์แดง (2542) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ
สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชนิตา คราทอง (2543) “การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เทียมเมืองสงขลา สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ อุดรธานี
- ชุตินา สัจจามันท์และคณะ (2543) การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวรรณกรรมไทย หนังสือชุดงานวิจัยด้าน
ภาษาไทย อันดับที่ 2 สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ กรมศาสนา
- ณรงค์ ทองปาน (2525) การสร้างหนังสือสำหรับเด็กอายุ 8-10 ปี ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- ถวัลย์ มาศจรัส (2538) เทคนิคและตัวอย่างการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่าน
เพิ่มเติม กรุงเทพฯ มิติใหม่
- ถ้วน พรหมโยธา (2534) ประเพณีแห่พระแข่งเรือมรดกทางวัฒนธรรมแห่งลุ่มน้ำหลังสวน ชุมพร
- ธีรชฎามานนท์ เจริญวิจิตร (2543) ขึ้น โชนชิงธง กรุงเทพฯ ธนาเพรส แอนด์กราฟฟิค
- นภลัย สุวรรณธาดา (2524) “การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยเรื่อง หิโตปเทศ
กำกลอน สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2531) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย หน่วย
ที่ 9 หน้า 527-537 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นันทกาญจน์ อัจฉินาถ (2544) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณีท้องถิ่นระยอง สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แขนงหลักสูตรและ

การสอน สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บันลือ พุกกะวัน (2532) *มิติใหม่ในการสอนอ่าน* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
ประทีป สายเสน (2533) *ห้องถิ่นของเรา 1 จังหวัดชุมพร* กรุงเทพฯ แมสพับลิชชิง
ภิญญาพร นิตยประภา (2534) *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก* กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์
แมนมาส ชวลิต (2540) *หนังสือและสื่อเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้*

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว

รัฐจวน อินทรกำแหง (2520) *วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น* กรุงเทพฯ ดวงกลม
รัตพร ชังธาดา (2531) *หนังสือสำหรับเด็กมหาสารคาม* ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสำนัก

วิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

ราชบัณฑิตยสถาน (2525) *พจนานุกรม* กรุงเทพฯ อักษรเจริญทัศน์

วรพร ปายะนันท์ (2538) “การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เที้ยวเมืองแปดริ้ว ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา (อัคราณา)

วันชมพู ยี่มรุ่งเรือง (2534) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง การอนุรักษ์ป่าชายเลน สำหรับ นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา อัคราณา

วิชาการ กรม กระทรวงศึกษาธิการ (2544) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*

กรุงเทพฯ องค์การส่งเสริมการค้าและพัฒนา

วินัย รอดง่าย (2534) *การเขียนและจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน* กรุงเทพฯ ตะเกียง
ศรีรัตน์ เ็จกลิ่นจันทร์ (2538) *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน* กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช

สมทรง พิทักษ์พิเศษ (2541) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยรามัญ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

แขนงหลักสูตรและการสอน สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สมพร จารุณี (2538) *คู่มือการเขียนบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก* หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย
อันดับที่ 4 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว

_____ (2540) *การจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์* กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนา
หนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สนั่น มีขันหมาก (2537) *วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก* กรุงเทพฯ เท็คโพรโมชัน
แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย (2543) “ความสำคัญของการอ่าน” ในการประชุม
ใหญ่สามัญประจำปี 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เชียงราย

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายอุทัย ชูโชติ
ข้าราชการบำนาญ อดีตศึกษาธิการอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
วิทยากรลูกเสือชาวบ้าน 122 รุ่น
กรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอหลังสวน ฯลฯ
2. นายสุรินทร์ ขุนทวุฒิ
ข้าราชการบำนาญ อดีต อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนวัดขันเงิน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ผู้ทรงคุณวุฒิของอำเภอหลังสวน
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
พ่อตัวอย่างแห่งชาติของจังหวัดชุมพรปี 2546 ฯลฯ
3. นายลักขไชย มลอุ้น
ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดประสาธนิกร อำเภอหลังสวน
จังหวัดชุมพร
วิทยากรแกนนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2542
ประธานโครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อำเภอหลังสวน

ภาคผนวก ข

การประเมินความถูกต้องของโครงสร้างข้อบ่งชี้เนื้อหา

1. ผลการวิเคราะห์ความถูกต้องเหมาะสมของโครงร่างขอบข่ายเนื้อหา

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านความถูกต้องเหมาะสมของโครงร่างขอบข่ายเนื้อหา
ปรากฏผลดังตาราง

ข้อ	หัวข้อ / เนื้อหา	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1.	ย้อนอดีตเมืองหลังสวน				
1.1	ที่มาของคำว่า “หลังสวน	1	1	1	1
1.2	เมืองหลังสวน จังหวัดเก่า อำเภอใหม่	1	1	1	1
1.3	การเสด็จประพาสเมืองหลังสวนของรัชกาลที่ 5	1	1	1	1
1.4	หลังสวนกับสงครามโลกครั้งที่ 2	1	1	0	0.37
รวม					0.92
2.	วันนี้ของหลังสวน				
2.1	สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะทั่วไป (ทำเลที่ตั้ง / ขนาด / อาณาเขต / ภูมิประเทศ/ ภูมิอากาศ / การคมนาคม)	1	1	1	1
2.2	สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง (ประชากร / ศาสนา / อาชีพ / การเมือง / การปกครอง)	1	1	1	1
รวม					1
3.	วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน				
3.1	เพลงบอก	1	1	1	1
3.2	เพลงนา	1	1	1	1
3.3	เพลงเรือ	1	1	1	1
รวม					1

ข้อ	หัวข้อ / เนื้อหา	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
4.	มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือ				
4.1	ประวัติจานประเพณีแห่พระแข่งเรือ	1	1	1	1
4.2	กว่าจะมาเป็นเรือยาว	1	1	1	1
4.3	เอกลักษณ์การแข่งเรือเมืองหลังสวน	1	1	1	1
รวม					1
5.	เที่ยวหลังสวน				
5.1	สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพร / ถ้ำเขาเกียบ / อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองเเพรา)	1	1	1	1
5.2	สถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน (วัดขันเงิน / วัดราษฎร์บูรณาราม / ถ้ำเขาเงิน)	1	1	1	1
รวม					1
6.	คนดีศรีเมืองหลังสวน	1	1	1	1
6.1	พระเทพวงศาจารย์				
6.2	พระเทพญาณโมลี	1	1	1	1
6.3	พระยาจรูญราชโกการ	1	1	1	1
6.4	นายสุวัฒน์ วรรดิกล	1	1	1	1
6.5	ครูสุรินทร์ ขุนทวุดิ	1	1	1	1
รวม					1
7.	ของดีเมืองหลังสวน				
7.1	ผลไม้ (ทุเรียน / มังคุด / กล้วยเล็บมือนาง)	1	1	1	1
7.2	อาหารพื้นเมืองหลังสวน (หมูคั่วเคย / มะพร้าวคั่ว / หมูค้อง)	1	1	1	1
7.3	หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปลากรอบ / ทุเรียนทอด / ทุเรียนกวน / กล้วยเล็บมือนางอบ / ไวน์มังคุด / มังคุดกวน)				
รวม					1

สรุปผลการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของโครงร่างขอบข่ายเนื้อหา
ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมของโครงร่างขอบข่าย
 เนื้อหาโดยสรุปรวม

หัวข้อประเมิน	ค่า IOC
1. ย้อนอดีตเมืองหลังสวน	0.92
2. วันนีของหลังสวน	1
3. วัฒนธรรมทางภาษา : เพลงพื้นบ้าน	1
4. มรดกวัฒนธรรม : การแข่งเรือ	1
5. เทียวหลังสวน	1
6. คนดีศรีหลังสวน	1
7. ของดีเมืองหลังสวน	1
รวม	0.98

จากตารางที่ 1 และ 2 สรุปได้ว่า โครงร่างเนื้อหา มีความเหมาะสมถูกต้อง หัวข้อ
 เรื่องและเนื้อหาสัมพันธ์กัน โครงร่างขอบข่ายเนื้อหามีระดับค่าความสอดคล้อง 0.98 หมายความว่า
 ขอบข่ายโครงร่างเนื้อหาตามที่นำเสนอ สามารถนำไปดำเนินการสร้างหนังสือได้ต่อไป

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาวลิตร์ ผู้ภักดี ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโปรแกรม
วิชาภาษาไทย รองคณะบดีฝ่ายวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เขียนตำราวิชาการ “ภาษาศาสตร์เบื้องต้น” และ
“การพูดทางวิทยุและโทรทัศน์”
2. นายธนศรี ชาญเซาวี ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพรเขต 1
คณะทำงานของกรมวิชาการด้านการวิเคราะห์แบบเรียน ภาษาไทย
3. นางสุปรียา ศรีสง ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนปิยะพัฒนาราม อำเภอละแม
จังหวัดชุมพร วิทยากรการพัฒนาหลักสูตรและการปรับกระบวนการทศวรรษที่ 2546

ภาคผนวก ง

การประเมินคุณภาพของหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ศึกษาได้ออกแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการจัดทำรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ โดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ และเกณฑ์การตัดสินจากคะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนน 4.50 – 5.00	หมายความว่า	ดีมาก	มีค่า	5	คะแนน
คะแนน 3.50 – 4.49	หมายความว่า	ดี	มีค่า	4	คะแนน
คะแนน 2.50 – 3.49	หมายความว่า	ปานกลาง	มีค่า	3	คะแนน
คะแนน 1.50 – 2.49	หมายความว่า	พอใช้	มีค่า	2	คะแนน
คะแนน 1.00 – 1.49	หมายความว่า	ควรแก้ไข	มีค่า	1	คะแนน

2.1 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือ ในด้านการจัดทำรูปเล่ม ปรากฏผลตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือ ในด้านการจัดทำรูปเล่ม

ความคิดเห็นด้านการจัดทำรูปเล่ม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน	-	2	1	-	-	3.7
2. การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา		3	-	-	-	4.0
3. ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามประเภทของหนังสือ	2	1	-	-	-	4.7
4. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	2	1	-	-	-	4.7
5. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	-	2	1	-	-	3.7
6. การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย	-	3	-	-	-	4.0
รวม	4	12	2	-	-	4.1

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดเล่มและขนาดตัวอักษรเหมาะกับวัยของผู้อ่านอยู่ในระดับดีมาก ส่วนการออกแบบ

ปกและการพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทยอยู่ในระดับดี สรุปโดยภาพรวมได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านการจัดทำรูปเล่มอยู่ในระดับดีโดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.1

2.2 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือ ในด้านเนื้อหา ปรากฏผลตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือ ในด้านเนื้อหา

ความคิดเห็นด้านเนื้อหา	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเมืองหลังสวน	1	2	-	-	-	4.3
2. การแบ่งเนื้อหาแต่ละตอน มีความเหมาะสม	1	2	-	-	-	4.3
3. หัวข้อเรื่องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา	1	2	-	-	-	4.3
4. ความยาวของเนื้อหาในแต่ละตอนเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	2	1	-	-	-	4.7
5. การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย ชวนติดตาม	-	3	-	-	-	4.0
6. เนื้อหาส่งเสริมความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นให้แก่ผู้เรียน	-	3	-	-	-	4.0
รวม	5	13	-	-	-	4.3

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า เนื้อหาของหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับเมืองหลังสวน การแบ่งเนื้อหาแต่ละหัวข้อมีความสัมพันธ์กันและเหมาะสม เนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย ส่งเสริมความรักความภูมิใจในท้องถิ่นให้แก่ผู้เรียนอยู่ในระดับดี ส่วนความยาวของเนื้อหาในแต่ละตอนเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านอยู่ในระดับดีมาก สรุปโดยภาพรวมได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.3

2.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือในด้านภาพประกอบ ปรากฏผลตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือ ในด้านภาพประกอบ

ความคิดเห็นด้านภาพประกอบ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	-	-	3	-	-	3.0
2. การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับหน้าหนังสือ	-	-	3	-	-	3.0
3. ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ	-	-	3	-	-	3.0
4. ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	-	1	2	-	-	3.3
5. ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น	1	2	-	-	-	4.3
6. ปริมาณของภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	-	3	-	-	-	4.0
รวม	1	6	11	-	-	3.3

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา การวางภาพมีความเหมาะสมกับหน้าหนังสือ ภาพชัดเจนน่าสนใจ ขนาดของภาพเหมาะกับวัยของผู้อ่านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภาพช่วยทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น ปริมาณภาพเหมาะสมกับเนื้อหาอยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านภาพประกอบอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.3

2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือ ในด้านการใช้ภาษา

ปรากฏผลตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือในด้านการใช้ภาษา

ความคิดเห็นด้านการใช้ภาษา	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. การใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนเข้าใจง่าย	-	1	2	-	-	3.3
2. ภาษาที่ใช้สละสลวยน่าอ่าน	-	2	1	-	-	3.7
3. การใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	-	3	-	-	-	4.0
4. ภาษาที่ใช้ในการอธิบายเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย	-	3	-	-	-	4.0
รวม	-	9	3	-	-	3.8

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่ายอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภาษาที่ใช้สละสลวยน่าอ่าน การใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ใช้ภาษาอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน เข้าใจง่ายอยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.8

2.5 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ ปรากฏผลตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพหนังสือในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องเมืองหลังสวน	2	1	-	-	-	4.7
2. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	-	3	-	-	-	4.0
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน	1	2	-	-	-	4.3
4. ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ักเรียน	1	2	-	-	-	4.3
5. ใช้เป็นสื่อส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	1	2	-	-	-	4.3
รวม	5	9	-	-	-	4.3

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องเมืองหลังสวนอยู่ในระดับดีมากและที่อยู่ในระดับดีก็คือ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อ่านแล้วทำให้เกิดความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่น ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ใช้เป็นสื่อส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านคุณค่าและประโยชน์แก่นักเรียนอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.3

สรุปภาพรวมของหนังสือจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ
ตารางที่ 8

รายการประเมิน	\bar{X}
1. ด้านการจัดทำรูปเล่ม	4.1
2. ด้านเนื้อหา	4.3
3. ด้านภาพประกอบ	3.3
4. ด้านการใช้ภาษา	3.8
5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	4.3
รวม	3.9

จากตารางที่ 8 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ภาพประกอบในหนังสืออยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดทำรูปเล่ม ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.9

ภาคผนวก จ

รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ

รายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนศรีวิทยา อำเภอหลังสวน

1. ค.ญ. จิราภรณ์	ช้อยพระจันทร์	1/3
2. ค.ช. ภูษณ	ยอดใหม่	1/3
3. ค.ญ. โศรยา	สนิทแสง	1/8
4. ค.ญ. ภาวินี	พรหมรักษ์	1/9
5. ค.ญ. สุพัตรา	จำสุวรรณ	1/9
6. ค.ญ. สถิตา	ฉายาพิทักษ์กุล	1/9
7. ค.ช. ณัฐวดี	กาญจนสวัสดิ์	1/9
8. ค.ช. เฉลิมเกียรติ์	แก้วรอด	1/9
9. ค.ช. ณัฐวิศ	นุ่นรักษา	1/10
10. ค.ญ. รวิพร	ฤกษ์จรุณ	1/10

ภาคผนวก ฉ

การประเมินคุณภาพของหนังสือโดยผู้เรียน

3. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

3.1 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการจัดทำรูปเล่ม
ปรากฏผลดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการจัดทำรูปเล่ม

ความคิดเห็นด้านการจัดทำรูปเล่ม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. นักเรียนเห็นว่ากรออกแบบปกนำเสนอใจชวนให้เปิดอ่าน	4	4	2	-	-	4.2
2. นักเรียนเห็นว่าขนาดของหนังสือมีความเหมาะสม	4	4	2	-	-	4.2
3. นักเรียนเห็นว่าขนาดของตัวหนังสือมีความเหมาะสม	4	3	3	-	-	4.1
รวม	12	11	7	-	-	4.2

จากตารางที่ 9 สรุปได้ว่านักเรียนเห็นว่า การออกแบบปกนำเสนอใจชวนให้เปิดอ่านขนาดของหนังสือมีความเหมาะสม ขนาดของตัวหนังสือมีความเหมาะสม อยู่ในระดับดี สรุปโดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านการจัดทำรูปเล่มอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.2

3.2 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในด้านเนื้อหา

ปรากฏผลดัง ตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของนักเรียนในด้านเนื้อหา

ความคิดเห็นด้านเนื้อหา	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. นักเรียนเห็นว่าเนื้อหาในหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเมืองหลังสวน	8	2	-	-	-	4.8
2. นักเรียนเห็นว่าการลำดับเนื้อหาเข้าใจง่ายชวนติดตาม	4	4	2	-	-	4.2
3. นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	3	5	2	-	-	4.1
4. นักเรียนเห็นว่าเนื้อหาส่งเสริมให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น	5	5	-	-	-	4.5
รวม	20	16	4	-	-	4.4

จากตารางที่ 10 สรุปได้ว่า นักเรียนเห็นว่า เนื้อหาในหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเมืองหลังสวนและส่งเสริมให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นอยู่ในระดับดีมาก ส่วนการลำดับเนื้อหาเข้าใจง่ายชวนติดตาม กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหาอยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.4

3.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในด้านภาพประกอบ
ปรากฏผลดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของนักเรียนในด้านภาพประกอบ

ความคิดเห็นด้านภาพประกอบ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. นักเรียนเห็นว่าภาพมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4	3	3	-	-	4.1
2. นักเรียนเห็นว่าการวางภาพมีความเหมาะสมกับหน้าหนังสือ	4	5	2	-	-	4.6
3. นักเรียนเห็นว่าภาพประกอบมีความชัดเจนน่าสนใจ	-	6	4	-	-	3.6
4. นักเรียนเห็นว่าขนาดของภาพมีความเหมาะสม	4	4	2	-	-	4.2
5. นักเรียนเห็นว่าภาพช่วยทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น	6	1	2	1	-	4.2
6. นักเรียนเห็นว่าจำนวนภาพมีความเหมาะสม	1	7	1	1	-	4.8
รวม	19	26	14	2	-	4.3

จากตารางที่ 12 สรุปได้ว่า นักเรียนเห็นว่า จำนวนภาพและการวางภาพมีความเหมาะสมกับหน้าหนังสืออยู่ในระดับดีมาก ภาพมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและช่วยทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้นอยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่าภาพประกอบในหนังสือที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับดีโดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.3

3.4 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการใช้ภาษา

ปรากฏผลดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการใช้ภาษา

ความคิดเห็นด้านการใช้ภาษา	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. นักเรียนเห็นว่าภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย	7	1	2	-	-	4.3
2. นักเรียนเห็นว่าการใช้ภาษาเหมาะสมกับนักเรียน	2	7	1	-	-	4.1
3. นักเรียนเห็นว่าการอธิบายเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย	3	6	1	-	-	4.2
รวม	12	14	4	-	-	4.2

จากตารางที่ 12 สรุปได้ว่า นักเรียนเห็นว่า ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่าย การใช้ภาษาเหมาะสม การอธิบายเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย อยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.2

3.5 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในด้านคุณค่าและ
ประโยชน์ที่ได้รับ ปรากฏผลดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของนักเรียนในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	5	4	3	2	1	
1. นักเรียนเห็นว่าหนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นคว้าหา ความรู้เรื่องเมืองหลังสวนได้	6	3	1	-	-	4.5
2. หลังจากนักเรียนอ่านจบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4	6	-	-	-	4.4
3. หลังจากนักเรียนอ่านจบแล้วทำให้นักเรียนเกิดความรัก และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น	8	1	1	-	-	4.7
4. นักเรียนเห็นว่าหนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดนิสัยรัก การอ่านได้	3	7	-	-	-	4.3
รวม	21	17	2	-	-	4.7

จากตารางที่ 14 สรุปได้ว่า นักเรียนเห็นว่าหนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดความรัก
และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและค้นคว้าหาความรู้เรื่องเมืองหลังสวนได้อยู่ในระดับดีมาก อีกทั้ง
สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และ
ช่วยให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่านได้อยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่า หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าและให้
ประโยชน์แก่นักเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.7

3.6 ผลการวิเคราะห์สรุปรวมแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในด้าน
คุณภาพของหนังสือ ปรากฏผลดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สรุปรภาพรวมของหนังสือจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน

รายการประเมิน	(\bar{X})
1. ด้านการจัดทำรูปเล่ม	4.2
2. ด้านเนื้อหา	4.4
3. ด้านภาพประกอบ	4.3
4. ด้านการใช้ภาษา	4.2
5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	4.7
รวม	4.4

จากตารางที่ 14 สรุปได้ว่า นักเรียนเห็นว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณค่าและให้ประโยชน์แก่นักเรียนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการทำรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ และด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี โดยภาพรวมสรุปได้ว่าหนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย 4.4

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสร้อยญา ทับเคลียว
วัน เดือน ปีเกิด	30 สิงหาคม 2499
สถานที่เกิด	อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา พ.ศ. 2525
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดราษฎร์บูรณาราม อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7